

Республикадин вилик лайхлувилерай ва гзаф йисара бегьерлудаказ кваланаунай **АЛИПУЛАТОВ Ильман Субгъанович**аз - "Вирироссиядин государстводин телевиденидинни радиовещанидин компания" твар алай государстводин федеральный унитарный карханадин филиал тир "Государстводин телевиденидинни радиовещанидин компаниядин" телевиденидин тематический программаяр гьазурдай дестедин шеф-редактордиз "**Дагъустан Республикадин вилик лайхлувилерай**" орден гун.

Дагъустан Республикадин Къил
Махачкъала шегьер, 2014-йисан 7-май, №106

Р.АБДУЛАТИПОВ

ЛЕЗГИ Газет

**Жуван Ватан,
ватангълияр хуьх!**

1920 – йисалай акъатзава

№ 20 (10613) хемис 15 – май, 2014 – йис WWW.LEZGI.ETNOSMI.RU

Къимет "Дагпечатдин" киоскрай - 10 манат

Чехи Гъалибвилин 69 йис

Вири халкъдин багъа сувар

Махачкъала

Нариман ИБРАГЪИМОВ

Цинин йисан Гъалибвилин сувар Россиядин ва гьа гьисабдай яз Дагъларин уьлкведин халкъарини руьгъ авайдалай хкаж хъанваз, гьевесдалди, Ватандал рикI алаз кыле тухвана. Идахъ вичин себебарни авай. Россиядин Федерациядик Крым ва Севастополь шегьер акат хъувун, уьлкведи йигин камаралди виликди еримешун, Украинада фашистри кыл хкажун...

Клуьд лагъай майдин югъ гьа сувариз кутугайди, гуьлушанди хъана. Авайвал кьейд ийин, Махачкъала шегьердин агъалиярни, алатай йисарив гекъигайла, ашкъидалди къилин майдандал экъечна. Хуруяр орденри лишанламишнавай дяведин ва зегьметдин ветеранрихъ галаз майдан сятдин цIуд жедалди гьилера пайдахар, плакатар, шарар авай шегьердин карханайрин, идарайрин коллективри, общественный организацийрин вилкирив, жегьилрив, школьникрив ацIанвай.

Шкилер ягъайди - Гь. ИСАЕВА

▶ 2

Къуллугърал тайнарнава

Владимир Путина чехи къуллугърал алай са жерге чиновникар дегишарнава, гьа гьисабдай Кеферпатан Кавказдани. Ана Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай векил кьенепатан къушунрин генерал-лейтенант **Сергей МЕЛИКОВАКАИ** хъанва. Кеферпатан Кавказ вилик тухунин рекъай цийиз тешкилнавай министерстводиз **Лев КУЗНЕЦОВА** регьбервал гуда.

Пешекарри гьисабзавайвал, Л.Кузнецова экономикада гьа виликан рехъ давамарда, С.Меликова лагъайтIа, террордихъ ва коррупциядихъ галаз тухузвай жегъ гужлу ийида. Сергей Меликов и чIавалди оперативный метлеб авай дивизиядин (ОДОН) командир тир.

Сергей Меликов миллетдал гьалтайла, лезги я. С.Меликован куба - Алим Нур-Мегьамедович Меликов отставкада авай полковник, стха Михаил Новочеркасскдин оперативный метлеб авай дивизиядин командир, генерал-майор я. СКФО-да Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай векил яз хъайи **Александр ХЛОПОНИН** вице-премьердин къуллугъдал аламуькда.

Кремлда умуд кутазвайвал, Кеферпатан Кавказда Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай векил яз цийиз хъянавай касдилай регионда гьаларин кьизгьинвал аквадайвал зайифариз алакьда. "Сергей Меликов Кеферпатан Кавказда машгьур, ана гьурмет авай, регионда авай гьалар хъсандиз чизвай кас я. КватIнавай тежрибади адаз регионда гьаларин кьизгьинвал арадай акъудунин, хатасузвилигъ жигъетдай гьалар хъсанарунин месэляяр гьялунигъ карда куьмек гуда", - малумарна Кремлдин Администрациядин къил **Сергей ИВАНОВА**.

Дагъустандин Къилин баянар

СКФО-да РФ-дин Президентдин патай тамам ихтиярар ганвай векилвиле Кеферпатан Кавказда авай къушунрин сад авунвай дестедин командующий **Сергей Меликов** тайнарнава. Идалай гьейри, РФ-дин Президент В.Путин Кеферпатан

▶ 3

ХАБАРАР

ФСКН-дин Дагъустандин управленидин векилри Махачкъаладин Редукторный посёлокдин 17-нумрадин квалера яшамеш жезвай фронтвик Ибрагъим Гьасановаз Гъалибвилин сувар мубаракна.

▶ 19

СПОРТ

Чи хуьре Имам Яралиева вичин харжийралди цийи спорткомплекс эцигун патал зегьметар чIугвазва. И кардай адаз дередин агъалийри чухсагъулни лугъузва. Спортдин имаратда боксдал машгьул хун патални хъсан шартIар тешкилдайвал умуд кутунва чна.

▶ 22

Вири халкъдин багъа сувар

1

Сувариз талукъ шадвилини митингда Дагъустан Республикадин Къил Рамазан Абдулатипова, РД-дин Халкъдин Собранидин депутатри, РД-дин Гъукуматдин регъберри, РД-дин Къилин ва Гъукуматдин Администрациядин руководитель Рамазан Алиева, Махачкъала шегъердин администрациядин къилин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Абусупьян Гъасанова, СКФО-да РФ-дин Президентдин полномочный векилдин аппаратдин федеральный къилин инспектор Василий Колесникова, республикадин министерствойрин, ведомствойрин регъберри, РФ-дин Игитри, дяведин ва зегъметдин ветеранри иштиракна.

Шадвилини митинг ачухуналди, А. Гъасанова, йисар гъикъван къвез алатиз фейитлани, Гъалибвилини суварихъ авай метлебдин чехивал къейдна ва гаф РД-дин Къил Рамазан Абдулатиповаз гана.

Ада вичин рахунар Расул Гъамзатован "Дурная" ширдай царар хуралай келунилай гатлунна.

- Гъурметлу ветеранар! Азиз дагъустанвияр! И суварин юкъуз чун гина хъайитлани, чав Дагъустандин халкъдин шаир Расул Гъамзатован манидиз элкъвенвай ширдин царарин ван агакъзава. И маниди чи умуми Ватандин къастуникай, лайихлувилерикай, чун вири тарихдин къетлен вахъийрихъ галаз алакълу хъайидакай лугъуза, - къейдна Рамазан Абдулатипова. - 1945-йисан Гъалибвилини зурба улкъве тир Советрин Союздин чехи ва гъвечли вири халкъари чпин пай кутуна ва гъавилляй чаз и Гъалибвилини сувар багъани я.

Дагъларин улкъведи фронтдиз 180 агъзурдав агакъна къегъалар рекъе туна ва абуркай 75 агъзурдалай виниз аскерри, офицерри фашистрихъ галаз киле феи къизгин, инсафсуз женгера Ватандин азадвал патал чанар къурбанд авуна. Виклегъ рухвайрикай 58 кас Советрин Союздин Игит лагъай тварциз лайихлу хъана. Гъа и твар гун патал къалура са шумуд дагъустандив Игитвилини твар агакънач. Абуру Чехи Ватандин ва чи республикадин лайихлувал хвена. Дагъустанвияр четин вири йисара Ватандихъ галаз хъана ва инлай къулхъни жеда, адахъ галаз шад ва пашман декъикъаяр санал пайда.

РД-дин Къили гъайиф члугуниви къейд авуна хъи, Гъалибвал къазанмишай къегъалар йисандавай-суз тлимил жезва, амма абур рикел хуьн, бубайрин крар давамардай жегъилар тербияламишун герек я. Абури чахъ авазва. И кар 7-майди майдандал киле феи "Гъалибчилин невейрин парадди" субутна. Вири районрай, шегъеррай 5-агъзурдалай виниз жаванар, жегъилар атанвай, чпин бубайрин шикларни гъаз. Къведай йисуз абурун къадар члуд агъзур хуьн лазим я. Чи жегъилри чпин бубайриз гъа ик гъурмет авун, абур рикел хуьн герек я.

- Чна къе чи лайихлувилени, рикел хуьнин, чи Ватандин лап хъсан гележегдин заминвилини сувар къейдзава. Чна къе мад сеферда Гъалибвал къазанмишун чпин пай кутур вири аскерри ва далу пата зегъмет члугурбуруз, юк агъузана, икрамзава. Яшамисрай Гъалибвал, Гъалибвилини аскерар ва абурун невейр! - куьтягна Р.Абдулатипова вичин рахунар.

Гъалибвилини сувар махачкъалавийриз ва мугъманриз республикадин военный комиссар Дайтбег Мустафаева, Ватандин Чехи дяведин иштиракчи Мегамед Шакуева, гзаф аялрин диде Анна Мирзезалаевади, Дагъустандин М.Жамбулатован тиварунихъ галай аграрный университетдин студентка Екатерина Скрипникади тебрикна.

Республикада авай военный частарин сад авунвай оркестри Россиядин Федерациядин Гимн тамамарна ва суварин иштиракчияр республикадин руководителар, военный, оркестр киле аваз М.Гъажиеван куьчедай Гъалибчи-аскердин памятникдал

цуквер эцигиз фена. И кар авурдалай гъуьуниз Р. Абдулатипова ва маса инсанри Ватандин Чехи дяведин иштиракчияр Советрин Союздин Игитрин шиклар авай Баркаллувилини аллеядал, Ленинан комсомолдин тиварунихъ галай паркуна авай Женгинин баркаллувилини музейдал кил члугуна. Къве мертебадин залра эцигнавай экспонатри тамашачийриз еке таъсирна. Залра гъак Венгрияда, Чехословакияда киле феи вахъийрихъ, Афганистандин дяведихъ галаз алакълу дагъустанвийрин уьмуьрдиз талукъ документар, шейэр, яракарни авай...

Суварин шадвилер махачкъалавийри шегъердин паркара, къацу члурарал, гъуьлуьн къерехда давамар хъувуна.

Дербент

Къагъриман ИБРАГЪИМОВ

ВАТАНДИН Чехи дяве куьтягъ хъайидилай инихъ 69 йис тамам хъуниз талукъарнавай мярекатар Дербент шегъерда шад гъалара киле фена.

Музыкадин, манирин ван алахъзавай, суварин къайдада безетмишнавай столар эцигнавай комиссариатдин экуь гъаятда ветеранар РД-дин Къилепатан территориальный округда Дагъустан Республикадин Къилин патай тамам ихтиярар ганвай векил Музафенди Велимурадова, Дербент шегъердин кил Имам Яралиева, Дербент, Дагъустандин Огъи шегъеринни Дербент райондин военный комиссариатдин отделдин начальник Адил Къулиева, РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Н. Сурхаева, Дербент шегъердин Собранидин председатель М.Рагъимова, ГОВД-дин начальник Л.Аваева, диндин общинайрин ва общественностдин векилри къаршиламишна.

Инал И.Яралиева, А.Къулиева Советрин Союздин халкъари фашизмдин винел Гъалибвал къазанмишайбуруз сувар мубаракна.

М.Велимурадова РД-дин Къил Р.Абдулатипован патай ветеранриз сувар тебрикна.

Шегъердин къилин майдандал Имам Яралиева шадвилини митинг ачухна: "Чна 1945-йисан майдилай инихъ гъикъван йисар алаатайтлани, ам рикел хуьда. Гъар сеферда чи халкъдин игитвал рикел хкана, фашизмдин винел Гъалибвал къазанмишай чи аскеррин, партизанрин, далу патан зегъметчийрин къегъалвилер эбеди яз риклера хуьда. Чна фашизмдин винел Гъалибвал къазанмишун чпин пай кутур вири дербентвийриз, фронтвикриз риклин сидкъидай чухсагъул лугъуза, абурал къадар авачир къван дамахъзава.

Парадда кадетрин школа-интернатдин полкунни, Афгандин дяведин ветеранри, КППРФ-дин шегъердин отделенидин членри, УСЗН-дин, ЦГБ-дин, КЦСОН-дин, шегъердин вири школайрин, ГУО-дин, педколледждин, медколледждин, ДГПУ-дин, ДГУ-дин, ДГТУ-дин филиалрин, "Юждаг", МЭСИ-дин, СПИ-дин институтрин, лезги, азербайжан ва тат театрдин коллективри иштиракна. Парад 19-нумрадин СОШ-дин жаван далдамчи-рушарин дестедин нумрадалди акалтларна.

Сятдин садаз майдандал "Студентрин гатфар" конкурсдин иштиракчийри чехи концерт гана.

Шадвилер акалтларайла, М.Велимурадов, шегъердин администрациядин къилин сад лагъай заместитель Т.Султанов яшлурбурун къвале авай Ватандин Чехи дяведин ветеран И.Лукъманован патав фена, адав Дагъустандин Къил Р.Абдулатипован ва шегъердин кил И.Яралиеван патай пул авай конвертар вахкана.

Белиж

ДАМАХДИВИ алукънавай белижвийр Ватандин Чехи дяведа телеф хъайи аскерриз эцигнавай гъумбетдал сятдин клуьдалай къватл жез башламишна. Къуд патлахъ физвай рекъин юкъвал алай и гъумбетдал колон-

найра аваз гъар патлахъай поселоқдин вири школайрин муаллимринни аялрин коллективар гилера пайдахар, плакатар, лозунгар, цукверин клунчлар аваз атана.

Сятдин цлудаз дяведа телеф хъайибур, са декъикъада кисна акъвазна, рикел хкана.

Сифте гаф рахуналди "Белиж поселоқ" муниципальный тешкилатдин кил Рамиз Гъабибулаева Ватандин Чехи дяведин ветеранриз, далу патан зегъметчийриз, вири белижвийриз Гъалибвилини сувар тебрикна. Ада Дербент районда Ватандин Чехи дяведин анжах 13 иштиракчи амайди, абуркай пуд кас белижвийр тирди ва Гъалибвилини суварик Ватандин Чехи дяведин иштиракчияр тир Къайтмазов Гъамзата ва Алигуьсейнов Мешедиди иштиракзавайди малумарна.

Гуьгъунлай анал Белиж поселоқдин администрациядин кил Несредин Ахундов, Афгандин вахъийрин ветеранрин Советдин председатель Зиядин Агъаларов, поселоқдин полициядин отделдин начальник Кенхян Байрамов рахана.

Поселоқдин ветеранрин Советдин председатель Гъамзат Къайтмазов трибунадихъ атайла, ам гурлу капаралди къаршиламишна. Вилериз шадвилини стлалар хъиткъинна ада лагъана: "Чун рикелай ракъур тийизвай куьн вири сагърай. Чун чехи имтигъанрай экъечна, Советрин халкъари ял тежер паряна, фашистрал Гъалибвал къазанмишна. Къвез чаз акур хътин азиятар гъич такурай. Куьн ислягъ девирда яшамис жезвай бахтлу инсанар я. И ислягъ девир гъич куьтягъ тахурай".

Ахцегъ

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

ЧЕХИ Гъалибвилини сувар Ахцегъа халкъдин гурлу параддилай башламиш хъана. Сятдин клуьдаз райондин идарайринни карханайрин, мектебрин дестеяр, зурнедалдамдал илигна, гилера пайдахарни цуквер аваз, РДК-дин вилик, Ленинан тиварунихъ галай шегъредал къватл хъана. Школьникри райондин ветеранриз ва администрациядин векилриз цуквер гайидалай къулхъ, киле музыкантар, райондин руководствони ветеранар авай парад Ватандин Чехи дяведин игит лётчик Валентин Эмирован тиварунихъ галай багъдиз атана. Игитдин гъумбетдал цуквер эцигна, шиклар яна, ахпа халкъ лозунгралдин транспрантралди безетмишнавай Ленинан куьнедай обелиск галайвал ахмиш хъана.

Ватан фашистрин чапунчийрин къармахрай къутармишун патал жегил чанар гъайиф татай къегъал рухваря несилрин риклера эбеди хуьн яз хъажнавай и къетлен гъумбетдал жемятди цуквер эцигна, юк агъузана икрамна. Вири са декъикъада кисна акъвазнавай береда Ахцегъ погранчастунин аскеррин дестеди цавуз автоматрин салют яна.

Суварин митинг, ветеранар, вири районгъилияр тебрикуналди, Ахцегъ райондин регъбер Осман Абдулкеримова ачухна.

- Гъурметлу ветеранар, ватангъилияр! Чи къегъал аскерри Рейхстагдал Гъалибвилини Яру пайдах хъажна, цлал "Ислягъвал" кхъей 1945-йисан 9-майдилай инихъ 69 йис алатнава. Душмандин хура тупламиш хъайи Советрин халкъдини аскерри Дуьньядин 2-

дяведин къилин гъужумарни бедбахтвилер члел къачуналди, пехъи душман акъвазна ва ам вичин магъарада тергна. Фикридиз гъиз тежер хътин азиятарни къурбандар къабулуналди, Чехи Гъалибвал къазанмишай чи баркаллу бубайрин - къенин ветеранрин вилик кил агъузана, икрамзава чна. Хайи Ватандин азадвални аслу туширвал, гележегдин несилар патал женгера игитвилелди телеф хъайибурун гъакъиндай дерин хажалат члугъазва. А рагъметлур чириклера эбеди яз амуькда ва абурун чешнейралди чна ватанперес цийи несилар тербияламишда.

Чехи Гъалибвал къазанмишун районгъилирини лайихлу пай кутуна. Дяведиз феи 2263 касдикай 1326 кас телеф хъана. Валентин Эмирован Гъазрет Алиев СССР-

дин Игитвилини тиварциз, агъзуралай виниз аскерар женгинин орденризни медалриз лайихлу хъана.

Шадвилини митингдал Ахцегъ РВК-дин комиссар Рафик Мегамедов, Ахцегъ погранчастунин командирин заместитель Александр Ковалев, райондин ветеранрин Советдин председатель Хайруллаев Велиев, РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Владимир Ашурбеков, РД-дин эменни - идаравунин рекъай министр Зейдулла Юзбеков рахана.

Митингдилай къулхъ ветеранар РДК-дин гъвечли залда къунагъламишна. Райондин руководствони абурун РД-дин Гъукуматдин, Ахцегъ райадминистрациядин, РД-дин Халкъдин Собранидин депутат В.А.Ашурбекован патай пулдин пишкешар, къиметлу савкъатар гана.

Къасумхурь

Шагъабудин ШАБАТОВ

9-МАЙДИН экуьнахъ райцентрадал алай идарайрин, организационин руководителар, школайрин муаллимрин ва келзавай аялар гилера транспрантар, пайдахар, цуквер аваз колоннайра акъвазна. Къилел далдамзурнедин гурлу ван алаз суварин иштиракчияр "Сулейман-Стальский" МО-дин кил Нариман Абдулмуталибов киле аваз обелискдал рекъе гъатна.

Анал гарданра яру галстукар, гилера таза цуквер авай школьникри райондин руководителар, дяведин ва зегъметдин ветеранар шад гъалара къаршиламишна. Обелискдал ва Мидаим цлун патав пионерар гъурметдин къаравулда акъвазнавай.

Н.Абдулмуталибова Чехи Гъалибвилини 69 йис тамам хъуниз талукъарнавай шадвилини митинг ачухуналди, дяведин ва зегъметдин ветеранриз, вири районгъилияр сувар мубаракна.

Сулейман-Стальский ва Къурагъ районрин военный комиссар Рейзудин Женетова а дядеда аскерри, халкъди къалураи къегай-вилер къейдна.

Ахпа РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Гъамидуллагъ Мегъамедов, гвардиядин майор, ветеран, дядедин иштиракчи Гъаимегъамед Къазимегъамедов, Цийи хуруун юкван школадин 10-классдин ученица Зибеда Гъажимурадова рахана.

Гуьгуьнлай призывник Кемран Эрзиханова вири юлдашрин тварунигъай чпи намуслувилелди Ватандиз къуллугъ ийидайдахъ митингдин иштиракчиар къевелай инанмишарна.

Райондин культурадин работникри, райондин аялрин яратмишунрин ва музыкальный школадин аялри агъалиризе еке концерт гана.

Гъалибвили суварин вилик квай юкьуз Нариман Абдулмуталибов, РД-дин Къилин ва Гуькуматдин Администрациядин руководителдин заместитель Исмаил Эфендиев, Гъамидуллагъ Мегъамедов районда чан аламай къве ветеран Гъажимегъамед Къазимегъамедовазни Нажмудин Шайдаваз мугъман хъана. И.Эфендиева РД-дин Къил Рамазан Абдулатипован ва вичин патай абурув тебрикна, пишкешар вахкана. Абурув пишкешар райондин администрациядин, "Рычалсу" ОАО-дин, хуруун администрациядин патайни агакъна.

Мегъарамдхур

ЧИ КОРР.

Суварин мярекат агъалияр Малум тушир аскердин обелискдал финилай башламиш хъана. Митингдин иштиракчири инал цуьквер эцигна ва са декъикъада кисна акъвазна.

Россиядин халкъарин адетдин культурадин центрадин вилик чехи митинг "Мегъарамдхуруун район" МО-дин къил Фарид Агъмедова ачухна. Ада Гъалибвили югъ уьлкведин вири халкъар патал багъа сувар тирди ва ам яргъал йисара дирибашвили, ватанпересвили, халкъарин садвилдин ярж хъиз тарихда амукъдайди къейдна.

Районгъалиризе Гъалибвили сувар РД-дин Халкъдин Собранидин депутат, ДГТУ-дин ректор Тагъир Исмаилова, Ватандиз Чехи дядедин иштиракчи Мегъамедтагъир Мегъамедрасулова, Мегъарамдхуруун райондин военный комиссар Эльман Гъажиева, райондин ветеранрин Советдин председатели Малик Бегова, Общественный советдин председатели Агъадаш Нагъметуллаева, Мегъарамдхуруун 2-нумрадин юкван школадин муаллим Зимфира Гъажиевади ва масабур мубаракна.

Пара къурбандар арадал гъайи, ивиар экинчай дядеда Гъалибвал къазанмишайбуруз рахайбуру баркалладин, чухсагъулдин гафар лагъана. Райондин художественный самодетельностдин коллективри, симинин пагъливанри ва аялрин яратмишунардай идарайрин тербиячири еке концерт гана. Гъалибвили сувариз талукъарна азадиз къуршахар къунай, дзюдодай, армспортдай акъажунар къиле фена. "Леки" стадиондал райондин Кубок патал футболдай матч хъана.

Къурагъ

Уьлкведин вири халкъари гуьрметзавай Гъалибвили сувар Къурагъ райондин агъалирини шадвилелди къиле тухвана. Райцентралдак ва амай хуьрерани сувариз талукъ мярекатрик вишералди инсанри иштиракна.

Районгъалиризе Гъалибвили сувар тебрикиз "Сад тир Россия" партиядин обще-

ственный региональный приемный руководитель, РД-дин Халкъдин Собранидин Председателдин заместитель Сейфулагъ Исакъов фенвай. Ада "Къурагъ район" МО-дин къил Замир Азизов, райондин администрациядин къил Сефербегъ Гъамидов галаз райондин Штулрин хуьрай тир Ватандиз Чехи дядедин иштиракчи, 90-йисан яшдив агакънавай Халидов Халидаз Гъалибвили сувар мубаракна.

Лугъун лазим я хъи, Х.Халидов 1943-йисуз гуьгуьллувилелди фронтдиз фена. Батумида тади гъалдин курсар куьтягъай зенитный яракъдин пешекар Белоруссиядин къвед лагъай фронтдиз рекъе туна. Фашистрихъ галаз къиле феи женгера Х.Халидова дагъвийризе хас тегъерда дирибашвал, уьткъемвал къалурна. Ада 1950-йисалди яракълу къушунра къуллугъна. Адаз са шумуд награда ава.

С.Исакъова ветерандив РД-дин Къил Рамазан Абдулатипован, РД-дин Халкъдин Собранидин Председатели Хизри Шихсаидован тварарихъай тебрикар ва пишкешар агакъарна.

Усугъчай

Куругъли ФЕРЗАЛИЕВ

ДОКЪУЗПАРА райондин идарайрин, тешкилатрин къуллугъчири памятникдал цуькверин тажар эцигдайла ва Россиядин Гимндиз яб гайидалай къуллугъ, райондин медениядин управленидин къуллугъчи Брембегъ Абдуллаев шад межли къиле тухунив эгечна. Ада сифте гаф "Докъузпара район" МО-дин къил Керимхан Абасоваз гана.

- Гуьрметлу ветеранар, районгъалияр ва мугъманар! - лагъана К.Абасова. - Къе чна Чехи Гъалибвили сувар къейдзава. Дядедин цаяр кхахъна 69 йис хъанва. Къати дяде миллионралди инсанрин къисметар къатна, абуру телефна. Гъалибвили пай куртурбурун вилик чун вахуз тежер бурж алай

ксар я. Гъаки хъайила, тарихдин важиблу вакиаир эбеди яз рикера хуьн, жегиьл несилрик Ватан кван хуьнин, адаз вафалувал къалурун гиссер кутун герек я. И дяде инсаниятдин тарихда лап заланди хъана. 61 уьлкведин агъалири дядедин цаяра иштиракна. 40 миллиондайлини гзаф инсанар телефна. Чи райондай 1700 аскерди женгера чпин чанар къурбандна.

Райондин регъберди вири ветеранриз, районгъалиризе сувар тебрикунигъ галаз сад хъиз, дирибашвилелди женгера иштиракдай баркаллу докъузпаравийрин тварарни къуна. Къилди къачуртла, Советрин Союздин Игит Мирза Велиеван, стрелковый дивизиядин командир Хийирбегъ Заманован, виегъ дишегъли Ханбике Эмирсултановадин, "СМЕРШ"-дин аскер ва стрелковый батальондин командир Алигъайдар Гъасанбалаеван, Султангъамид Агъабалаеван, Серкер Мингъажеван...

Тебрикдин гаф гваз РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Арсен Шамилов, РД-дин Къилин ва Гуькуматдин Администрациядин контрольно-финансовый управленидин началькидин заместитель Гъ.Гъажиев, РФ-дин ФСБ-дин погранкъуллугъдин началькидин заместитель Игорь Кириенко, Ахцегъ район-

дин военный комиссардин заместитель Сулейман Урдуханов, райондин ветеранрин Советдин председатели Мелик Балакъадашев рахана.

Райондин къил К.Абасова, РД-дин Халкъдин Собранидин депутат А.Шамилова, Гъ.Гъажиева РД-дин Къил Р.Абдулатипован патай гъар са ветерандив 20 агъзур ва райондин регъбер К.Абасован патай 10 агъзур манат пулдин пишкешар, тебрикдин чарар вахкана.

Тебрикдин рахунрилай къуллугъ мярекат концертди давамарна.

Рутул

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Чехи Гъалибвили 69 йис тамам хъуниз талукъ мярекат Рутул райондин Хъуьлудрин хуьре, композитор Мегъамед Гуьсейнован тварунигъ галай искусствойрин мектебда гурлудаказ къиле фена. Ватанпересвили лозунгралди, плакатралди, яру пайдахралди, цуьквералди безетмишнавай зал хуьрун-нэгълиривни мугъманрив ацана. Вилик жер-

гейра Рутул райадминистрациядин къил Мегъамед Мегъарамов, адан заместители Рамазан Рамазанов, райондин УСЗН-дин начальки Фидель Акимов, Ватандиз Чехи дядедин ветеран Салигъ Акимов, Венгриядин, Афгъандин, Чечнядин дядеирин вакиайрин ветеранар тир Шагъбан Мугъулов, Жумарт Эмиралиев, Мегъамеджан Фрусов ва масабур авай.

Ватандиз азадвални аслу туширвал патал чанар гайи хъуьлудвийр эбеди рикел хуьнин лишан яз, иштиракчиар са декъикъада кисна акъвазна.

Микрофондихъ Рутул райадминистрациядин къил Мегъамед Мегъарамов гала: - Гуьрметлу хъуьлудвийр! Гъалибвили сувар гъамилалугъ яз чи халкъарин бейнида, тарихда амукъда, вучиз лагъайтла ам чаз пара багдадаказ гъатнава. Алай вахтунда Дагъустанда 500 кас ветеранар, Рутул районда - 6, Хъуьлудрин хуьре анжах са ветеран Акимов Салигъ буба ама. Ада вичин ва райондин руководстводин патай риклин сидкъидай ветерандиз и сувар тебрикна, чандин сагъвал, яргъи уьмуьр ва жегиьлриз ватанпересвилини ахлакъдин тербия гуни карда агалкъунар хъана кланзавайди къейдна.

- Пара къадар сагърай куьн чи несилдин игитвал рикелай ракъур тийизвай, аз ихтин гуьрмет ийизвай, - лагъана ветеранди, амма жувахъ галаз хуьрай феи, женгера жегиьл чанар гайи хуьрунвийр рикел хтайла, им аз шадвиллин ваъ, ясдин сувар хъиз я. Дядеилай къуллугъ 46 йисуз хуьре муаллимвал авур кас яз къейд ийин, алай макъамда чи вилик акъвазнавай къилин везифа жегиьлар чи несилдин баркаллу краин - ватанпересвилини чешнейралди тербияламисун я. Къуй чи балайризе дядедин ван, цай, гум тахурай.

Искусствойрин школадин коллективдин мани-макъамринни къуьлерин нумрайрин арадаз ветерандиз сувар Шагъбан Мугъулова, Фидель Акимова, Хъуьлудрин СОШ-дин директор Муртаза Муртазаева тебрикна.

Райадминистрациядин къил М. Мегъармова райондин руководстводин патай ветерандиз цуьквер, къиметлу ядигар ва пулдин пишкеш гана.

Дагъустандин Къилин баянар

1 <

Кавказдин краин рекъай министерство тешкилунигъ гъакиндайни малумарнава. Адан къиле Красноярский крайдин виликан губернатор Лев Кузнецов акъвазда.

Кадрийриз талукъ дегишвилериз баянар гудай чавуз Дагъустандин Къил Рамазан Абдулатипова къейд авурвал, уьлкведин Президент Владимир Владимирович Путина чеб вилик тухуниз къетлен фикир гудай регионар тайинарнава. Абуруни Яргъал тир Рагъэкъечдай патан, Крымдин регионар я, гила абурук Кеферпатан Кавказдин регионни кухтунва.

"Къиле Сергей Алимович аваз, тамам ихтиярар ганвай цийи еридин векилхана тешкилунилай гъейри, Кеферпатан Кавказ вилик тухунин краин рекъай министерствонни тешкилуни - им хъсан кар я. Ида неинки военно-политический месълайрал, гъаки чи регион экономикадинни культурадин жигъетдай вилик тухунин месълайрални машгълудедай мумкинвал гуда.

За гъисабзавайвал, ихтин регионра тамам ихтиярар ганвай векилхана аваз хъунин, цийи министерстводини къвалахунин къайда бес къадар менфятлуди хъун лазим я. Кеферпатан Кавказда гъалар къуват ишлемишунин такъатралди къайдадик кутунилай экономикакий ва культурадин такъатралди къайдадик кутунал галай-галайвал элячлун лазим я. Са патахъай, лап тежрибалу военный ва марифатлу ватандаш тир Сергей Алимовича, муькуь патахъай, гуьндуьр дережадин губернаторрикай сад яз гъисабзавай Лев Владимирович Кузнецова, аквар гъаларай, пайгардаказ санал къвалахда.

Гъа са вахтунда аз къейд ийиз кланзава хъи, Кеферпатан Кавказда Александр Геннадиевич Хлопонинани бес къадар еке роль къуьгъвана. Ам къвалахдив эгечзавай чавуз Кеферпатан Кавказда гъам экономика вилик финин барадай, гъам культурадин жигъетдай санал къвалахунин, регион вич вири Россиядихъ галаз сих алакъада хъунин барадай исътда авайдалай гзаф тафаватлу гъалар авайди тир. СКФО-дин субъектрин руководителрихъ галаз ада санал бине кутур къвалах давамарна кланда.

За гъисабзавайвал, гъам тамам ихтиярар ганвай векилдихъ, гъам министрдихъ ахтин мумкинвилер авазва. Кавказдиз еке ихтибар авун, адаз хушвилелди эгечлун, ада амай вири Россиядихъ галаз сих алакъаяр хуьн герек я. Чалай, кавказвийрилай, менфятлудаказ къвалахиз алакъада. И къвалах амай регионрихъ ва вири государстводихъ галаз санал тешкилна кланда.

За гъисабзавайвал, тамам ихтиярар ганвай векилхана ва министерство идара авунин маса клалубдал-менфятлудаказ вилик финал-элячлун герек я. Белки дотацийрин, субсидийрин къадар тимиларун, гъа са вахтунда региондиз аслу тушиз ва менфятлудаказ вилик фидай мумкинвал гун лазим я жеди. Тешкилувлинни идара авунин барадай ийизвай са живидин хъайитани чалишмишвилериз жаваб яз Кавказди тайин тир камар къачузвайди я. Кавказ вич къвачел ахкъалдарунин цийи девирдал элячлиз гъазур я. Зун инанмиш тирвал, гъа ихтин месълар гъалун патал Президентди СКФО-да цийи кас къуллугъдал тайинарна ва цийи министерство тешкилна.

СтIал Сулейманан 145 йис

Мердали ЖАЛИЛОВ

Суварар чахъ тIимил авач. Чебни майдин вацра абур генани гзаф я. Гагъ-гагъ варз кыляй-кылиз сувар хъиз жезва. Амма шииратдин сувар ана кьетIен чка къазва. ГьикI хьи, адал чIехи арифдар, камалэгъли СтIал Сулейманан тIвар ала!

Сулейманан чIаларихъ хъиз, зи фикирдалди, руьгъ миxьи, рикI хци ийидай къуват

Шииратдин чIехи сувар

маса са куьнихъни авач. Абур кыляй-кылиди алмасрикайни брильянтрикай, якъутрикайни мержанрикай хранвай хъиз я.

Сулейманакай рахадайла рикIел чи аямдин муькуь арифдар ва камалэгъли Агъед Гъажимурадович Агъаева лагъай гафар хквезва: "Сулейманан гъавурда акъун патал адан шиирар гьикI кIелун тIимил я, адан гъар са цIарцIин далудихъни вуч галатIа, и ва я маса гаф вучиз ишлемишнаватIа чир хъун чарасуз я..."

Шаирвилини везифадикай ва шиирдин къуватдикай Сулеймана вичи лагъанай: «Им къуватдални, амалдални, пулдихъ-къиметдихъ жедай кар туш, инсанри рикIяй мани лугъуда... Шаирдивай, эгер ам мейит туштIа, кис хъана акъвазиз жедач. Вичелай аслу тушиз, писвили адаз тIарвал, хъсанвили шадвал багъишда; дуьньядихъай чуьнуьхна, жувакайни табна, мани рикIе хуьз жедайди туш».

Ингъе вучиз шииратдин сувар амай вири суваррилай инсандин руьгъдиз таъсирдай, къабарламиш хъанвай рикIер сагъар хъийидай, муркIари къур вацIар авагъардай, асиррин пас тергна, цIийи нуьрар багъишдайди ятIа.

Къе чун Сулейманан суварин вилик ква! Адан чIалар гъар са лезгидин, гъар са дагъвидин рикIив мелгъем хъиз, мураддин

михьи майва хъиз агакъзава. Поэзиядин гужлу булахдини, вацIуни, гъуьлуьни халкъдиз гъа и саягъда къуллугъда.

Чи меденятдин кылин кимел Сулейманан поэзиядин бармак гъа вичиз хас тир гъурметлу чкадал эбеди яз ала. Къе а кимел вири Дагъустандин, Кеферпатан Кавказдин, вири Россиядин лап хъсан шаирар, халкъарин лап хъсан векилар атанва. Сулеймана абуроз лугъузва:

*Са зерре къван айиб-хата
Титан герек жуван пата.
Заманада вуч аватIа,
Ахтармишиз, чирна кIанда.*

*СтIал Сулейманан къилих:
Авай гаф тавун я чуьнуьх.
Гъар шаирдин вичин ишигъ
Эке гуз гьакI куькIурна кIанда.*

Дугъриданни, арифдар гафар тушни! Абуру къе гьикIван хъсан ванзава! Инлай къулухъни шумуд несилдин рикIе, руьгъда и гафари ишигъ гуда. Сулейманан поэзиядин йикъарин метлебни гъа им я. Гзаф крар жез алатда. Булахар, вацIар, чпин гел дегишна, масанихъ авахъун ва я къурунни мумкин я. Амма Сулейманан поэзиядин гъетре, гъамиша хъиз, вичин халкъдин руьгъдиз, къанажагъдиз, умудриз уьткъемвилелди экв гуда.

Расул ГЪАМЗАТОВ,
Дагъустандин халкъдин шаир

Сулейманан жавагъирир

(ЧIехи шаирдин 120 йис къейддайла авур рахунрай)

Гъурметлу юлдашар, играми дустар! Чун иниз мад сеферда Дагъустандин чIехи хва СтIал Сулеймана эвер гана атанва. Ша чна адаз вич хайи югъ мубарак авунихъ галаз сад хъиз, чаз адаз лап яргъал уьмуьрар-эбеди уьмуьр хъана кIанзавайдини къалурун. Ам гъакъикъатдани Дагъустандин халкъдин арада виридалайни яргъи уьмуьр авайди, эбеди яз яшамаш жедайдини я. Яргъи уьмуьр авилай жеда хьи, ам шаир я. Гъакъикъи поэзия рекъидач. Эбеди яз яшамаш жедайдини авилай я хьи, ам лап зурба шаир я. Белки, и келимайри адакай са вуч ятIани квез лугъузва жеди.

Сулейманан машгъурвал виринриз чIанвайла, адаз "XX асирдин Гомер" тIвар гайила, дуьньядин лап хъсан шаирин адан эсерар чпин чIалариз таржума ийизвайла, урусин чIехи шаирри: Тихонова, Павленкоди, Луговская, Асеева ва масабур адакай теснифар кхъизвайла, адан гъевечи кIвале, Агъа СтIалдал, генани гзаф журналистар, корреспондентар кIватI жезвай. Адакай делилар генани гзаф чир хъана кIанз, адахъ галаз мукъувай таниш хъунин мурад аваз. Вуна чаз жувакай, ви рикIел шиирар гьикI къевезватIа, абур вуна гьикI теснифаватIа, гъадакай суьгъбет ая лагъайла, Сулеймана суалдин сад лагъай паюниз икI жаваб ганай: Капиевалай хъсандиз закай садани суьгъбетдач, фена адавай хабар яхъ. Эгер ам кIвале жагъун тавуртIа, Назаревичан патав алад.

Зи поэзиядиз талукъ яз, завай лугъуз жеда хьи, ам зи сир я, зи муьгъуьббатни я. Зун квез вирибуруз аквазва. Куьне къимет гана лагъ, зун шаир яни, тушни. За мани лугъуза. Захъ яб акалзавайбуруз адан ван къевезва. Зи чIалар чапзава. КIелзавай ксариз абур чизва. Завай жуваз къиметар гуз жедач.

Чун лагъайтIа, Сулейманан къенин девирдин кIелзавайбуьр, адахъ яб акалзавайбуьр я. Чна адаз къимет гун лазим я. Сулейманан тIварунихъ галаз алакьалу яз чи гъуьл генани дерин ва геьенш, дагълар лагъайтIа, генани къакъан хъана. И кардай адаз чи рикIин чухсагъул!

Ам чIехи къанажагъ, культура авай инсан тир. Амма образование авачир. Гзафбуьр образование хъун - им къанажагълуни хъун я лугъуз фикирзава. Туш. Сулейманан универ-

ситет акъалтIаравилин гъакъиндай диплом авачир. Ада уьмуьрдин университет акъалтIарна. Ада хъсандиз балкандиз пурар ядай, чил цадай, багъбустан кутадай. Адаз чуьллери цуьк мус ахъайдатIа хъсандиз чидай. Амма чаз, Москвадин литинститут къутягнавай гзафбуьр, гъайиф хьи, а крар чиз амач, абурувай чун къакъатнава.

Алай вахтунда гзаф лежберрикай, багъманчийрикай шаирарни депутатар авунва. Амма депутатрикайни шаиррикай, чи уьлкведа чпихъ къе еке игътияж аваз, лежберарни багъманчийр хъувун гзаф четин хъанва. Сулеймана вири а пешеяр вичив хуьз хъана ва вири пешеярни ада вич шаир тирди субутарна.

1934-йис. Августдин чими вахт. Союзин кIвалерин колонный зал. Ина вири мугъманар Сулейманаз дикъетдивди килигзава. Хъицикьдин чIехи бармак ва куьгъне чухва алаз Президиумда Горькийдин патав ацукънавай и лап адетдин дагъви вуж я? Горькийди а чIавуз жаваб ганай: - XX асирдин Гомер СтIал Сулейман.

Съезд кыле фидай вахтунда къецеп марф къвазвай. Горькийди вичиз икъван зурба къимет гайилани, Сулейман вич-вичивай квахънавачир: ада умунвилелди хабар къуна: яраб исятда Агъа СтIалдал марф къвазватIа? Ана исятда марф гзаф герек тир...

Ада мадни вичихъ галаз съезддиз атанвай Эффенди Капиевавай хабар къунай: хъсан жедай, эгер вуна хуьре амай зи къунши куьзуьдан гъал гьикI ятIа хабар къунайтIа. ИкI лагъана, Сулейман вич кефсуз яз мугъманханада амай ЦIадаса Гъамзатал кыл чIугваз фенай. Ингъе, Сулейман гъамиша гъа ихътин кас тир. Вири крара гъам дагъви, гъам шаир яз, бедендин вири клеткайралди ам Дагъустандихъ, Ватандихъ, уьлкведихъ галаз датIана сих алакьада хъана.

Шаирдикай фикирар

СтIал Сулейман халкъди вичи чIехи авур, амма Советрин властдин девирда еке машгъурвал къазанмишай халкъдин халис шаиррин жергеда ала.

М.ШОЛОХОВ

СтIал Сулейман гзаф зурба ва халис шаир я... Дагъустандин чIехи ашукъдин рикIел вичин Ватандин накъан перишан югъ гирт хъсандиз аламай. Гъавилай ам адан гъалибвилерив ацIанвай къенин йикъал ва гурлу пакагъан йикъал ашукъ тир...

Л.ЛЕОНОВ

СтIал Сулейман вичикай баркаллувилини манияр теснифна кIандай ва тесниф ийидай ашукърикай сад я.

А.БЕЗЫМЕНСКИЙ

СтIал Сулейманакай чIехи шаир хъана, вучиз лагъайтIа адахъ вичин уьлкведин уьмуьрдал гуьзчивалдай ва адан гъавурда акъадай халис чIехи бажарагъ авай.

П.КОСЫРЕВ

Заз чиз, СтIал Сулейман тIебиатди анжах шиирар кхъин патал халкъна. Адан ялавлу шиирри Дагъустандин дагъларилай эгечIна, чи уьлкведин вири пилерал хъиз, Гуржистандин винелни лув гана: "Баку, Тифлис, гена Москов, мад Ленинград ава чаз", - лагъана чIехи шаирди. XX асирдин Гомер халкъарин дуствилини шаир хъана. Чна стха тир Дагъустандихъ СтIал Сулейман хътин "Билбил" хъунал кIевелай дамахвава ва дагъларин вири халкъариз поэзиядин и чIехи сувар рикIин сидкъидай мубаракзава.

Р.МАРГИАНИ

СтIал Сулейман - чIехи поэзиядин лишан я. "XX виш йисан Гомер!" - дуьньядин са шаирни ихътин къиметдиз лайихлу хъайиди туш. Адан ялавлу цIарари чун къени гъейранарзава.

Р.АХМАТОВА

Владаи НАСЕХ
Сулейманаз къе рубай

Шумудни сад сердерарни сагъибар
Хъфейди я таз и дуьнья,
тIебибар.
Амма ви ирс аманат яз дуьньяди
Гума, тIимил тежез вичин тагъсибар!

Арифдаррик вун ариф я,
Сулейман.
Муаллимрикни вун тариф я,
Сулейман.
Вун - чи мани! Эхиратдин
кIвалелни
Нур хъурай ви лацу лиф яз,
Сулейман.

Азербайжан чIалай

Юрий СВЕШНИКОВ
СтIал Сулейманаз

Эй Сулейман! Шаир чIехи!
Шарвилит тур, Шалбуздин наз -
Лезги халкъдин къисмет экуь
Россиядин къисметдик зи
Акахънава уьткъем рахаз,
Гомеран тIвар - пак ярж алаз,
Чилин руьгъдин рангар галаз...

Урус чIалай.

Таржумаяр - Мерд АЛИДИН.

СтIал Сулейманан 145 йис

Вафалу дуствал

Мевлидин ИСМАИЛОВ,
Зегьметдин ветеран,
Самур хуър

Дагъустандин халкъдин шаир, "XX асирдин Гомер" СтIал Сулейманани фольклорист, литературовед, критик, драматург ГЪАЖИБЕГ ГЪАЖИБЕГОВА чпин умуърдин эхирдал къван вафалу дуствал хвена.

Гъ.Гъажибегован яратмишунрин тарихда сад лагъай чка бажарагълу шаир СтIал Сулейманан ирс хкажунин, ахтармишунин къекъуьнри къазва. Эхирни, шаир Дагъустандин раиж авурдини Гъажибег хъана. С.Сулейманан умуърдикай ва яратмишунрикай Гъажибега са жерге макъалаяр кхъена.

Абурун къиметлувал адакай ибарат жезва хьи, абурун кхъейди

Алимди ана шаирдин яратмишунрин асул дибриз талукъ хци месэлаяр къарагъарнава, шаксуз, фикир желб ийидарбурни я.

Гъ.Гъажибегов Дагъустандин халкъдин шаир Сулейманан умуърдиз хас тушир, къиметсуз, масакла элкъурнавай къетленвилер илитIиз алахънавай театрдин критик Сергей Глаголал, гъакI масабурални ажугъдивди тепилмиш жезва.

Кар анал ала хьи, Вирисоюздин советрин писателрин съездидилай гуьгъуьниз СтIал Сулейманан литературадин критикадин юкъва хъана.

Чпиз Сулейманакан сиверай ван атанвай, я туш са бязи чапдай акъуднавай таржумаирал (гъайиф хьи, гъамиша дуьз тушир) асаслу хъана, чIехи пай авторри Сулейманакан шаирдин адетдинбур тушир къетленвилер жагъуриз алахънай. Абурун Сулейман ашукъ я лугъудай чIуру фикирдал атанвай.

Са шумудра шаир вичиз ашукъ я лугъудайбуруз акси яз экъечнакI.

Месела, С.Глагола "ЧIехи ашукъ" макъалада кхъизва: "Ирандин ашукъри хъиз, жегъил шаирди кланивиликай, дуствиликай, алатай вахтарин игитрикай, чпин тIварар махарин игитрин къилихриз ухар авай игитвилерикай манияр лугъуз хъана".

Гъажибега абурухъ бине авачир тестикъарунар тирди субутзава. "Ирандин ашукъри хъиз, - кхъейд ийизва критики, - Сулейманан клан хъанайтIани, адавай а кар жедачир. Вич клел-кхъин тийижирдалай гъич са литературадихъ галазни таниш жез алакъдацир, артухлама ирандин литературадихъ галаз.

Я кланивилин манийрилай, я дуствилиз эвер гузвай, я виликан вахтарин махарик жедай игитрин къегъалвилерикай манияр ягъунилай башламишнак вичин яратмишунрин камар Сулеймана. Пачагъдин зулумдин ва инсафсуз истисмарчивилин девирда са тике фан гуьгъуьна къекъезвай дагъви кесиб шаирди кланивилин темайриз эсиллагъ майилвал ийизвачир.

Сулейманан шаирвилерин къетленвал, Гъажибегаз аквазвайвал, ам хъана хьи, вичин яратмишунра шаирди куьгъне адетар русвагъ авунилай гъейри, сифтенисифте азабрик квай халкъар азад авур социалистический революциядин тариф авуна, ам вичин девирдихъ галаз кам-камуна аваз къекъена, вичин эсерра Ленинан партия ва адан милли таблугат гъалиб жедайди тестикъарна.

Гъажибега еке шадвилелди а кардин патахъай лугъузва хьи, чи уьлкведа, я адан сергъятрилай къеце патани жезвай, гъич са вакиани, вири патарихъай фикир гуз, гъевеслу ва дерин фагъумлу шаирдин вилерикай хкатдацир, метлеблбуруз абурукай ада яратмишунралди жаваб гудай.

Критикдиз Сулейман вичин халкъдихъ галаз сих алакъада авай, адан чIал, дуланажагъ, фольклордин вири жуьреяр, тегъерар дериндай чIдай халисан халкъдин шаир яз акуна.

Шаирдин чIал иллаки клелзавайбур асантдиз гъавурда акъадайди, шикиллуди я.

Сулейманан къуват ва шаирдин яратмишунрин тафават, Гъ.Гъажибегова, якъин къейд ийизвайвал, адан шиират халкъдинди, халкъдин дерин къатар гъаурда гъатдайди, клелзавай ва яб гузвайбур гъейранардайди, ругъ кутадайди хъунухъ я.

Шаирдикай халкъди

лугъузва мани!

Рамазан КАИТОВ

Тарс гайиди вуж я?

Шииратдин къиле Шалбуз дагъ хътин,
Гатуз, хъуьтIуьз бегъердавай багъ хътин,
Ифей чIалар лагъай даим рагъ хътин,
Дилавар мез хъайид вуж я, а инсан?
Сулейман я, Гомер я XX виш йисан!

ЧIал туруниз элкъурриз на ганай рум,
Келлегуьзрин чанда тунай цIайни гум.
Жавагъиррин цана зарлу гуьзел тум.
Чирайди чаз кIватIиз вуж я а бегъер?
Сулейман я, гъа арифдар - чи регъбер!

РикI гана ваз, чар галачиз кхъидай.
ЧIалар я ви клелайла чан ифидай.
Шииратда гъич рикIелай тефидай.
Тарс гайиди вуж ятIа лагъ - чи муаллим?
Сулейман я чIалан устад, вич алим!

Гъич садрани дегиш тежер ранг экуь,
Гъар келима, пагъ, къизил хъиз я михьи!
Дуьнья амай къван такъадай гъич муьрхъуь,
Теснифайди эсерар вуж я - къуччагъ?
Сулейман я ам, эбеди жедай сагъ!
Самур

Назифа ЮРКЪУЛИЕВА

Мугъман Сулейман

Хуьруьн юкъвал акъвазна,
вил вегъейла,
ЦIийи кIвалер, бустанар заз аквазна.
Вилерикай каразава Сулейман,
На лугъуди, вич и хуьре авазва.

Эхъ, ам вич я, Сулейман - чи буба я!
Асани гваз къекъезва ам явашдиз.
Тандал вичин алайди са аба я,
Къуьзуь кас я, атанвайди са яшдиз.

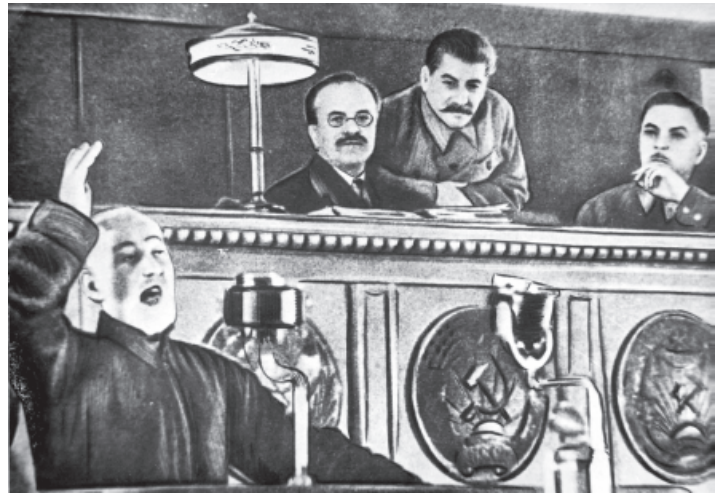
Рехи хъанвай къил бармакдин кланик ква.
Ваз секинвал авач, чIалар рикIеллаз.
Зун ви патав къезва цуьквер гъилик кваз,
Ваз бахшнавай келимаяр мецеллаз.
Къасумхуьр

Райсудин НАБИЕВ

Туьхуьн тийир гъед

Шииратдин алемдиз къе
Ахмиш хъанва жегъилар чи.
Сулейман, вун къекъевей рекъе
Ачух жезва гуьгъуьлар чи.

Туьхуьн тийир гъед я лугъуз,
Ви тIвар даим эзберзава.
Лезгистан гъич жедач ялгъуз,
Дуствал хуьниз эверзава...
Курхуьр

Мецен устад Сулейман

Ингъе а кардин патахъай вуч кхъизватIа шаирдин умуърдин рехъ, яратмишунар илимдин рекъелди ахтармишай чIехи алим, бажарагълу писатель, публицист, общественно-политический деятель Агъед АГЪАЕВА вичин "СтIал Сулейман" монографияда: "1925-йисуз Абужафер Мамедова СтIал Сулейман Гъажибег Гъажибеговахъ галаз танишарна. Шаирдихъ галаз хъайи и гуьруьш клеви дуствилиз элкъвена ва умуърдин эхирдалди давам хъана".

яргъал йисара С.Сулейманакан галаз таниш тирвилей, адан шииратдин менфятлувилерин гъавурда авайвилей, шаирдин бажарагъди цуьк акъудуниз куьмек ганай.

Гъ. Гъажибегован "Советрин Дагъустандин халкъдин шаир" къил ганвай макъалади литературадин критикадин макъалайрин жергеда къетлен чка къазва. Ам критикдин чапдай акъат хъувур эхиримжидини тир. Сулейманан умуърдиз талукъарнавай виликан макъалайрилай эхиримжиди хейлин тафаватлу я.

Ада хъиз лезги халкъ...

Арифдардикай арифдарри

Сулейманан тIварунихъ галаз лезги халкъдин машгъурвал дуьньядиз чIана. Ингъе и кардиз гъихътин баянар, къиметар гузватIа.

Юсуп ХАППАЛАЕВ, Дагъустандин халкъдин шаир

- Сифте яз Сулейман акурла, зи 17 йис тир. За Дагъустандин писателрин I съездда иштиракзавай.

Зи чапдай акъатай сад лагъай ктаб- 1939-йисуз за лак чIалаз перевод авур Сулейманан шиирар я.

Ватандин ЧIехи дяевдин йисара, гитлерчияр Кавказдин дагъларивай яргъаз гадар хъувурдалай къулухъ, чи писателрин са десте душмандикай азад хъувунвай шегъерриз килигиз фенай. А дестедик зунни квай. Пятигорск шегъерда заз немсеру акъуднавай "Эхо Кавказа" газет акуна. Ана Сулейманаканни Эффенди Капиевакай гзаф чиркин ихтилатар кхъенвай. За Натальядивай (Капиеван паб) икI вучиз ятIа хабар къунай. Ада жаваб ганай: "Эгер Сулейманни Эффенди кламаш шаирар тиртIа, немсер акъван абуру къацIуриз алахъдацир".

Эхъ, Сулейманал чан аламачиртIани, немсериз адахъай кичIе тир...

* * *

Ханбиче ХАМЕТОВА, Дагъустандин халкъдин шаир

- Дарги шаир, чи классик Батырая вичин са шиирда, къуй акъуллу, виклегъ бубадихъ ахмакъ, ажуз хва тахъурай, хъайитIа ада бубадин тIвар лекеламишда лагъана, кхъенва.

Сулейманакан ахътин рухваяр хъана хьи, абуру садани, иллаки СтIал Масауба, чпин бубадин чIехи тIвар лекеламишнак. Акси яз, ам мадни чIехи авуна, шаирвилер везифадални, душманрихъ галаз чIугур къетIи женгиналдини... Несилрин алакъа икI амукъзавайди я.

* * *

МутIалиб МИТАРОВ, Дагъустандин халкъдин шаир

- Гъар йисуз Сулейманан поэзиядин сувар тухун - им адан ватанэглийрин рикIин хиял тир. И кардик абуру чIехи пай кутуна. Заз абуруз рикIин сидкъидай икрам ийиз ва алхиш ийиз кланзава.

Сулейман дустарин арада

Сулейман заз 1934-йисуз, за 6-классда клелзавайла, чир хъана. Адахъ галаз гуьруьшмиш жез Хивдай СтIалдал къван фенай. Машинар авачиз, яхдиз. Им чи сувар тир.

1939-йисуз за сифте яз табасаран чIалаз адан "Билбил" шиир переводна. Идакай заз шаирвилерин мектебни хъана...

* * *

Байрам САЛИМОВ, Дагъустандин халкъдин шаир

- Сулейманан шиирар гъамиша цIийи ва хци я. Иллаки сатираддин шиирар. Гуя абуру гъа кхъенвайбур я.

* * *

Сулейман РАБАДАНОВ, Дагъустандин халкъдин шаир

- Сулейман гъи халкъдин Гомер я?
Вирибур лугъуда: "Ам чи Гомер я!" Сулейман вири Дагъустандин халкъарин Гомер я!

Стлал Мусаибан 100 йис

“КъатI хъайи сим...”

Стлал МУСАИБ

Зи играми буба Сулейманаз

Мерд АЛИ

Цiнин йис юбилейралди девлетлу я. Ана бубани хва - лезги халкъдин зурба векилар, члехи шаирар тир Стлал Сулейманан 145, Стлал Мусаибан 100 йис тамам хъунин суварри къетен чка къазва.

Дугъри я, бубадинни хчин юбилейар санал къейд тавунни мумкин я. Амма чаз Стлал Сулейманакъа рахадайла, адан хцкайни рахун, ам рикел хкун лап герек яз аквазва. ГьикI хъи, абурун къведан къисметарни сад я, сада-сад алава ва девлетлу ийизва.

И чина чна 1940-йисуз Даггизди чапдай акъуднавай Стлал Мусаибан “Хкягъай произведенияр” тiвар алай ктабдин сифте гаф-макъала ва ана гъатнавай “Зи играми буба Сулейманаз” поэма чап ийизва.

Лагъана кiанда, макъала Стлал Мусаибан гъакiндай галай-галайвал хъенвай ва чи гъиле гъатнавай сад лагъай документ я. Ана жегъил шаирди вичин бубадин баркаллу рехъ гьикI къуна, гьикI давамарзаватIа хъсандиз къалурнава. Ктаб гъазурайди гъа чiаван хъсан публицист ва фольклорист, “Цiйи дуйнъя” (гилан “Лезги газет”) газетдин редактор Исмаил ВАГЪА-БОВ я.

Чна адан хатI, хъинин тегьер дегишарзавач. И карди чаз чи чiалан грамматика ва орфография а вахтара гъи дережада авайтIа, гила гьикъван дегиш хъанватIа аннамишдай мумкинвални гузва.

Са алава: Стлал Мусаибан умуьурдин рехъ чи Ватандин къисметдиз атай, фашизмди чал илтIай залум дйаведи гьикI къатIнатIа, чун ва къвезмай несилар патал ада гьикI вичин чандилайни гьил къачунатIа, чи виликан нумрада суьгьбетнава. Эхъ, шаирдин къисмет “къатI хъайи симинив” гекъигнава.

Сим къатI хъана, амма сес садрани чи рикIяй, руьгъдай акъат тийирди я.

* * *

Дагестандин халкъдин шаир Сулейман Стальскийдин хва, Мусаиб Стальский цийи жегъил шаиррикай сад я. Мусаиб 1914-йиса Дагестанская АССР-дин Къасум хуьруьн райондин Агъа Стлалрин хуьре кесиб хзандин къене дидедиз хъана. Ада 1926 лагъай йисалай келиз башламишна. 1930-йиса начальная школа куьтягъарна. Чпин хуьре V-класс тахъуниз клигна къунши хуьруьз Орта Стлалдал келиз фена, 1931-йиса V-класс куьтягъарна.

1932-йиса Дербентда авай сельхозтехникумда гъахъна, амма

азарлу хъуниз клигна кел бегъемар ийиз хъанач. Дербентдай хтана Къасум хуьруьн средняя школада гъахъна, 1934-йиса 8 лагъай класс куьтягъарна, Дербентдин педтехникумда гъахъна. 1936-йиса азарлу хъунухъи пуд лагъай курсунай экъечнииз Мусаиб мажбур авуна.

Мусаиба сифте кiвалах Къасум хуьруьн райондин Домсоцкультурада авуна.

Мусаиб 1931-йисалай вичин бубадин шаирар кихъиз адаз куьмек ийиз, абур са садахъ ийиз хъана. Амма 1937-йисан 1 лагъай сентябрьда правительстводин къарардалди Мусаиб Сулейманаз личный секретарвиле тайинарна.

Бубадихъ галаз санал тухвай творческий кiвалах Мусаибаз гуьзел тир литературная школа хъана. Вичин бубадихъ галаз санал авур кiвалахдикай ва ада вичиз авур куьмекдин патахъай Мусаиба рикел хкизва: “Бубади зав куплетдин 3 цiар вичи лугъуз хъиз туна, 4 лагъай цiар жува жгъура акван лугъудай. Бязи вахтара за жгъура къейла адаз бегелмиш жедай”.

Мусаиба вичин бубадин рехъ къуна ам давамарзава. 1937 лагъай йисан ноябрдин 22-даз Мусаиба вичин буба Сулейман кыйила “Чавай умуьурлук гакъатай играми буба Сулейман Стальскийдиз лагъай шиирда” гаф гана:

*“Ленинд орден туна кiвале,
Мад аквадач ваз и дуйне,
Ви тапшуругъ къуниз хиве
Къе ваз за гаф гайи югъ я”.*

Мусаиббахъ вичи кхъей 40 къван шаирар ава. Ибрулай гъейри ада вичин бубадин умуьурдикай кхъей са позмани ава.

Мусаиб 1931 лагъай йисалай Ленинан комсомолдин член, 1939-йисалай коммунистическая партиядин член я.

РСФСР-дин Верховный Советдиз выборра Мусаиб Стальский РСФСР-дин Верховный Советдин депутатвилеиз хъана.

Комсомольский организациондин эхиримжи выборра Мусаиб Дагбком комсомолдин пленумдин членвилеиз ва горком комсомолдин пленумдин кандидатвилеиз хъана. Комсомолдин 20 йисан юбилейдиз Дагестанская АССР-дин Верховный Советди Мусаибаз грамота гана.

Мусаиб Дагестандин Союз Советский писателрин член ва адан оргкомитетдин член я. Исятда Мусаиба Махачкала шегъерда авай Дагестандин пединститутда келзава.

I.
Къе вун хайи тарих йикъан,
За гъам рикел гъана, буба.
Ви яшайишдин гьалдикай
Зун рахана инал, буба!

Акъатдалди дуйнъядиз вун,
Диде-буба хъана тахкун,
Малумарна чеб чара хъун.
Диде вин рахкана, буба!

Дидеди вун хайи гьилди,
Нек вилериз аквадади,
Элкъуьрна вуч бубадалди,
Гъадав вун вахкана, буба!

Са кесибди къуншидаллаз,
Минетуна гъа гъан папаз,
Гунуг патал гъада нек ваз,
Эминатав гана, буба!

А къегъал тир игит папа,
Ви язухвал рикле къуна,
Ирид йисахъ агакъарна,
Вун гъа - гъада хвена, буба!

Лап гъа къилляй гъевчиди яз,
Хайи диде авачиз ваз,
Умуьур вин, лап тазаз амаз,
Азиятдик фена, буба!

Ирид йисахъ агакънамаз,
Гъа къуншидин гъаятдаваз,
Вахчуна вун вичин патаз
Ви бубади гена, буба!

Къвед лугъур паб гъанваз гъадаз,
Гъа тахайди лап писди яз,
ГъажикIад фу гьич тагуз ваз,
Кiандачир вун рикIиз, буба!

Хуьрек недай гъа гъан чiавуз,
Кiасиз жедай, мумкин тагуз,
“Дулмад кiусар са пай тур” луз,
Алахъдай вал йифиз, буба!

Чантада фу мухан ичлиз
Туна, къуншид маларив физ,
Йиф хъайила тiуна къаткиз,
Хабар жечир месиз, буба!

Цiукъуд саваз дуланмишиз,
Фена гъа Дербент шегъердиз,
ХъайитIани кiвалах ийиз,
Жибин хъанай ичлиз, буба!

Къуд йиса вун батраквиле
Дербентда са кулақд кiвале,
Са затIни гъат тийиз гъиле,
Мад хтана хуьруьз, буба!

Хуьрйяй къучIна вун Генжедиз,
Фикир хъанай, гъа гъаниз физ,
Гъа гъана вун дуланмишиз,
Фена фялевилеиз, буба!

Къве йис хъана кiвалах ийиз,
Килиг садра эхир къилиз:
Са кепекни амуьк тийиз,
Рахкъуз хъанач кiвалез, буба!

Жибиндиз вун килигнамаз,
Артух тежез йисалай-саз,
Вин кiвалахдин гъакъияр ваз
Сакан текъвез гъилиз, буба!

А къамишлук тир чуьлперин,
Куьч хъана вун гъаниз четин,
Къил гана ваз мад цiаярин,
Хъана азарлу яз, буба!

Ина гъакIа гъаларив къаз,
Катна Самарканддин патаз,
Пуд суз гъана рабочий яз,
Мад алукина эскиз, буба!

Сырь-Дарьядин ракъун рекъел,
Кiвалах къуна гъана муькъвел,
Къве йисни са шумуд вацрал
Хъана гъанал алаз, буба!

Гьич санални фу батракдиз,
Бегъем такваз сакан вилиз,
Килигнамаз мад жибиндиз,
Мад хъана гъакI ичлиз, буба!

Шумуд йисар, шумуд варцар,
Кiвалах ийиз йифер-йикъар...
Гъар жуьредин азиятар
Акунай ваз гъа чiуз, буба!

Генже, Баку сад тир михъиз,
Кiвалахд гъакъи текъвез гъилиз,
Батракд гафар ише тefиз,
Фена вахтар мичлиз, буба!

Къанни цiикъвед хъайла йисар,
Аваз талантдикай хабар,
Гъиле къуниз гъа-гъа чiуз кар
Хъана гъакIа хиял, буба!

Вуна туькiуьрай сифтегъан чiал,
Фена лагъайлахъди чатал,
Дегиш хъана гъабур хиял,
Кткана лап гъакI къал, буба!

“Батракдивай я ихътин гъал
Лугъуз жедай туш. Вун “пашел”.
Гъинай чуьнуьхна - лугъуз, чiал”.
Вал ийичир амал, буба!

Кесибдикай хъунухъ шаир
Девлетлуйриз лап залан тир.
Вун хътин зегъметдик квай
фекъир
Эзмишун тир хиял, буба!

Ви гафариз къимет тагуз,
“Вакай шаир жедач”, - лугъуз,
Гъар патахъай гъакI ваз къургъ гуз,
Акъалтдичир винел, буба!

Гъа - гъабурун такланвилеиз...
Килиг тийиз гьич са куьниз,
Хъана кiвалах тухуз на къилиз,
Хвена ви шаирвал, буба!

Зегъметчийрин патал алаз,
Ругъанийрихъ дйаве чiугъаз,
Ви чiаларалди, “протест” гуз,
Жедай акъваз тийиз, буба!

Къве зулумдин зиллетдик квай,
Азиятдик, хифетдик квай,
Батрак-юлдашрин патай
Алахъна вун кiвиз, буба!

Фекъияриз, судияриз,
Пачагъдин ктIай законариз,
Вин чiаларалди, “протест” гуз,
Жедай кичIе тушиз, буба!

Са рекъера булахд къилел,
Гъалтна гъанал са молладал,
Лагъайлахъди “фекъийрин” чiал,
Къвез хъана лап хъилер, буба!

Инсанар къатI хъанваз кимел,
Лагъайла на “судийрин” чiал,
Зегъметчийрин чпин хиял,
Хъанай ачух риклер, буба!

Кавхадиз ван хъана и гъал,
Кткана гъакI вичик лап хъел,
Ахтармишиз хъана ви гел,
Вун къекъведай рекъер, буба!

Векъелар молла Рамазан,
КтIай гъажикIа лап гур масан,
Гъар патахъай гъелер гъадан
Гъавурда тваз эллер, буба!

Самовардин гъа алакъа,
Нихъ жедайтIа пара муькъва,
Къалаз хъана гъа гъам вуна
Попов чайни шекер, буба!

“Инсафсуз, - тiвар алай, - къавум”,
Веревирдна уна фагъум,
Тенкъид ийиз на гъа зулум,
Рушахъ къачур вад гьер, буба!

Ихътин нече шумудни сад
Чiалар туькiуьрна вуна мад,
Къилляй-къилиз, батракар мад
Яз хъана гъа тегьер, буба!

А вахтунда батракариз,
Мектебдин къен такваз вилиз;
Къулни чiугъаз хъанач, я чиз,
Ви зегъметдин гъилиз, буба!

II.

Гъа - гъан чiулав йикъаз къарши
Совет власть атана чи.
Мичи дуйнъя хъана экуь,
Гана ишигъ, эквер, буба!

Ачухна рехъ гъар патахъди,
Гьич санихъни тушиз киви,
Цiйи хъана батракди ви,
Ачух хъана риклер, буба!

Башламишна колхоз бине,
Хъайилахъди гъа чи хуьре,
Какахъна вун звел кiвенкIве,
Гуз хъана на эвер, буба!

На ви умуьур эхирдал къван,
Гьич са патахъ тагана ян,
Партияд рекъе эцигна чан,
Хъайид я гъа тегьер, буба!

Социализмад нур чкIана,
Гъар са карда гъалиб хъана
Гила хъана цийи гъава,
Зарб кткана риклик, буба!

Сад-садав хъана са стха,
РикI-рикливди хъана муькъва,
Михъиз дуйнъя хъунухъ гъакIа –
Ваз кiанда азадвилер, буба!

Партияди, гъукуматди
Къимет гана кiвалахиз ви;
Гъар патахъди гъаркъуь уьлчуь,
Ачухна ваз рекъер, буба!

Лап гъевчи тир аялмаз,
На чаз дуьз тир рекъер къалаз,
Гъамиша ви гьил чал алаз,
Гудай на чаз тербет, буба!

“Гъидахъ хъайтIан юлдаш жемир,
Жуван дустни душман хъухъ чир,
Душмандин гьич рекъяй фимир”,
Луз, идай на суьгьбет, буба!

“Гьич нубатсуз чарадалай,
Фитне ийимир гьич садалай”,
На гъамиша гъакI лугъудай,
Дугъриданни, гъелбет, буба!

Вун кефсуз тир эхир къара,
Ви тапшуругъ мадни пара,
Дуьз рекъе тваз, чаз лагъана
Гафар на ви сивин, буба!

“Вафалу хъухъ чи Ватандиз,
Гъар са кардал куьн хъухъ хциз,
Чан эцига партияд рекъиз”,
На лугъудай якъин, буба!

*
1940-йисуз Даггизда чапдай акъатнавай Стлал Мусаибан хкягъай эсеррин кiвалалдай. Куьруь авуна ганва.

Кылин редактордин гаф МуркАдални ргада

И ЙИКЪАРА Ахцегь райондин Гтумрин хуьрун жематди чи республикадин Кыл Рамазан Абдулатиповавай чпин хуьр тар-мар тахьун патал куьмек гун тлалабна. Аниз махсус комиссияни фена. Чакал гыхьтин гьалар арадал атанватла ахтармишна. Чна и хуьрун жематдихь галаз санал ана гьалар хьсан патлахь дегишардай кар кьетI ийидай серенжемар кьабулдайдак еке умудар кутазва.

Гтумрин хуьр дагьларин куклушдаллай лекьрен мукув геькьиз жеда. Европада вич виридалайни вине авай Докьузпара райондин Кьурушрин хуьрун физ-хкведай кьулай рехь ава, Гтумрин хуьрун - ваь. Гьавилай жегиляр, анай экьечиз, пата-кьерехдизни физва.

1-Майдин суварин вилик квай йикъара Рамазан Абдулатипов Хасавюрт районда чехибуркай сад тир Аксай хуьрун жематдихь галаз гуьрушмиш хьана. Виликдай ина "Гьалибвал" твар алай девлетлу колхоз авайди тир. Советрин уьлкведихь галаз санал колхозар, совхозарни тахьай мисал авуна. "Гьалибвал" колхоздин кьисметни гьахьтинди хьана. Кье ина кьайдадик квай затни амач. Чи республикадин хейлин заводарни фабрикаяр, колхозарни совхозар тергайбур кье Украинада кьил хкажнавай гьа бандеровчийрив гьикI геькьиз тавуна тада. Республикадин Кыл Рамазан Абдулатиповни Хасавюрт райондин руководстводиз Аксай хуьрун жематдихь галаз гьар сада вичин везифаяр кьилиз акьуддай махсус икьар кутлуьнунин теклиф гуниз мажбур хьанва.

Эхь, дагьдин куклушрив гвай, шегьре рехь авачир гьечли хуьрерани, кьулай рекьер авай дуьзендин бязи чехи хуьрерани гьяллан кланзавай важиблу месэлаяр санбар арадал атанва. Чи бубайри вири месэлаяр анжах чпин хуьрерин жематрин куьмекдалди гьялзавайди тир. Паталай атана абуроз куьмек гудай касни авачир. Клан хьайитIа гилани гьар са жематдихь важиблу месэлаяр кьилиз акьудиз жезвайди я. Кар анжах гьа клан хьунал ала. Вахтар масадбур алуькнава. Жегиляр хуьрерай катзава, амайбурни районрин, республикадин кьилеривай куьмек тлалабуниз мажбур жезва.

Республикадин Гьукуматди жезмай кьван куьмекдин гьил яргьи тавуна тазвач. За вичидихь твар кьур Кьурушрин хуьрун жематни гзаф мишекьат шартлара яшамеш жезвайбурун жергедик акатзава. И кар фикирда кьуна, хуьр Хасавюрт райондиз куьчарни авунай. Амма хейлин кьурушвири хайи хуьр харапайриз элкьуьриз туначир. Хизанарни галаз хейлинбур бубайрин юрдарал хьфенай. Гила лезги халкь хьиз, Кьурушрин хуьрни кье патал пай хьанва: Докьузпара районда Кьурушрин куьгьне хуьрун, Хасавюрт райондани Цийи Кьурушрин хуьрун жематар яшамеш жезва. Кье хуьрун агьалирини чпелай амайбуруз гьар са жигьетдай чешнени кьалурзава.

Ватан ширин я. Уьмуьрдин шартлар гьикьан мишекьатбур хьайитIани, жезмай кьван ам гадариз клан жедач. ЯтIани куьч хьана кьулай шартлара яшамеш жезвайбурун гьал-агьвал аквазвай чи йикъарин жегиляр хуьрера акваззамач. И кар себеб яз, Ахцегь районда, чи республикадин амай вири районрани хьиз, хейлин хуьрер харапайриз элкьенва. 40 йис идалай вилик Мегьарамд-хуьрун райондиз куьч хьайи Грарин хуьре кье анжах са дишегьи яшамеш жезма.

Гтумрин хуьрун жематдихь мишекьат шартлара яшамеш жезвай маса хуьрерин жематар неинки Лезгистандай, гьакI вири Дагьустандайни жагуьриз жедач. Инсаният XXI асирдиз гьахьнава. Илим ва техника вилик фенва. Дагьдин хуьрера яшамеш жезвайбуруз кланзавайди кьулай рекьер, электрикдин эквер ва газ я. Абуруни яваш-явашдиз дагьларив агакьзава. Яргьал рекьерни автотранспортди чаз мукьвалбур авуна. Ида

гьатта гадарнавай хуьрерни арадал хкидай кьулай шартлар арадал кьезвайдан гьакьиндай шагьидвалзава.

21-апрелдиз кьиле феи Россиядин Федерациядин Госсветдинни милли проектар кардик кутадай Советдин саналди тир заседание кьиле фена. Амни тамамвилелди хуьрер вилик тухунин месэладиз талукьарнавай. Президентди анал кьейд авурвал, исятда чи уьлкведа анжах 10 касдив агакьна агьалияр яшамеш жезмай хуьрери 24 процент тешкилзава. И чьуру гьалдал эхир эцигун, шегьрерай анриз агьалияр куьч хьхьун патал гьихьтин серенжемар кьабулна кландатIа и заседанидал веревирдна. Хуьрун майишатдин министр Николай Федорова хуьрера гьечли карханаяр ачухун, кооперация вилик тухун теклифна. Губернаторрин кьвалахдиз хуьрер вилик тухунин карда абуроз кьазанмишзавай агалкьунриз килигна кьимет гунир месэлаи кьарагьарна.

Регионрин ва политический партийрин фракцийрин кьилери и заседанидал хуьрериз кьулай рекьер туькьунриз, Россельхоз-банкдин кредитар гунир политикадиз цийи кьилелай кихлиг хьувуниз, хуьрун майишатдин продукция жезмай кьван чкайрал гьялдай карханаяр арадал гьуниз эвер гана. Хуьрерин жегилярин Союздин кьиле авай Ю.Оглобина агьалияр хайи ерияр туниз мажбурзавай кьилин себебар вахт-вахтунда мажибар гун тавуникай, кьвал-югь, яшайишдин кьулай шартлар тахьуникай ибарат тирдал и заседанидин иштиракчийрин фикир желбна.

Ибур вири гьеле са 10 йис идалай вилик гьиле кьуна кланзавай крар тир. Амма кьунач. Украинада арадал атанвай гьаларихь галаз алакьалу яз, гила Америкади, Европаддин Союзди жуьреба-жуьре санкцияр кардик кутаз башламышайла, жуван халкь жуван хуьрун майишатдин продукциядалди таьминарун важиблу тирди аннамешнава.

"Лезги газетдин" алатай нумрадиз акьатай чи хуси корреспондент Дашдемир Шерифалиеван "Анридин кьаст" макьалада вичикай раханвай виликан "Ахтынский" совхоздин бинедал тешкилнавай Агьасиеван тварунихь галай багьманчивилин СПК-дин агроном-бригадир Аливердиев Анри Аливердиевичихь ша чна инал яб акалин:

"Кьилин четинвал чаз емишрин гьасилзавай бегьер маса гун ва я чкадал ам гьялун хьанва. Фикира садра, цIи Ахцегь райондин агьалийрин 700 тондихь галаз емишар саки вара-зара хьана. Маса гудай чка авачиз (кьуд пад алверчийри кьунвай Махачкьаладин, Дербентдин, Хасавюртдин базарра ваз чка авач, санлай кепекрихь кьахкьудзава), са ящик ичер чкадал 200 манатдай гайибурни, малариз ем яз хгайбурни хьана. Бязибур гатфариз абур гьатта гадарни хьуьна. Ихтилатар ийиз пара йисар ятIани, гьайиф хьи, чкадал миже хкуддай (виликрай Ахцегьани, Луткунани ахьтин цехар авайди тир) ва я мураба, повидло, джем гьазурдай са цех кьванни кардик кутаз жезвач".

Аквазвайвал, гьялна кланзавай месэлаярин гьавурда вири хьсандиз ава. Анжах а месэлаяр гьялуьн садни эгечизача. Жегилярни хуьрерай пата-кьерехдиз финиз мажбур жезва. Ихьтин гьал арадал атанвайди анжах са Ахцегь район яни мегер? Ваь, гьелбетда.

"Са шумуд йис вилик са гектар багь кутунай гьукуматди 63 агьзур манатдин куьмек-субсидия хгьузвайтIа, гила 16 агьзур манат гузва", - луьгузва гьа Анри Аливердиева. Вучиз? Калер, лапагар хуьзвайбуруз гузвай субсидийрин кьадарни тIимиларнава. Мад суал кьезва: "Вучиз?". Хуьрерихь чин элкьуьрдай чкадал далу элкьуьрун дуьз туш эхир.

Чаз чи хуьрер арадал хкун, абур вилик тухун патал уьлкведин, республикадин гьукуматри, районрин, хуьрерин кьилери лазим тир серенжемар кьабулна кланзава. "Халкьдин кьажгьан муркIадални ргада" гьавайда луьгузвайди туш. Кланзавайди вирида гьилер кьакьажна, кьуватар сад авун я.

Месэлаяр веревирдна

Агьа ШЕРИФОВ

Дагьустан Республикадин Общественный палатада "Дагьустан Республикада гражданвилин общество тешкилуьнунин ва вилик тухунин карда СМИ-рин роль ва чка" темадай "Элкьвей стол" кьиле фена. Адан кьвалахда республикадин общественный организцийрин, массовый информациядин такьатрин хейлин векилри иштиракна.

Шикл ягьайди - Гь. ИСАЕВА

Мярекат ачухуналди, РД-дин ОП-дин председателдин сад лагьай заместитель Алюсет АЗИЗХАНОВА лагьана хьи, республикадин Общественный палатади гьар йисуз Дагьустанда гражданвилин общество авай гьалдин гьакьиндай доклад гьазурзава. Адахь алай йисан июндин вацра республикадин регьберри, Общественный палатадин членри, НКО-рин руководителри яб акалда. Массовый информациядин такьатар гражданвилин обществодин важиблу пай тирвилляй докладдик Дагьустандин жегилярин сад лагьай съезддиз гьазур жедайла кьиле тухвай зурба ахтармишунрин нетижайар кутада. 600-лай виниз делегатри иштираккай съездда республикада арадал атанвай гьаларикай жегилярни ачухдиз чпин фикирар лагьанай ва бязи месэлаяр гьялдай рекьерни кьалурнай. Ахтармишунар кьиле тухудайла чна республикадин СМИ-ри чи обществода кьазвай чкадиз, ролдиз талукь язни суалар гана. Чи гьиле гьатай жавабрин са паюникай чна жегилярин форумдал менфят кьачунай. Амай нетижайрикай чун Общественный палатадин пленарный заседанидал рахада. Гьавилай и "Элкьвей столдихьни" чна республикадин СМИ-ри обществода кьазвай чкадин гьакьиндай ачухдиз луьгун лазим я.

РД-дин Общественный палатадин гражданвилин общество вилик тухунин ва тешкилуьнунин месэлаяркай комиссиядин член Шамил Хадулаева вичин рахунра республикадин газетрин, телека-

налин кьвалахдал фикир желбна. Ада кьейд авурвал, СМИ-яр обществода кьиле физвай вири гьаларикай, вакьайрикай клелзавайбур хабардар авуниз мажбур я. Республикада кьиле физвай жуьреба-жуьре вакьайриз кьимет гудайлани обществодин гьаларни фикирда кьун лазим я. Ш.Хадулаева кьейд авурвал, СМИ-ри обществодин жавабдар, активный паярихь, дестейрихь галаз сих алакьа хвейила, уьлкведа ва гьакI республикадани гражданвилин общество-

дин институтар арадал гьуниз ва абур мягькемдиз кьвачел аквазиз куьмек гуда. Базардин экономикадал элячIай обществода газетар, телеканалар кланзакланз базардин алакьайрал элячIнава. Рекламадин, яни пул кьведай рекьерихь галтугиз алахьнавай бязи СМИ-ри обществодин игьтиярар ваь, спонсоррин, заказчийрин тапшуругьар кьилиз акьудзава. Са рахунни алач, алай аямда пул кьазанмишдай рекьерихьни кьекьвена кланзава. Гьа са вахтунда СМИ-рин коллективри общество патални кьвалахна кланзавайди рикелай ракурна виже кьведач.

"Элкьвей столдихь" "Левада центрадин" эксперттри авур ахтармишунрин нетижайрикайни суьгьбетна. Кьейд авурвал, уьлкведин гзаф агьалийриз Кеферпатан Кавказдикай телеканалри гузвай малуматралди хабар жезва. Абуруни, авайвал лагьайтIа, инсанар чьуру фикирдал гьизва, вучиз лагьайтIа эхиримжи йисара иллаки центральный телеканалри Кеферпатан Кавказдикай анжах чьуру хабарар гзаф гузвай. Уьлкведа "Кеферпатан Кавказ Россиядикай хкудур" луьгуьдайбур гилани тIимил авач. Ихьтин фикирдал алай инсанриз Дагьустанда ва гьакI Кеферпатан Кавказдин маса республикайра чкайрал кьиле физвай гьакьикьи ва хьсан крар кьалурун герек я.

Мярекатдал кватI хьанвайбуру Дагьустанда гражданвилин общество тешкилуьнунин ва вилик тухунин карда СМИ-ри кьазвай чкадикай чпин фикирарни лагьана.

Набатат - РД-дин лишан

Россиядин Федерациядин тIебиатдин ресурсрин ва экологиядин министрстводин теклифдалди ва "ТIебиат" твар алай фондуни методикадин жигьетдай куьмек гуналди, Культурадин йисан сергьятра аваз уьлкведа "Россиядин аллея" лишандик кваз Вирироссиядин серенжем кьиле тухузава.

"Россиядин аллея" серенжемдин мурад РФ-дин 85 субъектдикай гьар сад патал лишан жедай набатат хьагьуникай ибарат я. Серенжем кьиле тухунин нетижайрал асаслу яз Россиядин субь-

ектрин лишанрин жергеда гьатнавай 85 набататдикай ибарат яз Крым Республикада, тIебиатдинни культурадин паркуна Россиядин аллея арадал гьун фикирдиз кьачуна, хабар гузва РД-дин тамарин майишатдин рекьяй комитетдин пресс-кьуллуьгди.

Регионрин лишанар жедай набататар хьагьун патал ачухдакь сесер гунин кьвалах 1-июлдай 31-августдалди кьиле фида. Сесер гунин асул такьат и серенжемдин официальный веб-сайт я: аллеяроссии.рф.

Власть ва общественный советар

Месэляяр саналди гьялин

Нариман МАМЕДОВ,
Ахцегь райондин “Цийи
дуйня” газетдин редактор

“Ахцегь район” МР-дин кьил О.М.АБДУЛКЕРИМОВА райондин общественный Советдин Президиумди тешкилнавай гуьруьшда иштиракна. Ана райондин общественный, яшлугурун, ветеранринсоветрин председателар, СМИ-рин векилар авай.

- Къе чун кватл хьунин себеб, - лагьана О.Абдулкеримова, - район яшайишдин ва экономикадин жигьетдай вилик тухуниз талуь месэляяр гьялун я. Гьайиф члугуналди къейд авун лазим я хьи, гзафбуру чпин законсуз краалди халкьдин патай ихтибар квадарнава. Чна, девлетра вил тун тавуна, ихтибар арадал хкана кьанда.

Виликан девирда школайра чирвилерихъ галаз санал аялриз дуьзгун тербияни гузвай, абуру муаллимриз, чехи яшда авай инсанриз гуьрметзавай, гьикл лагьайтла Советрин девирда и месэляризи фикир гузвай. Амма исятда и рекьяй кьвалах гьяллай вегьена. Гьавиллай гьар са хуьре аялриз дуьзгун тербия гун дикъетдик кутуна кьанда. Сир туш хьи, алай вахтунда адетдинди тушир Исламдин терефдарар пайда хьанва. Ахтинбурухъ галаз гьавурдик кутунин сугьбетар тухун лазим я. Къайдаяр хуьдай органрин работникри лагьайтла, профилатикадин кьвалах тухвана кьанда. Вири и серенжемрикай общественный тешкилатар кверехда акъвазун герек туш ва абуру акъалтзавай несил хсуси чешнедалди тербияламышун лазим я.

Виликрай гьар са хуьре и ва я маса участкадин патаяхъай жавабдар инсанар авай, амма исятда абурун кьадар лап тимилай я. И нукьсан арадай акъудун важиблу я. Гьар са хуьре общественный тешкилатри хуьрерин администрацийрин кьилериз гьар йикъан кьвалахда чпелай алакьдай куьмекар гунин чарасузвал ава. Герек вирида ва гьар сада алакьада аваз кьвалахин.

Чна чи гьар йикъан кьвалахда инвентаризациядин месэляризи дикъет гузва. Иллаки школайриз. Вири муаллимриз, абуру тухузвай тарсариз анализ гана. Исятда кардик квай контрольно-счетный комиссияди кьиле тухвай ахтармишунри 2 миллионни 600 агъзур манат пулдин такьатар тайинар тавунавай рекьериз харжнавайди винел акъуднава.

Хуьрерин Культурадин квалерикай рахайтла, абурун хьсан гьалда авач. Райондин библиотекадин кьелдайбурун залди фадлай ремонт истемиззавай.

Ам кьилиз акъудун патал “Просвещение” фондунди 1,5 миллион манат пул чара авунва. Идалайни гьейри, Ахцегьрин хуьруьз гьяхъзавай чкадал баннер-арка эцигун патал мадни 1,5 миллион манат бюджетдинбуру тушир такьатар харжда. Чеперин хуьруьн мукьув гвай зирзибил вегьезвай чка масанал хутахнава. Райондин инвестиционный майданриз райадминистрациядин кьарардалди пулсуздаказ 46 гектар чил

чара авунва. Агъасиеван тварунихъ галай СПК-диз интенсивный багьманчивал вилик тухун патал 28 гектардин чил чара авунва.

Лугьун лазим я хьи, эхиримжи 15-20 йисан вахтунда Хуьруьрин СОШ-дин дараматдилай, Смугьулприн, Кьурукаларин, Цийи Усуррин, Калукрин хуьрерин ФАП-рилай гьейри, мад районда объектар ишлемишиз вахканач. Исятда чна вичихъ 200 миллион манатдин кьимет авай спорткомплекс, Ахцегьрин хуьре 140 кадин аялрин бахча, многофункциональный Центр (МФЦ) эцигунин кьвалахар башламышзава. И мураддалди чил чара авунва, проектдинни сметадин документар гьазур я. МФЦ-дин идара ачухайдалай кьулухъ районэглияр чиновникрин “гужарикай” азад жеда, гьикл лагьайтла, и идаради вири кьуллугьар тамамарда.

Агьалияр ерилу хьвадай цели таъминарунин мураддалди Лекьедере-Ахцегь водоводдал 20 миллион манатдин кьимет авай яд михьдай имаратар эцигда. Жегьилри азад вахт менфятлудаказ кечирмишунин месэляни дикъетдик хьуднава. Ик, и мукьвара райондиз 100х70 метр алай футбол кьугьвадай майдандин члуквар хканва. Санлай 8 миллион манатдин кьимет авай и майдан райондин бюджетдиз 6 миллион манатдай акъвазда.

Кьиле тухузвай кьвалахдин дережа дибдай хкажунин мураддалди чна Москвадай пешекардиз теклифнава. Ада культурадин, образованидин, здравоохраненидин хилера кьвалах ахтармишзава ва программаяр тукьлуьрзава. Нетижайрини чеб гуьзлемишиз тазвач. Лугьун лазим я хьи, гзафбурувай чпин кьвалах истемиззавай дережада кьиле тухуз жезвач. Серенжемар кьабулиз башламышайлани, абуруз и кар бегенмиш жезвач. Амма масакла чавай женни ийидач. Вучиз лагьайтла, кьенин йикъан истемизшунар масадбуру я.

- Кьвалах мадни вилик фин патал куьне чи кьвалахдиз кьимет гун ва кимивилер арадай акъуддай рекьер кьалурун герек я, - лагьана эхирдай О.Абдулкеримова. Ахпа инал гуьруьшдин иштиракчийрин рахунар башламыш хьана.

Кь.МАМАЛИЕВ - коммерци-ядинди тушир “Возрождение” фондунин председателъ. - Къе инал райондин вилик-кьилик квай инсанар кватл хьанва. Арадал кьезвай месэляяр чкайрал гьялна кьанда. Герек вирида ва гьар сада тапшурмишнавай участок-

да вичин жавабдарвал гьиссна хьсандиз кьвалахин. Хейлин хуьрер куьч хьунин вилик пад кьез жезвач. Ихтинбурукай яз Гтумрин, Ухулрин, Ялахьрин, Кьутункьарин хуьрер кьалуриз жеда. Себебни шартлар тешкилиз тахьун я. Чна риклел хуьн лазим я хьи, гуьрмет авачир чкада берекатни жедач. Эгер чилер менфятлудаказ ишлемишайтла, чавай вири край ийиз жеда.

М.АБДУЛКЕРИМОВ - “Просвещение” фондунин председателъ. - Гьар сада вичивай вуч жеда, гьич тахьайтла гьам кьилиз акъудна кьанда. Гьар са хуьруьн кьамат хкажун лазим я. Хуьруьрин хуьруькай рахайтла, ина авадавал хкажунин рекьяй куьмекар гузвай са цлуд кас ава, абурун терефни хвена кьанда. За 50 йисалайни гзаф вахтунда школада кьвалахна. 2008-йисуз “Просвещение” фонд ачухун талабна. Виликдай Дагьустанда 60 аялдал са компьютер, гила лагьайтла, 15 аялдал са компьютер гьалтзава. Чна неинки Кьиблепатан, гьакни Кеферпатан Дагьустандин школарыни компьютерралди таъминарзава. Абуру Интернетдикни кутунва. Чи мурад аялри тамамвилелди оргтехникадикай менфят кьачун ва кьелдай вири мумкинвилер авай гележегдин школа яратмишун я.

Кь.КЪАЗИМЕТОВ - райондин яшлугурун Советдин председателъ. - Ахцегьа агьалийрин кьадар гзаф я. Гьавиллай ина гьялна кьанзавай месэлярини пара ава. Вири месэляяр чкадал гьялна кьанда, вучиз лагьайтла райондин руководстводихъ вичин дердияр гзаф ава. Виликдай районда телевидение эсиллагь авачирла, радиодай дикторди агьалийриз кьаналрал суботникдиз экъечл лугьун бес жезвай. Амма гила халкьдин мелериз экъечзавай инсанрин кьадар йисалайсуз тимилай жезва.

А.ГЪАРУНОВ - Цуругьрин хуьруьн общественный Советдин председателъ. - За 17 йисуз хуьруьн школадин директорвиле кьвалахна. Вири краа кьайда тун патал халкьдихъ галаз алакьада хьун важиблу я. Герек адан тлал алай месэлярикай хабар жен.

Идан гьакьиндай за райондин виликан руководителдиз лагьанай, амма ада агьалийрихъ галаз гуьруьшмиш хьун патал депутат ва хуьруьн администрация ава лагьанай. Гьелбетда, им дуьз рафтарвал туш. Алай вахтунда хуьруьн Культурадин квал аварийный гьалдиз атанва. Са ни ятлани и кьвалах гьиле кьун лазим я. Общественный советрин

председателрихъ галаз ихтин гуьруьшмишвилер тешкилун райондин руководстводи дуьз патаяхъ кам кьачун хьана.

Н.ГУДАЕВ - райондин агь-гьанвийрин Союздин председателъ. - Эхиримжи 20-30 йисан вахтунда чи инсанрин кьатунар, кьанажагь, яни абуру уьмуьрдиз килигзавай тегьер, дегьш хьанва. Чун инсанрин ихтин психология кьелелай дегьшарун патал алахьна кьанда. Ахпа абуру зегьметдив эгечизавай тегьерни дегьш жеда.

С.ОМАРОВ - Фиярин хуьруьн общественный Советдин председателъ. - Чи агьалияр четин шартлар яшамаш жезва. Мумкин я, гьавиллай абурун кьадарни кьвердавай тимилай жезва. Хейлин агьалияр кьишлахрал яшамаш жезва. Гьавиллай ина яшайишдин шартлар датлана хьсанарун хци месэла яз чи вилик акъвазнава. И мукьвара чна рехъ тукьлуьр хьувуна. Электричество кьайдадиз гьана. И кьвалах давамарна кьанда. Алай вахтунда чи школада компьютерар ишлемишунин рекьяй пешекар авач. Гьавиллай чавай компьютерар менфятлудаказ ишлемишизни жезвач. Хуьре гьасилзавай малдарвилер продукция маса гудай чка авач. Эгер як кьабулдай са пункт тешкилнайтла, малдаррин муьгьуьб тукьлуьдай. Хуьруьнэглияр центрадиз фейила ЦРБ-да абуру гьатта ивидин анализ кьачудайлани кьелера гьатзава. Гьикл лагьайтла, элкъвена хкьедай транспорт амуькьзава. Виликрай хьиз, духтурар хуьрериз финин тежриба давамар хьувунайтла хьсан тир.

Н.БАГЪИРОВ - Луткунрин хуьруьн общественный Советдин председателъ. - Мукьвал тир гележегда чи вилик акъвазнавай кьилин месэла хуьре школадин цийи дарамат эцигун я. Школадин гилан дарамат аялрин бахчадиз ва спортзалдиз чара ийиз жеда. Инал гьахьлудаказ кьейд авурвал, инсанар зегьметдив вердишзамач. Диде-бубайри аялар хсуси чешнедалди тербияламышна кьанда.

М.ГЪАЖИМУРАДОВ - “Молодая гвардия” тешкилатдин председателъ. - Уьмуьрдин укьлугурун дадмишнавай итирихъ галаз санал ацукьунал зун шад я. Зун кьиле авай тешкилатдикай лагьайтла, ам 2002-йисалай инихъ кардик ква. Вичин Устав авай ада 300-дав агакьна жегьилар саднава. Абуру вири район яшайишдин ва экономикадин рекьяй вилик тухунин карда гьялна кьанзавай месэляяр кьилиз акъудун патал кьез куьмек гуз гьазур я.

А.ШУАЕВ - райадминистрациядин кьилин заместителъ. - Гуьруьшдал виридан фикирар чирдай хьсан мумкинвал хьана. Чи везифа гележегда насигьатчивал вилик тухуникай, общественный Советрин векилар мукьвал-мукьвал кьватлуникай, халкьдихъ галаз гуьруьшмиш хьуникай ибарат я. Чна риклел хуьн лазим я хьи, чавай инсанар ва абурун куьмек галачиз са затни арадал гьиз жедач. Гуьруьшдал ганвай теклифар ва критикадин кьейдер чна чи гьар йикъан кьвалахда фикирдиз кьачуда.

Чи баркалду рухваря Салман вуж я?

Шагьабудин ШАБАТОВ

- Салман вуж я? - и суал эхиримжи вахтара ара-ара ван жезва. И кар фикирда кьуна, заз адакай ван атай, газетриз адакай акьатай материалрин, Абдулбари Магьмудован “Цийи Макьар” ктабдин, архивдин материалрин, ам чизвайбурун, мукьва-кьилийрин риклел хкунрин бинедаллаз кьилдин са ктаб акъудун хьсан яз акуна. И карди, заз чиз, “Салман вуж я?” лугьудай суал арадал хкидач.

За и кьвалах авуна куьтягьайла, заз ван хьана, Мегьарамдхуьрени Салманан твар са куьчедал ала. Зун аниз фена. Мегьарамдхуьруьн райондин Собранидин председателдин заместителъ Максим Яралиева лагьана хьи, эхъ, Салманан тварунихъ а куьне лап фадлай галайди я. Амма адан твар куьнедиз мус гайиди я, ам вуч кас тир - и суалриз чаз жавабар жагьанач. Фамилия авач, са твар я, вични юкьва авай л-дихъ хьуьтуьлвилер лишани (Сальман) галай. Чаз ам маса миллетдин векил хьизни авай, чи хуьре кьенин юкьузни алай вахтунда чпикай тимилай чизвай, вуч ксар тиртлани хабар авачир инсанрин тварарихъ галай куьчяр авач. Гьелбетда, а ксар чпин вахтунда тварар эбеди риклера хуьн патал лайихлуни тир жеда, амма гилан аямда абурукай са затни чизвач.

Чна са шумуд йис вилик а куьче чи бажарагьлу шаир, хьсан инсан Кьадир Рамазанован тварунихъ яна.

Гьелбетда, ам тукьлуьр хъжедай гьалатл я, чи хуьре гьар йисуз цийи куьчяр арадал кьезева, гьелелиг тварар таганвайбурун ава. Хуьруьн депутатрини, ахтин баркаллу революционер Салманан руьгьдиз гуьрмет авунин лишан яз, разивални гудайдал шак алач, - куьтягьна ихтилат М.Яралиева.

Заз са гьевечи теклиф авай, гележегдани куьнедиз хуьй, мектебдиз, я туш маса чкайриз тварар гудайла, а куьнедиз гьахьзавай гирведдал алай са квалерин цлал, шегьерра хьиз, а касдикай куьруь баянар хкьена, са тахта алкурайтла, хьсан кар жедай. Тахьайтла, чи гележегдин несилни, кье чун хьиз, ам вуж тир лугьуз суракьра гьатда.

Алибег Фатахова вичин “Кьатл-кьатл авур зунжурар” романда кьхьизва.

...Ам янай душманди
инсафсузвилел,
Ада чпив члугуна лугьуз дяе.
Ам янай душманди

кьизмишвилел,
Ам фенай колхоздиз хуьре.
Халкьди ам куз-куз риклел хкида,
Салманан хатурдиз ийида

гуьрмет.
Адан тварцел зарбунал
кьвалахда,
Хуьруьн патав эцигда адаз
гуьмбет.

1934-йисуз Дагьустандин писателрин сад лагьай съезддални А.Фатахов адакай яргалди раханай, писателризни шаирриз халкьдик руьгь кутун патал агьамакьави Салман чешне гьанай.

И мукьвара чапдай акьатайла, за Мегьарамдхуьруьн администрациядиз, анин кьуллугьчийриз, Салманан твар гун хьийидай куьнедин агьалийриз, Аглагьдик умуд кваз, Салманакь хкьенай ктабар багьшда. Кьуй адан тварцел дамах авурай.

Жедай кар я жал?

Мердали ЖАЛИЛОВ,
литературадин отделдин редактор

СОВЕТРИН халкъди, адан къудратлу армияди, военачальникри, къилди Верховный Главнокомандующий И.В. Сталина фашистрин Германия магълуб авун, дунья фашизмдин тегъундидай хуьн патал къачур чехи зегъметар, къалурай игитвал, Ватан кӀан хуьнин гекъигун авачир хътин чешнеяр усалариз, агъузариз, гъатта виляй ве-гъез алахъзавай къуватар эхиримжи вахтара пара хъанва.

Абуру са зи ваъ, Советрин девир акур. Ватандин тарихдай гъакъикъи чирвилер къачур, иллаки чеб Ватан хуьнин къуллугъдал хъайи ветеранринни, виликан офицерринни, аскеррин риклериз тӀал акъуд тавуна тазва.

Чиркин фитнеяр чукурзавайбуруз я намусдихъай, я гъахъдувандихъай, я чан аламачирбурун руьгъерихъай кӀусни кичӀезмай хъиз туш. Шак алачиз, ахътинбур къецепатан чи душманри пулдихъ маса къачунвай гъилибанар, намусдикайни жуьртдидай пай тагайбур, руьгда фадлай лукӀвилин буьтӀруькри агъавалзавайбур я.

Украинада къе кыле физвай мусибатар гъа и кардин ачух мисал тушни? Са бязи тапан "демократрин" къуруькрин нетижада ина гъукумдин къилиз цийи фашистар ва абурун гъилибанар атанва. Гила абуру чпин халкъдал яракълу къуватар гъалдарзава, намуслубуруз ягъунар, дуванар къазва.

Амма Украина, къилди къачуртӀа, вичиз Игитвилин тӀвар ганвай Киев шегъер душманрикай азад хъувун патал миллионралди чи аскерри ивиар экъична, чанар пучна. Абурун "стхавилин сурар" алачир са хуьр-шегъер а чилел бажагъат гъалтда. Чехи Гъалибвилин 70 йисни тахъанмаз бес а сурариз нацистрини фашистри, гъа душманриз къуллугъ авур бандеровчийри кӀур гудани?

Вилериз аквазвай мисалри са кар субутзава: Чехи Гъалибвилин нетижаяр хейлин чкайра къаних руьгъеринни къадирсуз къачагърин гъиле гъатнава. Себеб, чи гъакъван зулумар ва магърумвилер акур халкъди чпиз къадарсуз ихтибар авур бязи къилин регъберри (Хрущеварни Горбачевар хътинбур) чпин хуси темягъар вилик кутуна, халкъдин ихтибардиз кӀур гун хъана. Хусиятчивили вич хуьн патал вири маса гудайди мад сеферда субут жезва. СССР хътин государство чукуррайбур лап са куьруь вахтундилай чехи олигархриз, чебни къецепатан граждандиз элкъена. Ихътинбуруз бес чи халкъди къазанмишай Чехи Гъалибвилин къадир жедади?

Чехи Гъалибвал чехи къурбандин къиметдихъ къачурвилляй гъахътин чехи гуьрметдизни лайихлуди я.

А даявдин ялав галуьк тавур чахъ гич са хизанни бажагъат ама. Ватандин азадвал, халкъдин аслу туширвал, несилриз бахтатарвал хуьн патал экъичай ивиар "гъаваян къурбандар" тир, "Ленинграддин блокадани" герек авайди тушир, ам душмандив вахканайтӀа, акъван къиникъар жедайди тушир лугъудайбур майданра ава...

Гитлерчийрин гъиле гъатай гъи шегъер, хуьр сагъ амукънатӀа?.. Ленинград душмандив вуганайтӀа, Москва саламатдиз хуьз жедай жал? Сталинград душманди къачунайтӀа, Кавказ саламат ийиз жедай жал?..

Са бязибуру гъалиб хъайибур Советрин къушунар ваъ, "союзникар" (Американи Англия) тир лугъуз, тарихдин чин пад масакӀа элкъурдай алахъунарзава. Ватандин Чехи даявдин гъакъикъи полководецрин крар агъузариз, тапан "игитар" хкажиз алахъзава. А чӀаван художественный эсеррикай ерли рахазмач.

Ватан патал чан гайи гъар са касдин тӀвар паквилелди къуна, хвена, къена кӀанзаваачни? Амма чахъ къени са бегъем обе-лиск (гуьмбет) эциг тавунвай хуьрер, шегъерар ама. Авай памятникар чукурриз, эбеди ялаврикай ягъанатариз къалурзава...

Ветеранрал писликвилер гъизвай, наградаяр къакъудиз, маса гуз алахъзавай дуьшуьшар гьикъван хъанва!

Им бес жегъил несилриз ватанпересвилрини женгинин тербия гунин кар герек тир дережада авач лагъай чӀал тушни?

Четин макъамда Ватан хвейидини, хуьдайдини адан армия я.

Бес армиядин къилиз угърийринни тарашчийрин амадагар атун гьикӀ жезвай крар ятӀа?

"Чахъ мад душманар амач, гила вири чи дустар я!" лугъуз, Германиядай ахкъудзавай къушунрин вилик, пиян яз экъечӀай, оркестрдиз "дирижервал" авур "регъберриз" къе Европадини Америкади Россиядиз вуч лугъузватӀа аквадайтӀа хъсан тир.

Ватанпересвал ягъанатчивал туш эхир! Ам чехи илим тирди хъиз, чехи къуватралди, яргъал йисаралди лигимарна кӀанзавай къилих, къанажагъ, къастни тирди чир хуьн лазим тир.

Чахъ гич тахъайтӀа гъар са школада, клубда, библиотекада Чехи Гъалибвилин тарс гузвай музей, класс, кабинет хъанайтӀа кӀанзавай. Гъайиф, гъа предметни кваз чи программарай акъуднава...

ГъалатӀар туькӀуьр хъийидай вахт алуькнавачни бес? Чи Президент В. Путинан эхиримжи вири рахунрай, журналистриз гайи адан жавабрай и кар аннамишнавайди аквазва.

Профсоюздин семинар-совещание

Али-Буба ЭМИРСУЛТАНОВ

ДОКЪУЗПАРА районда профсоюздин райкомрин кӀвалах активла-мишунин метлебдалди республикадин госидарайрин къуллугъчийрин профсоюздин семинар-совещание кыле фена.

Совещанида Докъузпара райондин администрациядин къил **Абдурагим АЛИСКЕРОВА**, профсоюздин рескомдин къилин пешекар **Салман АСЛАНОВА**, праводин инспектор **Рустам ГЪАСАНОВА**, къилин бухгалтер, профсоюздин рескомдин председателдин заместитель **Гъуьсейн ТЕДУРОВА**, Докъузпара, Рутул, Ахцегъ ва Мегъарамд-хуьруьн районрин профсоюздин тешкилатрин председателри, ревизиядин комиссийри ва казначейри иштиракна.

Сифте гаф госидарайрин къуллугъчийрин профсоюздин республикадин комитетдин председател **Агъмед АГЪМЕДОВ** рахана.

- Докъузпара районда профсоюздин райком 2010-йисуз тешкилна. "Докъузпара район" МО-дин къил Керимхан Абасован куьмекдалди са гъвечли вахтунда проф-

союз кардик акатна. Гила лагъайтӀа ада виликди еримшизава. Им гъелбетда, райондин къилин ва райондин профсоюздин комитетдин председател Эдуард Гъажигеован агалкъун я, - къейдна ада.

- Алай аямда профсоюзрин тешкилатри къетӀен роль къугъвазва. Къенин юкъуз общество профсоюзрин тешкилатрихъ муьгътеж я. Советрин Союз чкӀайдалай къулухъ, Россияди капитализмдин рехъ къуна. Капиталист уьлквейра общест-

венный крар, яшайишдин ва сиясатдин дегишвилер профсоюзди къайдада твазва. Гъавилляй, профсоюздин тешкилатар галачиз тамам тир гъукумат хуьн мумкин туш, - лагъана А.Агъмедова.

Совещанидин эхирдай республикадин профсоюздин комитетдин председател А.Агъмедова тафаватлу хъайи районрин профсоюздин комитетрин председателриз ва къуллугъчийриз гуьрметдин грамотаяр гана.

Терроризмдиз - ваъ!

Яргъал ва мукъвал тир Сирия

Висхан ХАЛИДОВ

СИРИЯДИН гъакъикъи гъукуматдихъ ва адан къушунрихъ галаз женг чулгъаз майдандиз экъечӀай бандитрин жергеяра Россиядин, гъа гъисабдай яз Дагъустанин агъалиярни авайдакай СМИ-рини, социальный сетрани къена. Бязибуру Интернетда чпин ва чпи гъиле гъатай есирриз ийизвай инсафузвилер къалурзавай шикиларни эцигна.

Абурун жаван, жегъил чинриз тамашайла, тестикъ жезва, ажал абурун гуьгъуьна ава. Чара уьлкведиз фена, гъиле яракъ къуна, и жегъилриз чпикай халисан итимар хъанвайди тестикъариз кӀанзава. Абуру лап гъайиф къевезва, вучиз лагъайтӀа анай чан аламаз хтайбуру чеб Афгъандин даяведа хъайибуру хъиз гъисса, яни психикадин рекъяй азарлу яз амукъда. Абурулай, Ватандиз хтайтӀани, ислягъ уьмуьр тухуз ахлакъдач.

Шикилрай, материалрай акваз-вайвал, Сириядин Араб Республикадин гъукуматдин къушунриз акси экъечӀнавай "муджахидрин" арадай дуьньядин гъар са пилӀен ранг алай жегъил итимар аквазва. Ана миллетдиз тамашна (къазахрин, къиргъизрин, кавказвийрин, африканвийрин) дестеяр тешкилнава. Вучиз и ксар чара уьлкведиз акъатнава? Авайвал лагъайтӀа, гъафбурулай хайи маканда чпин алакъунрикай менфят къачуз тахун я. Абуру, яракъ гъиле къуна, регъятдиз къазанжийр къведай рекъерихъ галтугна.

Къве йис вилик Сирияда боевикар гъалиб жеда ва уьлкведа властни абурун гъиле гъатда лугъуз фикрзавай. Гъалибвал къазанмишзавайбурун тереф хвена, даяведик экечӀун са бязи жегъилар патал чпин макъсадар тамарун, гележег туькӀуьрун тир. Мумкинвилер хейлин-

бур авай: трофейар, гъар юкъуз гуз-вай пул, "душман барбатӀ авурла", гъукум гъиле къазвайбуру къуллугъарни гун.

Россиядин ва гъа гъисабдай яз Кеферпатан Кавказдин жегъилар маса уьлкведиз даяе ийиз финиз "Кавказдин Имаратдин" амир (рагъметлу) Докку Умаровни акси тушир. Ам гъавурда авай. Кавказдин дагъ-лара чкӀанвай вагъабитрин дестеяриз я яракъ, я къеви жедай чкаяр, я суьрсет бес жезвачир. Санани бегъем вердишвилер къачунвачир "жаван аскерар" Умаровани герек авачир. Абуру менфят гунилай, къилин тӀалар гъаф арадал гъизвай эхир. Гъавилляй ада вичихъ галаз суьгъбетардайла, Россиядин "муджахедар" Сириядиз фин хъсан кар яз гъисабзавай.

Гъа икӀ ятӀани, 2013-йисан юкъвара Д.Умарова вичин аскерриз яргъал тир уьлкведай Ватандиз хтун ва Олимпиададиз гъазур жедай Сочида терактар кыле тухунин карда куьмек гун тӀалабнай. Амма адан эвер гун гъакӀ амукъна. Сириядай Россиядиз хтай ва я терактар кыл кутурбур хъанач. Иниз хтайтӀани, пул гудай "халуярни" авачир. Гъа ихътин мурадар рикӀе аваз Докку Умаров рагъметдизни фена.

Вахтар алатзаватӀани, уьлкведин диндин радикалри Сирияда кыле физвай къалмакъалдиз фикр гузма. Къенин йикъалди Интернетда "жигъадда" иштиракдай аскерар кӀватӀзава ва абуру патал пулдин такъатар кӀватӀдай рекъерни жагъурзава. Кар акъван чкадал атанва хъи, чпин тӀварар раиж тийизвай ксари мусурманриз ва чарадан дердина акъадай инсанриз флан мергъяматлу кар патал пулар веьг лугъуз эвер гузва. Гъар са соцсетда и жуьреда пулар кӀватӀзавай "нологовикар" цӀудралди ава. Эгер садбуру ачухдиз спонсорвилин пулар Сириядин гъукуматдин къушун-

рихъ галаз акси даяе ийизвай дестеяр патал тирди хиве къазватӀани, масадбуру чпи пулар Сириядин кӀеве гъатнавай агъалияр патал кӀватӀзавайдакай лугъузва.

Дагъустанда гъа ихътин ксарикай сад яз Абу Умар Саситлинскийдин (Агъмеднабиев Исраил Сайгидагъмедович) тӀвар къаз жеда. Вагъабизмдин башчийрикай сад тир амни "мергъяматлувилин" крарал машгъул жезва. Ада даявдин шартӀара кӀвалерикай магърум хъайи сириявийр ва Сомалидин каша гъатнавай аялар патал пулар кӀватӀзава къван. "Комсомольская правда" газетда (2013-йисан 13-ноябрь) хкъенвайвал, АбуУмар Саситлинскийди диндин стхаяр тир сиривийриз макаронар гъуьр патал пул кӀватӀзава. Гъа са вахтунда шагъидрин иви экъичунин хийирдикай лекциярни кӀелзава. Сириядиз акъатай жегъил кавказвийри хиве къурвал, чеб аниз Саситлинскийдин эвер гунар себеб яз акъатайди ялда. Кар алай месэла ам я хъи, ада кӀватӀай пулар гъиниз фенатӀа ахтармишна кӀандя.

Жуьреба-жуьре гъарамзадайри, лутуйри, инсанрин дугъривиликай менфят къачуна, чпин алча крар патал пулар кӀватӀзава. Социальный сетра ахътинбур ава хъи, абуру ихътин малуматар гузва: "Сирияда эвленмиш тахъанвай гъаф муджахедар" ава. Гъуьлуьк квачир рушаривай виклегъдиз иниз къевез жеда". Гъайиф хъи, гъа ихътин эвер гунарни къабулзавай, диде-буба, багъри-яр кваз такъуна, яргъал чкайриз физвай гадаярни ава, рушарни.

Сириядин Араб Республикадин Президент Башар Асада алай йисан 14-апрелдиз малумарайвал, уьлкведа гъалар къайдадик акат хъийизва. Муьквара ана президент хкъайди сечкияр кыле фида. Россиядай фенвай ва гъахътин фикирдал алай "муджахедрини" чпин гележегдикай фикир авун лазим я.

Монголиада гуьрууш

(“*Зи девирда (офицердин кхьинар)*” ктабдай члук)

Нисрет ИСМАИЛОВ

Ам республикада хъсандиз чизвай ксарикай я. Генерал Омар Муртазалиева Дагъустандай тир “чернобыле №1” яз малумарай адакай лагъанай: “Офицер хъун адан къисметда кхьенвай. Ам хътинбурухъ, пагъливандин дун авай, низамлу ва чпиз ихтибариз жедай, армияда гъаьмиша игътияж хъайиди я. Чи тарих патал мусибатдин бур хъайи а йикъара гъахътин кичевал тийижир ва уьлкведиз къур кьинез эхирдал къван вафалу инсанри акъван члвалдай чир тахъай пар чпин хъез къачуна...”

Нисрет Сейфулагович Исмаилов 1957-йисуз Ахцегь райондин Фиярин хуьре дидедиз хъана. Школадлай къулугъ ада ПТУ-да кел хъуьуна, Дагъустандин Огнида шувше акъуддай завода квалана. Вахт агакьайла аскервиллиз феи ада вичин вири уьмуьр армиядихъ галаз алакьалу авуна. 1981-йисуз Костромадин высший военно-командный химиядин хаталувилик хуьдай училище акъалтарна. Монголиада, гуьгъуьнлай Одессадин военный округда къуллугъна. Ина Чернобылдин АЭС-да хъайи авариядин нетижаяр арадай акъудунин кваллахда иштирак авунай жегъли офицердиз “СССР-дин яракьлу къуватра Ватандиз къуллугъ авунай” орден гана. Гуьгъуьнлай ада Москвадин военный округда, машгур Кантемировский танкарин дивизияда къуллугъна. 1991-1994-йисара маршал Тимошенкодин тварунихъ галай химиядин хаталувилик хуьдай военный академияда келна. Анаг акъалтларайла Кеферпатан Кавказдин военный округда къуллугъ давамарна. 1998-йисалай эгечина ада МЧС-дин къурулушда кваллахзава.

РАН-дин ДНЦ-дин издательствода члпзавай полковник Исмаилован рикел хурин “Зи девирда (офицердин кхьинар)” ктаб и мукъвара келзавайбурув азакьда. Ктабдин сифте гафуна авторди лугъузава: “И ктаб “Советрин Союздиз къуллугъзава!” гафар такабурдиз лугъуз вердихъ, гуьгъуьнлай цийи Россиядизни вафалудаказ къуллугъ давамарай аскердин уьмуьрдин рекьикай, вахтуникайни жувакай я”. Чна куь фикирдиз ктабдай са члук теклифзава.

[Военный училище акъалтларай жегъил офицер Забайкальдин военный округдиз, анай Монголиядин Халкьдин Республикадиз акъатна. Анжах старший лейтенандин чиндин агакьнавай ам, вичин алакьунриз килигна, вахтуналди гарнизондин военный комендантдин везифаяр тамардай къуллугъдал эцигна.]

Нянихъ гарнизондин къаравулар ахтармишна зун ял язиз хтана. И арада зун тухуз машин атана акъатна:

- Тадиз, дивизиядин командирди эверзав!

- Хъайи кар авани?

- Округдин къушунрин къуллугъдай атанва. Абур пака гуьзлемшзавайди тир, кье атана акъатна. Ви кабинетдидай гъейри амай вири кабинетрин раklarар хана. Абур устав члурна тукьурнавалдай. Ана са полковникди инсафсузилер ийизва. Ам, аквар гьаларай, ви ватангълийрикай я.

Зун дивизиядин командирдин килив фена.

- Юлдаш Исмаилов, округдин къушунрин къуллугъдин начальник атанва. Полкариз фена, адаз акур татугавилер гзаф хъанва. Къушунрин къуллугъдин имтигъандай чаз къевзвайди анжах къвед я. Ада лагъайвал, чалай алакьайди чна къазанмишна... Абурукай полковникдиз вун акъаз кланзавай. Жуван кабинетда гуьзлемшза. Вучиз ятани, ви кабинет адаз бегенмиш хъана.

Жувакди за фикирна: кабинетди, я тахъайтла раklarар ваъ, зи фамилияди я атанвай полковникдин фикир желбнавайди.

Раklarар ада вучиз хаз тазва лагъайтла, чна монголривай материалар жагъур-

завай ва абуралди раklarар абурлу ийизвай, амма им устав члурун жезвай.

Зун жуван кабинетдиз фена. Са арадилай округдай атанвай полковникни пайда хъана.

- Гарнизондин военный комендантдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай старший лейтенант Исмаилов. Здравия желяу, юлдаш полковник!

- Здравствуйте, юлдаш Исмаилов. Куьруь суалрилай-жавабрилай къулугъ ада жузуна:

- Куь бинеяр гъинай я, юлдаш Исмаилов?

- Дагъустандай, юлдаш полковник.

- Дагъустан гъевечи чка туш. Гь райондай я?

- Ахцегь райондай.

Инал ам лезги члалалди, зарафатдивди ахцегъвийрин нугъватдин гафар кутаз рахана. Полковник Мегъамед Омарович Мегъамедов Къасумхуьруьн райондай тир ва ам михи лезги литературадин члалал рахазвай. Гуьгъуьнлай чи халкьдиз военный къуллугъчийрин и хизан хъсандиз чир хъана. Абурун буба Омар Мегъамедов, полковник, Ватандин члехи дяведин ветеран тир. Адан къуд хчикай пуд полковникдин чиндиз акъатна, садани прапощик яз къуллугъна. Гзаф ийсар алаятайдалай къулугъ Мегъамед Омаровични зун Дербентда галт хъуьуна. А члавуз ам МВД-дин къенепатан къушунрин генерал-майордин чинда авай ва ада кадетрин корпусдин начальник яз къуллугъ давамарзавай. Гъайиф хъи, 2010-йисуз ам азардикди рагъметдиз фена. Зунни ам Сайшанда шегъерда таниш хъайила ада Читада къуллугъзавай, адан стхайрикай садни генштабда кваллахдик квай.

- Округдин къушунрин къуллугъдай атанва, - зарафатдик кутуна давамарна ада, - бес раklarар къванни хадачни? Проверка рикел аламукъдайвал авуна кланда эхир.

Ам рикл ачух кас тир, захъ галаз ада гъа сифте декьикайрилай эгечина ихтибарлувилелди рафтарвал авунай.

- Ина проверка са гъафтада къван киле фида. И вахтунда вун, гьелбетда, зи патав жедда. Ви вилик за ихътин месэла эцигзава...

Гъавурда акъун четин туш: за риклин сидкъидай жуваз адан патав жез кланзавайдакй лагъана. Ам округдин къушунрин къуллугъдай атанвайвилей, гъар гьикл хъайитлани зун адан ихтиярда авай. Вич ам округдин къушунрин къуллугъдин начальникдин сад лагъай заместитель тир. Генералдилайни адалай гъейри мад кье подполковник атанвай.

Полковник Мегъамед Мегъамедова зи вилик эцигзавай месэляяр анжах къуллугъдиз талукьбур тушир.

- Заз хабар авайвал, куь разведбатда гъавизни галай хъсан гъамам ава.

- Квез гъа карни чизвани?

- За Забайкальеда къуллугъ ийиз цлуд ийис я, вири чир хъана кланзавайди я.

- Ана майор Гвоздинский ава, хъсан офицер я.

- Гена хъсан, чна гъана ял яда...

Ватангълидиз ва члехи юлдашдиз герек куьмекар гун за хушдиз жуван хивез къачуна. Рекьай атанвай абуруз вичевай ял ягъунни тешкилна.

Полковник Мегъамедовахъ галаз танишвили зи уьмуьрда важиблу роль къугъвана. Садра ада заз лагъанай:

- И мукъвара Читада сборар жедда. Са вацра вун гъаниз къведа.

За, гьелбетда, разивал гана. Ахпа чи арада ихътин ихтилатни хъана.

- Вун гилани “везифаяр тамамарзавайди” яз ама. Къала кван, за Читада приказ гъазурда, вун тамамдаказ и къуллугъдал тестикъардайвал.

- Сагърай, юлдаш полковник. Амма заз жуван химиядин къушунриз хуьквез кланзавай. Ачухдиз хиве къазва: галатнава. Я ийкъан, я ийфен секинвал авач. Дердияр лагъайтла, жуваз такуна, жува тавуна амуькзавай кар авач.

- Чизва. Зи вири уьмуьр гъакл фена, ятлани шикаятзавач. Вуна инал заз арзаяр ийизва!

- За арзаяр ийизвач, анжах...

- Хъсан я, за ваз куьмек гуда... Вун дегишардай вахт мус я?

- Гъа и йисуз.

- Ваз вун гъиниз дегишарнайтла кландай?

- Гьелбетда, са хъсан чкадиз...

- Хъсан чка - Одессадин военный округ я. Куьтягъ хъана. Ана ваз куь химиядин къушунра виниз тир къуллугъ гуда. Вун дегишардай вахт алуькдалди за чка гъазурда. Вун Читадиз атайла чна и месэла гьална акъалтарда. Жуваз цийи форма къачу, хъсанбур хтанва. Им вуч я вал алайди, гъавурда акъан тийидай монголрин жуьре...

Округдай атанвайбур хъфидайла чна абурун вертолет савкъатрай ацлурнай. Дивизиядин командирни рази яз амуькнай: къушунрин къуллугъдин проверкадай чаз хъсан къимет эцигнавай. Ихътин гъар са проверкадин нетижайрай доклад лагъайтла, оборонадин министерстводиз физвайди тир.

Полковник Мегъамедова вичи гайи гаф хвена. Читадиз сборриз феи зун адаз мугъмандиз феи мисал хъана. Мегъамед Омарович къуд кваллин квартирада яшмиш жезвай. А йикъара отпускда авай адан юлдаш, урус дишегъли, хвани галаз мукъвабурун килив фенвай. Гуьгъуьнлай абурун хва, заз малум тирвал, ФСБ-дин подполковникдин дережадив агакьнай.

Мегъамед Омаровича мугъманарни илифарна, саки вири - генераларни полковникар. Мугъманрин арада вични авай далупатан крарин начальникди виликамаз адан кваллиз, ам вахтуналди субай тирди фикирда къуна, недай-хъвадай затлар ракурнавай. За, виридалай гъевечиде хъиз, суфра къурмишиз куьмек гузвай. Иесиди зун мугъманриз вичин мукъва-кьили хъиз малумарна. Абурукай сада, осетин генералди, жузуна:

- Бес мукъва-кьили хъайила, икъван члвалди “везифаяр тамамарзавайди” яз вучиз ама?

- Адаз и кваллахдикай хуш авач. Вичин химиядин къушунриз хъфиз кланзава.

- А, химик я ман...

Мугъманрин арада авай кадрийрин отделдин начальникдини зун дегишардай вахт мус ятла ва заз гъина къуллугъ давамариз клан ятла жузуна. И къвед лагъай суалдиз за куьруьдаказ жаваб гана:

- Ватанди гъиниз ракурвайтла, гъана за къуллугъ хъийида.

Зи жавабдиз ада тежрибалу инсандин фикирдин деринвилелди хълагъна:

- Ватан сад я - Советрин Союз. Амма кадрийри вири гъалзава...

Куьрелди, чун яргалди ацукьна. Гъа суфрадихъ зи гележегдин военный къуллугъдин рехъни тайинарна.

- Вун Одессадин военный округдиз ракурда. Бендеры шегъерда азад чка ава.

Аниз вун армиядин ихтиярда авай частунин, радиациядин, химиядин ва биологиядин разведкадин кылди ротадин командирвиле фида. Гъана капитандин чин къачуда. Амай вири месэляяр гъалун - ви хиве ава. Анжах округ ахътинди я хъи, вичелай хъсанди жедайди туш.

Пакамахъ иесиди мугъманар рекье хутуна. Ял ядай йикъар тир. Кылди амуьккай чун къвед балугъар къаз, муькуь юкъузни - гуьрчез фена. Ибуру Мегъамед Омаровичан рикл алай машгъулатар тир. Яхцур ийсарин яшда авай ам галатун тийижир, уьмуьрдал къару, уьмуьрди инсандиз гузвай хъсанвилерин къадир авай кас яз хъана. Зи гележегдикай рикливай къайгъударвал члугъзавай ада заз маса теклифни авуна:

Мегъамед Омаровича заз вичихъ галаз алакьа хуьх лагъана хийирдин меслят гана. Амма гуьгъуьнлай заз адахъ галаз акван хъийидай, гьич тахъайтла телефондай рахадай мумкинвал хъхъаначир. А вахтара кье хъиз мобилъникарни авачир эхир.

Таржумани авуна чапуниз
гъазурайди А.ОМАРОВ Я

Лишанлу йикъарин календарь

Гъазурайди - Рагнеда РАМАЛДАНОВА

И мукъвара Дагъустан Республикадин милли политикадин рекъай министрстводиз 2014-йисан “Лишанлу йикъарин календарь” чагдай акъуднава. Ана чи хайи крайдин дамах тир ва баркалдувал къалурзавай тарихдин вакъияяр, машгур инсанар, итижлу фактар кьейднава.

Календарда жуьреба-жуьре материалар ава. Ина Россиядинни Дагъустандин алаатай ва алай аямдин уьмуьрдикай тарихдинни край чирунин, справочно-библиографический малуматар гъатнава. Календарда чи Ватандин экономикадиз, илимдиз, культурадиз талукъ язни виридалайни важиблу вакъияяр, гъакни республикадин твар машгур авур ксарин уьмуьрдай ва зегъметдин рекъерикай малуматар ганва. Инай суварриз ва лишанлу йикъариз талукъ язни итижлу малуматар жагъуриз жедда. 2014-йисан лишанлу йикъарни юбилеяр къалурунлай гъейри, изданида гъа и йикъариз талукъ яз хейлин материаларни, иллюстрациярни чапнава.

Къейд авун лизим я хъи, календарда уьлкведин ва республикадин культурадиз уьмуьрда къалабулух кутазвай вакъияйрикай малуматар, машгур деятелрин документи ва биографиядин куьруь справкайри, мукъвал ва лап яргал девиррикай фикир желбдай малуматри еке чка къуна.

Календардин килин макъсад Россиядин ва Дагъустандин тарихдикай авай чирвилер пропаганда авун я.

Календардай келчийриз суваррин тарихдикай, Россиядин ва Дагъустандин машгур актёррин, политикрин, философрин, художникрин, шаиррин, писателрин, алимрин, государстводин деятелрин юбилейрикай делилар чир жедда.

Календарь 4 паюникай ибарат я. Сад лагъайда лишанлу ва рикел хуьн лизим тир датаяр къалурнава. Къвед лагъай паюна юбилейрин датаяр къалурнава. Пуд лагъайда Дагъустан Республикадин юбилейрин датаяр ганва. Абура чи республикадин муниципальный тешкилатар арадал атай вахтариз талукъ делилар къалурнава. Къуд лагъай паюна дагъустанвияр тир Россиядин Игитрикай биографиядин справкаяр ганва.

Цийи изданидикай ватанпересвилер тербия гунал машгул ксариз, федеральный министрстводин, ведомстводин, идарайрин, гъакни муниципальный тешкилатрин ва администрациярин, общественный ва ветеранрин организациярин къуллугъчийриз хъсан куьмекчи жедда.

Сир туш, календарь тукьлуьрун четин кар я, гъавилей РД-дин милли политикадин рекъай министрстводин къуллугъчийри келдайбурувай киле тухванвай кваллахдив гъакъикъат тийижиз виликамаз авур члур фикирдалди эгечл тавун тлаабзава. Гуьгъуьнни изданидик чпин алаваяр кухтаз ва тукьлуьрунар хъийиз кландайбурувай абуру агъадихъ галай адресдин электронный почтадиз рекье тваз жедда: e-mail: minpacrd@mail.ru.

Календарь тукьлуьрайбур З.З.Ильясов, Н.Т.Щербакова, А.В.Гъажиев ва технический редакторни М.Мегъамедов я. Ам Махачкъа-лада, “Лотос” издательствода чапнава.

понедельник, 19 мая

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11:30 Местное время. Вести-Дагестан
14:30 Местное время. Вести-Дагестан.
17:45 Местное время. Вести-Дагестан.
18.20 Дагестан-территория туризма
18.35 Мост через время. Документальный фильм.
18.50 Акценты. Аналитическая программа Ильмана Алипулатова
19.20 Махачкала
19:35 Местное время. Вести-Дагестан.

20.00 Публичные лекции «Vivat, Academia!»
22.10 «Преступление и наказание»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «WEB-обзор»
23.30 Т/с «Саванна»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Ночной канал
04.00 Х/ф «В чем дело, док?»
05.35 Х/ф «Алые паруса»

ПЕРВЫЙ

5.00 Новости.
5.05 «Доброе утро!»
9.00 Новости.
9.15 «Контрольная закупка».
9.45 «Жить здорово!» (12+).
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.15 «Время обедать!»
12.55 «Дело ваше...»
13.35 «Истина где-то рядом».
14.00 Другие новости.
14.25 Д/с «Понять. Простить».
15.00 Новости.
15.15 «В наше время». (12+).
16.10 «Они и мы».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Давай поженемся!»
19.50 «Пусть говорят».
21.00 «Время».
21.30 Т/с «Балабол».
23.30 «Вечерний Ургант».
0.00 Ночные новости.
0.10 «Познер».
1.10 Боевик «Плохая компания». (18+).
3.00 Новости.
3.05 Боевик «Плохая компания». (18+).
3.20 «В наше время». (12+).
4.15 «Контрольная закупка».

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России».
9.00 «Цилиндры фараонов. Последняя тайна».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».

11.30 «Местное время. Вести - Москва».
11.50 «Вести. Дежурная часть».
12.00 Т/с «Тайны следствия».
13.00 «Особый случай».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Джамайка».
16.00 Т/с «Пока станица спит».
17.00 «Вести».
17.45 «Местное время. Вести - Москва».
18.05 «Вести. Дежурная часть».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Т/с «Доброе имя».
23.45 «Московский детектив. Черная оспа».
0.45 «Девчата».
1.30 Х/ф «Дикое поле».
3.45 «Комната смеха».
4.45 «Вести. Дежурная часть».

НТВ

6.00 «НТВ утром».
8.40 Т/с «Возвращение Мухтара».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Возвращение Мухтара».
10.55 «До суда».
11.55 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт».
14.35 «Дело врачей».
15.35 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
16.00 «Сегодня».
16.25 «Прокурорская проверка».
17.40 «Говорим и показываем» с Л. Заскошанским.
18.35 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
19.00 «Сегодня».
19.30 Х/ф «ППС 2».
21.25 Х/ф «Дознаватель 2».
23.15 «Сегодня. Итоги».
23.35 Т/с «ЧС - чрезвычайная ситуация».
1.30 Д/с «Наш космос».
2.25 «Дикий мир».
3.05 Т/с «Топтуны».

ТВЦ

6.00 «Настроение».
8.35 Х/ф «Три полурации».
11.30 «События».
11.50 Х/ф «Три полурации».
12.25 «Постскриптум».
13.25 «В центре событий».
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.10 «Городское собрание».
16.00 Х/ф «Возвращение резидента».
17.30 «События».
17.50 «Простые сложности».
18.25 «Право голоса».
19.30 «Город новостей».
19.45 Т/с «Счастливчик Пашка».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «Крым. Территория весны». Спецрепортаж.
23.05 «Без обмана». «Покупаем серебро».
0.00 «События. 25-й час».
0.30 «Футбольный центр».
0.55 «Мозговой штурм. Психология социальных сетей».
1.25 «Петровка, 38».
1.46 Т/с «Инспектор Линли». (Великобритания).
3.35 Х/ф «Караси».
5.15 Д/ф «Любить по Матвеву».

СТС

6.00 М/с «Приключения Вуди и его друзей». (6+).
6.45 М/с «Пингвиненок Пороро». (6+).
6.55 М/с «Смешарики».
7.00 М/с «Макс Стилл». (12+).
7.30 М/с «Миа и я». (6+).
8.00 «Осторожно: Дети!»
9.00 «6 кадров».
9.30 «6 кадров».
10.05 Т/с «Молодежка».
11.05 Мелодрама «Привидение». (США).
13.30 «6 кадров».
14.00 Т/с «Воронины».
15.00 Т/с «Молодежка».
17.00 Т/с «Воронины».
18.30 Т/с «Воронины».
19.30 Т/с «Кухня».
20.00 Т/с «Два отца и два сына».

21.00 Т/с «Кухня».
22.00 Т/с «Темный мир. Равновесие».
0.00 «6 кадров».
0.30 «Кино в деталях с Ф. Бондарчуком».
1.30 «6 кадров».
1.45 Комедия «Секс по дружбе». (США). (18+).
3.50 Триллер «Невидимка». (США - Германия).

REN TV

5.00 Т/с «У нас все дома».
6.00 «Званый ужин».
7.00 «112».
7.30 «Смотреть всем!»
8.30 «Новости 24».
9.00 Х/ф «Золотой компас». (США - Великобритания).
11.00 «Смотреть всем!»
11.30 «Реальная кухня».
12.00 «112».
12.30 «Новости 24».
13.00 «Званый ужин».
14.00 «Семейные драмы».
15.00 «Семейные драмы».
16.00 «Не ври мне!»
17.00 «Не ври мне!»
18.00 «Верное средство».
19.00 «112».
19.30 «Новости 24».
20.00 «Свободное время».
21.00 «Реальная кухня».
22.00 «Мои прекрасные...»
23.00 «Новости 24».
23.30 Х/ф «Сумасшедшая езда». (США). (18+).
1.30 «Смотреть всем!»
2.00 Х/ф «Сумасшедшая езда». (США). (18+).
3.50 «Смотреть всем!»
4.20 Т/с «У нас все дома».

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 «Сейчас».
6.10 «Утро на "5"». (6+).
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.30 Т/с «Слепой 2»
12.00 «Сейчас».
12.30 Т/с «Слепой 2»
15.30 «Сейчас».
16.00 Т/с «Слепой 2»
18.30 «Сейчас».
19.00 Т/с «Детективы. Бюстик Гете».
19.30 Т/с «Детективы. Неудачник».

20.00 Т/с «Детективы. Вечернее обострение».
20.30 Т/с «След. Кукольный домик».
21.15 Т/с «След. Ад».
22.00 «Сейчас».
22.25 Т/с «След. Человек Хотдог».
23.20 «Момент истины».
0.15 «Защита Метлиной».
0.50-5.10 Т/с «Детективы. Сто слов в минуту».

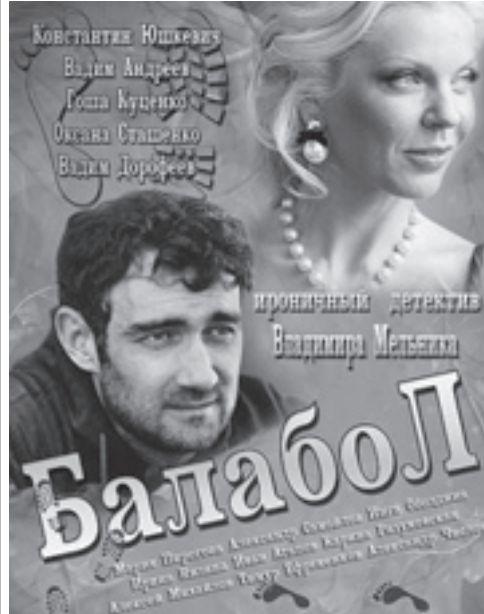
КУЛЬТУРА

7.00 Канал «Евроныюз».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Т/с «Перри Мэйсон».
12.10 Д/ф «Музейный комплекс Плантен-Моретюс. Дочь династии печатников».
12.30 «Эрмитаж - 250».
12.55 «Линия жизни». С. Любшин.
13.50 Х/ф «Карл Маркс. Молодые годы».
15.00 «Новости культуры».
15.10 «Пророк в своем Отечестве». «Евграф Федоров. В глубины материи».
15.35 Х/ф «Председатель».
18.10 «Academia». С. Карпов. «Причерноморье. Перекресток цивилизаций», 1 лекция.
19.00 «Новости культуры».
19.15 «Главная роль».
19.30 «Сати. Нескучная классика...» с Н. Басовской и Д. Кирнарской.
20.15 «Правила жизни».
20.40 Д/ф «Есть ли пол у моего мозга?»
21.35 «Тем временем».
22.25 «Династия без грима». Глава первая.
23.15 «Новости культуры».
23.35 Д/ф «Остановка».
0.10 «Наблюдатель».
1.05 П.И. Чайковский. Концерт
1.40 Т/с «Перри Мэйсон».
2.35 «Pro memoria». «Лютеция Демарэ».
7.00 Д/ф «Гадалка».
16.30 Д/ф «Гадалка».
17.00 Д/ф «Гадалка».
17.30 Психосоматика.
18.00 Х-Версии. Другие новости.
18.30 Т/с «Пятая стража».
19.30 Т/с «В поле зрения».
20.20 Т/с «В поле зрения».
21.15 Т/с «Кости».
22.05 Т/с «Кости».
23.00 Х/ф «Блэйд 3». (США).
1.15 Х-Версии. Другие новости.
1.46 Х/ф «Второе пришествие дьявола». (США).
3.30 Х/ф «Город ангелов». (США).
5.45 М/ф.

8.00 Полезное утро.
8.45 Личная жизнь вещей.
9.00 По делам несовершеннолетних.
11.55 Дела семейные с Е. Дмитриевой.
12.55 Драма «Граница. Таежный роман».
17.00 Гардероб навыллет.
18.00 Одна за всех.
18.10 Т/с «Не родись красивой».
19.00 Т/с «Не родись красивой».
20.40 Т/с «Доктор Хаус».
22.25 Д/с «Звездные истории».
23.00 Одна за всех.
23.30 Комедия «Зигзаг удачи».

ТВ-3

6.00 М/ф.
9.00 Д/ф «Далеко и еще дальше с М. Кожуховым».
10.00 Параллельный мир.
11.00 Параллельный мир.
11.30 Психосоматика.
12.00 Психосоматика.
12.30 Китайский гороскоп.
13.30 Х-Версии. Другие новости.
14.00 Д/ф «Охотники за привидениями».
14.30 Д/ф «Охотники за привидениями».
15.00 Мистические истории.
16.00 Д/ф «Гадалка».
16.30 Д/ф «Гадалка».
17.00 Д/ф «Гадалка».
17.30 Психосоматика.
18.00 Х-Версии. Другие новости.
18.30 Т/с «Пятая стража».
19.30 Т/с «В поле зрения».
20.20 Т/с «В поле зрения».
21.15 Т/с «Кости».
22.05 Т/с «Кости».
23.00 Х/ф «Блэйд 3». (США).
1.15 Х-Версии. Другие новости.
1.46 Х/ф «Второе пришествие дьявола». (США).
3.30 Х/ф «Город ангелов». (США).
5.45 М/ф.

вторник, 20 мая

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09:00 Канал национального вещания «Очар» (на кумыкском языке)
11:30 Местное время. Вести-Дагестан.
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
17:45 Местное время. Вести-Дагестан
18.20 Территория общения. Дагестанский юмор.
19.20 Махачкала
19:35 Местное время. Вести-Дагестан

18.45 Передача на лакском языке «Аьрши ва агьлу»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «Бизнес Дагестана»
21.00 «Время футбола» в прямом эфире
21.55 «Правовое поле»
23.00 «Крупным планом»
23.30 Т/с «Саванна»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Ночной канал
04.00 Х/ф «Кактус»
05.40 Х/ф «Новый дом»

ПЕРВЫЙ

5.00 Новости.
5.05 «Доброе утро!»
9.00 Новости.
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» (12+).
10.55 «Модный приговор».
12.00 Новости.
12.15 «Время обедать!»
12.55 «Дело ваше...»
13.35 «Истина где-то рядом».
14.00 Другие новости.
14.25 Д/с «Понять. Простить».
15.00 Новости.
15.15 «В наше время».
16.10 «Они и мы».
17.00 «Наедине со всеми».
18.00 Вечерние новости.
18.45 «Давай поженемся!»
19.50 «Пусть говорят».
21.00 «Время».
21.30 Т/с «Балабол».
23.30 «Вечерний Ургант».
0.00 Ночные новости.
0.10 Д/с «Война в Корее».
1.15 Триллер «Сломанная стрела».
3.00 Новости.
3.05 Триллер «Сломанная стрела».
3.20 «В наше время». (12+).
4.15 «Контрольная закупка».

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России».
9.00 «Игорь Сикорский. Витязь неба».
9.55 «О самом главном».

11.00 «Вести».
11.30 «Местное время. Вести - Москва».
11.50 «Вести. Дежурная часть».
12.00 Т/с «Тайны следствия».
13.00 «Особый случай».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Джамайка».
16.00 Т/с «Пока станица спит»
17.00 «Вести».
17.45 «Местное время. Вести - Москва».
18.05 «Вести. Дежурная часть».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Т/с «Доброе имя».
23.50 «Специальный корреспондент».
0.50 «Кто первый? Хроники научного плагиата».
2.00 Х/ф «Колье Шарлотты»
3.25 Т/с «Закон и порядок 19». (США).
4.20 «Комната смеха».

ТВЦ

6.00 «Настроение».
8.35 Х/ф «Случай в тайге».
10.20 Д/ф «Георгий Жженов. Агент надежды».
11.10 «Петровка, 38».
11.30 «События».
11.50 Х/ф «Пассажира».
13.40 «Без обмана». «Покупаем серебро».
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.15 «Наша Москва».
15.35 Х/ф «Возвращение резидента».
16.50 «Доктор И...»
17.30 «События».
17.50 «Простые сложности».
18.25 «Право голоса».
19.30 «Город новостей».
19.45 Т/с «Счастливчик Пашка».

СТС

6.00 М/с «Приключения Вуди и его друзей». (6+).
6.45 М/с «Пингвиненок Пороро». (6+).
6.55 М/с «Смешарики».
7.00 М/с «Макс Стилл». (12+).
7.30 М/с «Миа и я». (6+).
8.00 «Осторожно: Дети!»
9.00 «6 кадров».
9.30 Т/с «Молодежка».
11.30 Т/с «Темный мир. Равновесие».
13.30 «6 кадров».
14.00 Т/с «Воронины».

15.00 Т/с «Молодежка».
17.00 Т/с «Воронины».
19.00 Т/с «Кухня».
20.00 Т/с «Два отца и два сына».
21.00 Т/с «Кухня».
22.00 Т/с «Темный мир. Равновесие».
0.00 «6 кадров».
0.30 Т/с «Девушка-самурай».
3.10 Боевик «Каратэ-пацан».
5.45 «Музыка на СТС».

REN TV

5.00 Т/с «У нас все дома».
6.00 «Званый ужин».
7.00 «112».
7.30 «Свободное время».
8.30 «Новости 24».
9.00 «Военная тайна с Игорем Прокопенко».
11.00 «Смотреть всем!»
11.30 «Реальная кухня».
12.00 «112».
12.30 «Новости 24».
13.00 «Званый ужин».
14.00 «Семейные драмы».
16.00 «Не ври мне!»
18.00 «Верное средство».
19.00 «112».
19.30 «Новости 24».
20.00 «Свободное время».
21.00 «Реальная кухня».
22.00 «Мои прекрасные...»
23.00 «Новости 24».
23.30 Х/ф «Судный день».
1.30 «Смотреть всем!»
2.00 Х/ф «Судный день».
4.00 «Смотреть всем!»
4.20 Т/с «У нас все дома».

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ

6.00 «Сейчас».
6.10 «Утро на "5"». (6+).
9.30 «Место происшествия».
10.00 «Сейчас».
10.30 Боевик «Тревожный вылет». (12+).
12.00 «Сейчас».
12.30 Детектив «Бой после победы». (12+).
15.00 «Место происшествия».
15.30 «Сейчас».
16.00 «Открытая студия».
16.50 Х/ф «Тайная прогулка»
18.30 «Сейчас».
19.00-20.00 Т/с «Детективы. По кругу».

20.30 Т/с «След. Филтър».
21.15 Т/с «След. Ангел смерти»
22.00 «Сейчас».
22.25 Т/с «След. Физкульт-привет!»
23.10 Т/с «След. Баба с возу».
0.00 Детектив «Золотая мина». (12+).
2.40 Х/ф «Случай в квадрате 36-80». (12+).
4.10 Боевик «Тревожный вылет»

КУЛЬТУРА

6.30 Канал «Евроныюз».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Т/с «Перри Мэйсон».
12.10 Д/ф «Петра. Город мертвых, построенный набатаеями».
12.30 «Правила жизни».
12.55 Д/ф «Есть ли пол у моего мозга?»
13.50 Х/ф «Карл Маркс. Молодые годы».
15.00 «Новости культуры».
15.10 Пророк в своем отечестве. «А.Чижевский. Истина проста».
15.40 «Сати. Нескучная классика...» с Н. Басовской и Д. Кирнарской.
16.25 Д/ф «Святослав Федоров. Видеть свет».
17.05 «Знаменитые сочинения Бетховена».
18.10 «Academia». С. Карпов. «Причерноморье. Перекресток цивилизаций», 2 лекция.
19.00 «Новости культуры».
19.15 «Главная роль».
19.30 «Власть факта». «Город под землей».
20.15 «Правила жизни».
20.40 Д/ф «Нанореволюция. Добро пожаловать в город будущего».
21.35 «Игра в бисер» с И. Волгиным. «Герман Гессе. «Игра в бисер»».
22.15 Д/ф «Поль Сезанн».
22.25 «Династия без грима». Глава вторая.
23.15 «Новости культуры».
23.35 Д/ф «Быль-небыль».
0.30 «Наблюдатель».
1.25 Д. Шостакович. Симфония 11. Дирижер В. Гергиев.

1.55 Т/с «Перри Мэйсон».
2.50 Д/ф «Поль Сезанн».
6.30 Удачное утро.
7.00 Жить вкусно с Джейми Оливером.
7.30 Жить вкусно с Джейми Оливером.
8.00 Полезное утро.
8.45 Личная жизнь вещей.
9.00 По делам несовершеннолетних.
11.55 Дела семейные с Е. Дмитриевой.
12.55 Драма «Граница. Таежный роман».
17.00 Гардероб навыллет.
18.00 Одна за всех.
18.10 Т/с «Не родись красивой».
20.40 Т/с «Доктор Хаус».
22.25 Д/с «Звездные истории».
23.00 Одна за всех.
23.30 Комедия «Шаг навстречу».
1.00 Драма «Путь короля».
6.00 Жить вкусно с Джейми Оливером.
6.25 Музыка на Домашнем.

ДОМАШНИЙ

6.00 М/ф.
9.00 Д/ф «Далеко и еще дальше с М. Кожуховым».
10.00 Параллельный мир.
11.30 Психосоматика.
12.30 Китайский гороскоп.
13.30 Х-Версии. Другие новости.
14.00 Д/ф «Охотники за привидениями».
15.00 Мистические истории.
16.00 Д/ф «Гадалка».
17.00 Д/ф «Гадалка».
17.30 Психосоматика.
18.00 Х-Версии. Другие новости.
18.30 Т/с «Пятая стража».
19.30 Т/с «В поле зрения».
21.15 Т/с «Кости».
23.00 Х/ф «Пол: Секретный материалчик». (США).
1.00 Х-Версии. Другие новости.
1.30 Х/ф «Три короля».
3.45 Х/ф «Полярный экспресс». (США).
5.40 М/ф.

ТВ-3

6.00 М/ф.
9.00 Д/ф «Далеко и еще дальше с М. Кожуховым».
10.00 Параллельный мир.
11.30 Психосоматика.
12.30 Китайский гороскоп.
13.30 Х-Версии. Другие новости.
14.00 Д/ф «Охотники за привидениями».
15.00 Мистические истории.
16.00 Д/ф «Гадалка».
17.00 Д/ф «Гадалка».
17.30 Психосоматика.
18.00 Х-Версии. Другие новости.
18.30 Т/с «Пятая стража».
19.30 Т/с «В поле зрения».
21.15 Т/с «Кости».
23.00 Х/ф «Пол: Секретный материалчик». (США).
1.00 Х-Версии. Другие новости.
1.30 Х/ф «Три короля».
3.45 Х/ф «Полярный экспресс». (США).
5.40 М/ф.

среда, 21 мая

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
11:30 Местное время. Вести-Дагестан
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
17:45 Местное время. Вести-Дагестан
18.20 Наследие форума «Культура и экономика».

22.30 Время новостей Дагестана
23.00 «Аутодафе»
00.00 Д/с «Япония глазами гурмана с Нардой»
00.30 Время новостей Дагестана
01.00 Ночной канал
04.00 Х/ф «Мороз по коже»
05.40 Х/ф «Дети капитана Гранта»

ПЕРВЫЙ

5.00 Новости.
5.05 «Доброе утро!»
9.00 Новости.
9.15 «Контрольная закупка».
9.45 «Жить здорово!» (12+).

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на ласком языке «Аьрици ва аглу»
08.00 Мультфильмы
08.30 Время новостей Дагестана
08.50 Д/ф «Живые, пойте о нас»
09.40 «Крупным планом»
10.10 «Бизнес Дагестана»
10.50 «Правовое поле»
11.20 «Время футбола»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 Х/ф «Взрослые дети»
14.30 Время новостей Дагестана
14.50 Х/ф «Союз племени ирокезов»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Т/с «Рисующий ветер»
18.25 Мультфильмы
18.45 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «На виду»
20.50 Д/ф «В Дагестане я нашла свое счастье»
21.55 «Агросектор»

14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Джамайка».
16.00 Т/с «Пока станица спит».
17.00 «Вести».
17.45 «Местное время. Вести - Москва».
18.05 «Вести. Дежурная часть».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Т/с «Доброе имя».
23.50 «Бандеровцы. Палачи не бьют героев».
0.40 «Иван Чернышевский. Загадка полководца».
1.45 Х/ф «Колье Шарлотты»
3.05 Т/с «Закон и порядок 19». (США).
4.00 «Комната смеха».

НТВ

6.00 «НТВ утром».
8.40 Т/с «Возвращение Мухомора».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Возвращение Мухомора».
10.55 «До суда».
11.55 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт»
14.35 «Дело врачей».
15.35 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
16.00 «Сегодня».
16.25 «Прокурорская проверка».
17.40 «Говорим и показываем» с Л. Засоханским.
18.35 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
19.00 «Сегодня».
19.30 Х/ф «ППС 2».
21.25 Х/ф «Дознаватель 2».
23.15 «Сегодня. Итоги».
23.35 Т/с «ЧС - чрезвычайная ситуация».
1.35 «Еще раз про любовь».
2.25 «Дикий мир».
3.05 Т/с «Топтуны».
5.00 Т/с «Москва. Три вокзала».

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России».
9.00 «Смертельный друг Р».
9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.30 «Местное время. Вести - Москва».
11.50 «Вести. Дежурная часть».
12.00 Т/с «Тайны следствия».
13.00 «Особый случай».

ТВЦ

6.00 «Настроение».
8.25 Д/ф «Война и мир Бориса Васильева».
9.15 Х/ф «А зори здесь тихие».
11.30 «События».
11.50 Х/ф «А зори здесь тихие».
13.25 «Петровка, 38».
13.40 Д/ф «Маршал Жуков. Первая победа».
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.10 «Наша Москва».
15.30 Х/ф «Конец операции «Резидент»
16.55 «Доктор И...»
17.30 «События».
17.50 «Простые сложности».
18.25 «Право голоса».
19.30 «Город новостей».
19.45 Т/с «Счастличик Пашка».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «Линия защиты».
23.05 «Советские мафии. Расстрел Косого».
0.00 «События. 25-й час».
0.25 «Русский вопрос».
1.15 Т/с «Расследования Мердока». (Канада).
3.05 Т/с «Исцеление любовью».
3.55 Д/ф «Не родись красивой».
5.10 Т/с «Кто боится...»

СТС

6.00 М/с «Приключения Вуди и его друзей». (6+).
6.45 М/с «Пингвиненок Пороро». (6+).
6.55 М/с «Смешарики».
7.00 М/с «Пакиан в мире привидений». (6+).
7.30 М/с «Миа и я». (6+).
8.00 «Осторожно: Дети!»
9.00 «6 кадров».
9.30 Т/с «Молодежка».
11.30 Т/с «Темный мир. Равновесие».
13.30 «6 кадров».
14.00 Т/с «Воронины».
15.00 Т/с «Молодежка».
17.00 Т/с «Воронины».
18.30 Т/с «Воронины».
19.00 Т/с «Кухня».
20.00 Т/с «Два отца и два сына».

21.00 Т/с «Кухня».
22.00 Триллер «Выжить после».
0.00 «6 кадров».
0.30 Т/с «Девушка-самурай».
1.30 Драма «Человек, который изменил все».
4.00 Боевик «Мальчишник-летчики». (США).

REN TV

5.00 Т/с «У нас все дома».
5.30 Т/с «Чисто по жизни».
6.00 «Звонкий ужин».
7.00 «112».
7.30 «Свободное время».
8.30 «Новости 24».
9.00 «Военная тайна с Игорем Прокопенко».
11.00 «Смотреть всем!»
11.30 «Реальная кухня».
12.00 «112».
12.30 «Новости 24».
13.00 «Звонкий ужин».
14.00 «Семейные драмы».
15.00 «Семейные драмы».
16.00 «Не ври мне!»
17.00 «Не ври мне!»
18.00 «Верное средство».
19.00 «112».
19.30 «Новости 24».
20.00 «Свободное время».
21.00 «Реальная кухня».

КУЛЬТУРА

6.30 Канал «Евроньюс».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Т/с «Перри Мэйсон».
12.10 Д/ф «Эс-Сувейра. Где пески встречаются с морем». (Германия).
12.30 «Правила жизни».
12.55 Д/ф
13.50 Х/ф «Карл Маркс. Молодые годы»
15.00 «Новости культуры».
15.10 «Пророк в своем Отечестве». «Владимир Бехтерев. Взгляд из будущего».
15.40 «Власть факта». «Город под землей».
16.25 Д/ф «Евгений Вучетич. Эпоха в камне».
17.05 «Знаменитые сочинения Бетховена». Тройной концерт.
17.55 Д/ф «Квебек - французское сердце Северной Америки».
18.10 «Academia». А. Черепашук. «Новые формы материи во Вселенной».
19.00 «Новости культуры».
19.15 «Главная роль».
19.30 Д/ф «Ток, как велела совесть...»
20.15 «Правила жизни».
20.40 Д/ф «Вселенная твоего тела». (Австрия).
21.35 К юбилею Рустама Хамдамова. Д/ф. Режиссер П. Шепотинник.
22.05 Д/ф «Остров Эланд. Сад цветов в каменной пустыне».
22.25 «Династия без грима». Глава третья.
23.15 «Новости культуры».
23.35 Д/ф «Великие реки Сибири. Ангара».
0.10 «Наблюдатель».
1.05 Антан Тамести и Оркестр де Пари. Концерт в Париже.
1.55 Т/с «Перри Мэйсон».
2.50 Д/ф «Эдгар По».

ДОМАШНИЙ

6.30 Удачное утро.
7.00 Жить вкусно с Джейми Оливером.
7.30 Жить вкусно с Джейми Оливером.
8.00 Полезное утро.
8.45 Личная жизнь вещей.
9.00 По делам несовершеннолетних.
11.55 Дела семейные с Е. Дмитриевой.
12.55 Драма «Террористка Иванова».
17.00 Гардероб навлет.
18.00 Одна за всех.
18.10 Т/с «Не родись красивой».

ТВ-3

6.00 М/ф.
9.00 Д/ф «Далеко и еще дальше с М. Кожуховым».
10.00 Параллельный мир.
11.00 Параллельный мир.
11.30 Психосоматика.
12.30 Китайский гороскоп.
13.30 Х-Версии. Другие новости.
14.00 Д/ф «Охотники за привидениями».
15.00 Мистические истории.
16.00 Д/ф «Годалка».
17.00 Д/ф «Годалка».
17.30 Психосоматика.
18.00 Х-Версии. Другие новости.
18.30 Т/с «Пятая стража».
19.30 Т/с «В поле зрения».
21.15 Т/с «Кости».
23.00 Х/ф «1408». (США).
1.00 Х-Версии. Другие новости.
1.30 Х/ф «30 дней ночи: Темные времена». (США).
3.15 Х/ф «Джули и Джулия: Готовим счастье по рецепту». (США).
5.45 М/ф.

четверг, 22 мая

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

8.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
09:00 Канал национального вещания «Даргала анкьы» (на даргинском языке)
11:30 Местное время. Вести-Дагестан
14:30 Местное время. Вести-Дагестан
17:45 Местное время. Вести-Дагестан
18.20 Наследие форума «Культура и экономика».

18.45 Передача на аварском языке «Гаданги гаданги заманги»
19.30 Время новостей Дагестана
20.00 «На виду спорт» в прямом эфире
20.50 «Час размышлений»
21.40 «Знак качества»
22.00 «Природа и общество»
22.30 Время новостей Дагестана
23.00 Ток-шоу «Всех касается»
00.30 Д/с «Япония глазами гурмана с Нардой»
01.00 Ночной канал
04.00 Х/ф «Война миров»
05.20 Х/ф «Живет такой парень»

ПЕРВЫЙ

5.00 Новости.
5.05 «Доброе утро!»
9.00 Новости.
9.15 «Контрольная закупка».
9.45 «Жить здорово!» (12+).

РГВК

07.00 Время новостей Дагестана
07.15 Передача на даргинском языке «Адамти ва замана»
08.00 Мультфильмы
08.30 Время новостей Дагестана
08.50 Т/с «Рисующий ветер»
10.20 «Аутодафе»
11.20 Д/ф «В Дагестане я нашла свое счастье»
12.30 Время новостей Дагестана
12.55 «Агросектор»
13.25 Д/с «Тайны и путешествия»
14.30 Время новостей Дагестана
14.55 Х/ф «12 могил Ходжи Насреддина»
16.30 Время новостей Дагестана
16.50 Т/с «Рисующий ветер»
18.25 Мультфильм

9.55 «О самом главном».
11.00 «Вести».
11.30 «Местное время. Вести - Москва».
11.50 «Вести. Дежурная часть».
12.00 Т/с «Тайны следствия».
13.00 «Особый случай».
14.00 «Вести».
14.30 «Местное время. Вести - Москва».
14.50 «Вести. Дежурная часть».
15.00 Т/с «Джамайка».
16.00 Т/с «Пока станица спит».
17.00 «Вести».
17.45 «Местное время. Вести - Москва».
18.05 «Вести. Дежурная часть».
18.15 «Прямой эфир».
19.35 «Местное время. Вести - Москва».
20.00 «Вести».
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Т/с «Доброе имя».
23.50 «Живой звук».
1.50 Х/ф «Колье Шарлотты»
3.10 «Честный детектив».
3.40 Т/с «Закон и порядок 19». (США).
4.35 «Комната смеха».

НТВ

6.00 «НТВ утром».
8.35 «Спасатели».
9.05 «Медицинские тайны».
9.40 Т/с «Возвращение Мухомора».
10.00 «Сегодня».
10.20 Т/с «Возвращение Мухомора».
10.55 «До суда».
11.55 «Суд присяжных».
13.00 «Сегодня».
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт».
14.35 «Дело врачей».
15.35 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
16.00 «Сегодня».
16.25 «Прокурорская проверка».
17.40 «Говорим и показываем» с Л. Засоханским.
18.35 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
19.00 «Сегодня».

РОССИЯ 1

5.00 «Утро России».
9.00 «Красное и белое. Вся правда об интербригадах».

ТВЦ

6.00 «Настроение».
8.25 Х/ф «Дамы приглашают кавалеров».
9.50 «Петровка, 38».
10.10 Х/ф «Бесценная любовь».
11.30 «События».
11.50 Х/ф «Бесценная любовь».
14.30 «События».
14.50 «Город новостей».
15.10 «Наша Москва».
15.30 Х/ф «Конец операции «Резидент»
16.55 «Доктор И...»
17.30 «События».
17.50 «Простые сложности».
18.25 «Право голоса».
19.30 «Город новостей».
19.45 Т/с «Счастличик Пашка».
21.45 «Петровка, 38».
22.00 «События».
22.30 «Украина. Красная линия». Спецрепортаж.
23.05 «Криминальная Россия. Развязка».
0.00 «События. 25-й час».
0.35 Х/ф «Побег». (Франция).
2.30 Т/с «Исцеление любовью».
3.30 Д/ф «Я и моя фобия».
4.50 «Осторожно, мошенники!»
5.15 Т/с «Кто боится...»

СТС

6.00 М/с «Приключения Вуди и его друзей». (6+).
6.45 М/с «Пингвиненок Пороро». (6+).
6.55 М/с «Смешарики».
7.00 М/с «Пакиан в мире привидений». (6+).
7.30 М/с «Миа и я». (6+).
8.00 «Осторожно: Дети!»
9.00 «6 кадров».
9.30 Т/с «Молодежка».

11.30 Триллер «Выжить после».
13.30 «6 кадров».
14.00 Т/с «Воронины».
15.00 Т/с «Молодежка».
17.00 Т/с «Воронины».
18.30 Т/с «Воронины».
19.00 Т/с «Кухня».
20.00 Т/с «Два отца и два сына».
21.00 Т/с «Кухня».
22.00 Триллер «Выжить после».
0.00 «6 кадров».
0.30 Т/с «Девушка-самурай».
1.30 Детектив «Большой взрыв». (18+).
5.40 «Музыка на СТС».

REN TV

5.00 Т/с «Чисто по жизни».
6.00 «Звонкий ужин».
7.00 «112».
7.30 «Свободное время».
8.30 «Новости 24».
9.00 «Территория заблуждений с Игорем Прокопенко».
11.00 «Смотреть всем!»
11.30 «Реальная кухня».
12.00 «112».
12.30 «Новости 24».
13.00 «Звонкий ужин».
14.00 «Семейные драмы».

КУЛЬТУРА

6.30 Канал «Евроньюс».
10.00 «Новости культуры».
10.15 «Наблюдатель».
11.15 Т/с «Перри Мэйсон».
12.10 Д/ф «Остров Сен-Луи. Город женщин».
12.30 «Правила жизни».
12.55 Д/ф «Вселенная твоего тела». (Австрия).
13.50 Х/ф «Карл Маркс. Молодые годы»
15.00 «Новости культуры».
15.10 «Пророк в своем Отечестве». «С.Макаров. Бесположный адмирал».
16.20 «Больше, чем любовь». Валтер и Татьяна Запашные.
17.05 Концерт «Кориолан».
17.55 Д/ф «Сплит. Город во дворце». (Германия).
18.10 «Academia». А. Черепашук.
19.00 «Новости культуры».
19.15 «Главная роль».
19.30 «Черные дыры. Белые пятна».
20.15 «Правила жизни».
20.40 Д/ф «Хранители цифровой памяти».
21.35 «Культурная революция»
22.25 «Династия без грима». Глава четвертая.
23.15 «Новости культуры».
23.35 Д/ф «Разновесие». «По образу и подобию».
0.10 «Наблюдатель».
1.05 Майкл Коллинз, ансамбль «London Winds» и Российский национальный оркестр.
1.55 Т/с «Перри Мэйсон».
2.50 Д/ф «Христиан Гюйгенс». (Украина).

ДОМАШНИЙ

8.00 Полезное утро.
8.45 Личная жизнь вещей.
9.00 По делам несовершеннолетних.
11.55 Дела семейные с Е. Дмитриевой.
12.55 Драма «Террористка Иванова».
17.00 Гардероб навлет.
18.00 Одна за всех.
18.10 Т/с «Не родись красивой».

ТВ-3

6.00 М/ф.
9.00 Д/ф «Далеко и еще дальше с М. Кожуховым».
10.00 Параллельный мир.
11.00 Параллельный мир.
11.30 Психосоматика.
12.00 Психосоматика.
13.30 Х-Версии. Другие новости.
14.00 Д/ф «Охотники за привидениями».
15.00 Мистические истории.
16.00 Д/ф «Годалка».
16.30 Д/ф «Годалка».
17.00 Д/ф «Годалка».
17.30 Психосоматика.
18.00 Х-Версии. Другие новости.
18.30 Т/с «Пятая стража».
19.30 Т/с «В поле зрения».
20.20 Т/с «В поле зрения».
21.15 Т/с «Кости».
22.05 Т/с «Кости».
23.00 Х/ф «Последние часы Земли». (США).
0.45 Большая игра. (18+).
1.45 Х-Версии. Другие новости.
2.15 Х/ф «Шоссе смерти».
3.45 Х/ф «Джейсон Х». (США).
5.30 М/ф.

пятница, 23 мая

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

08.05-08.08 Местное время. Вести-Дагестан
 08.36-08.41 Местное время. Вести-Дагестан
 11.30 Местное время. Вести-Дагестан
 14.30 Местное время. Вести-Дагестан
 17.45 Вести - Северный Кавказ.
 18.20 Мир Вашему дому.
 18.40 Светофор.
 19.10 «Дербент». Документальный фильм
 19.20 Махачкала
 19.35 Местное время. Вести-Дагестан
 РГВК
 07.00 Время новостей Дагестана
 07.15 Передача на аварском языке «Паданги гамалги заманги»
 07.50 Мультфильм
 08.30 Время новостей Дагестана
 08.50 Т/с «Рисующий ветер»
 10.20 Ток-шоу «Всех касается»
 11.20 «Природа и общество»
 11.50 «Знак качества»
 12.10 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Дагестанские узоры»
 12.30 Время новостей Дагестана
 12.55 Х/ф «Золушка»
 14.30 Время новостей Дагестана
 14.50 Х/ф «За витриной универмага»
 16.30 Время новостей Дагестана
 16.50 Т/с «Рисующий ветер» 7 с.
 18.20 «Наши дети»
 18.45 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халк гетмес»

19.30 Время новостей Дагестана
 19.55 Специальный репортаж
 20.10 «Здоровье» в прямом эфире
 21.00 Х/ф «Саша-Сашенька»
 22.15 Время новостей. Криминал
 22.30 Время новостей Дагестана
 23.00 «Город молодых»
 23.30 Т/с «Сованна»
 00.30 Время новостей Дагестана
 ПЕРВЫЙ
 5.00 Новости.
 5.05 «Доброе утро!»
 9.00 Новости.
 9.15 «Контрольная закупка».
 9.45 «Жить здорово!» (12+).
 10.55 «Модный приговор».
 12.00 Новости.
 12.15 «Время обедать!»
 12.55 «Дело ваше...»
 13.35 «Истина где-то рядом».
 14.00 Другие новости.
 14.25 Д/с «Понять. Простить».
 15.00 Новости.
 15.15 «В наше время». (12+)
 16.10 «Они и мы».
 17.00 «Жди меня».
 18.00 Вечерние новости.
 18.45 «Человек и закон».
 19.50 Телеигра «Поле чудес».
 21.00 «Время».
 21.30 «Достояние Республики: Ирина Аллегрова».
 23.30 «Вечерний Ургант».
 0.20 Триллер «Бессонная ночь».
 2.20 Х/ф «Муха».
 4.10 «В наше время». (12+).
 РОССИЯ 1
 5.00 «Утро России».
 8.55 «Мусульмане».
 9.10 «Код Кирилла. Рождение цивилизации».

10.05 «О самом главном».
 11.00 «Вести».
 11.30 «Местное время. Вести - Москва».
 11.50 «Вести. Дежурная часть».
 12.00 Т/с «Тайны следствия».
 13.00 «Особый случай».
 14.00 «Вести».
 14.30 «Местное время. Вести - Москва».
 14.50 «Вести. Дежурная часть».
 15.00 Т/с «Джамайка».
 16.00 Т/с «Пока станица спит».
 17.00 «Вести».
 17.45 «Местное время. Вести - Москва».
 18.05 «Вести. Дежурная часть».
 18.15 «Прямой эфир».
 19.35 «Местное время. Вести - Москва».
 20.00 «Вести».
 21.00 «Поединок».
 22.45 Х/ф «От сердца к сердцу».
 0.40 Х/ф «Молчун».

2.40 «Горячая десятка».
 3.45 «Комната смеха».
 НТВ
 6.00 «НТВ утром».
 8.40 Т/с «Возвращение Мухтара».
 10.00 «Сегодня».
 10.20 Т/с «Возвращение Мухтара».
 10.55 «До суда».
 11.55 «Суд присяжных».
 13.00 «Сегодня».
 13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт».
 14.35 «Дело врачей».
 15.35 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
 16.00 «Сегодня».
 16.25 «Прокурорская проверка».
 17.40 «Говорим и показываем» с Л. Закошанским.
 18.35 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
 19.00 «Сегодня».
 19.30 Х/ф «ППС 2».

22.20 Х/ф «Квартал».
 0.10 Х/ф «Ответь мне».
 2.05 «Спасатели».
 2.40 Т/с «Топтуны».
 4.35 Т/с «Москва. Три вокзала».
 5.35 Х/ф «Улицы разбитых фонарей».
 ТВЦ
 6.00 «Настроение».
 8.25 Х/ф «Дочки-матери».
 10.20 Д/ф «Елена Проклова. Обмануть судьбу».
 11.10 «Петровка, 38».
 11.30 «События».
 11.50 Х/ф «Черное платье».
 13.40 «Удар властью. Виктор Янукович».
 14.30 «События».
 14.50 «Город новостей».
 15.10 «Наша Москва».
 15.30 Х/ф «Один шанс из тысячи».
 17.00 «Доктор И...»
 17.30 «События».
 17.50 «Простые сложности».
 18.25 «Право голоса».
 19.30 «Город новостей».
 19.45 Детектив «Курортный туман».
 21.45 «Петровка, 38».
 22.00 «События».
 22.25 «Приют комедиантов»
 0.20 Комедия «Гость».
 1.55 Т/с «Исцеление любовью».
 3.00 Д/ф «Код жизни».
 4.20 «Петровка, 38».
 4.35 Д/ф «Тигры-людоеды с Суматры». (Великобритания).

23.00 «Большой вопрос».
 23.30 «Ленинградский Stand Up клуб». (18+).
 0.30 Боевик «Быстрее пули». (США). (18+).
 2.20 Триллер «Авария».
 4.05 Боевик «Ангелы Чарли 2». (США).
 REN TV
 5.00 Т/с «Чисто по жизни».
 6.00 «Званый ужин».
 7.00 «112».
 7.30 «Свободное время».
 8.30 «Новости 24».
 9.00 «Великие тайны воды».
 10.00 «Великие тайны. Жизнь во Вселенной».
 11.00 «Смотреть всем!»
 11.30 «Реальная кухня».
 12.00 «112».
 12.30 «Новости 24».
 13.00 «Званый ужин».
 14.00 «Семейные драмы».
 16.00 «Не ври мне!»
 18.00 «Верное средство».
 19.00 «112».
 19.30 «Новости 24».
 20.00 «Тайны мира с Анной Чалман»: «Гибель Нептуна».
 21.00 «Реальная кухня».
 22.00 «Организация Определенных Наций».
 0.00 Х/ф «Город грехов».
 2.20 «Смотреть всем!»
 3.20 Х/ф «Потустороннее».

19.35 Т/с «След. Молния».
 20.15 Т/с «След. Ненависть».
 21.05 Т/с «След. Время собирать камни».
 21.55 Т/с «След. Анна на шее»
 22.40 Т/с «След. Английское убийство».
 23.20 Т/с «След. Кукольный домик».
 0.10 Т/с «След. Баба с возу».
 1.00 Т/с «След. Смерть на показ».
 1.45 Т/с «След. Хоровод нечисти».
 2.35-4.05 Т/с «Детективы. Мама, не плачь».
 4.40 Вестерн «Гилберт Кит Честертон». (12+).
 6.15 Вестерн «Текущее».
 КУЛЬТУРА
 6.30 Канал «Евроныус».
 10.00 «Новости культуры».
 10.20 Х/ф «Чувства».
 12.00 «Письма из провинции». Среднерусская Атлантида.
 12.30 «Правила жизни».
 12.55 Д/ф «Хранители цифровой памяти».
 13.50 Д/ф «Гилберт Кит Честертон». (Украина).
 13.55 Х/ф «Боксеры».
 15.00 «Новости культуры».
 15.10 «Пророк в своем Отечестве». Борис Пиотровский. Хранитель будущего».
 15.40 «Черные дыры. Белые пятна».
 16.20 Д/ф «Игорь Сикорский. Чертежи судьбы».
 17.00 «Знаменитые сочинения Бетховена».
 17.45 «Царская ложа». Мариинский театр.
 18.25 Д/ф «Хамдамов на видео».
 19.00 «Новости культуры».
 19.15 «Смехоностальгия». Спартак Мишулин.
 19.45 Х/ф «Императорский вальс». (США).
 21.30 «Линия жизни». О. Будина.
 22.25 «Династия без грима». Глава пятая.
 23.15 «Новости культуры».
 23.35 Д/ф «Ждем, надеемся, не верим...».
 0.35 Концерт «Статус кво».
 1.35 М/ф «Ограбление по... 2».

1.55 «Искатели». «Мемории Гоголя».
 2.40 Д/ф «Иезуитские поселения в Кордове и вокруг нее. Миссионерская архитектура».
 ДОМАШНИЙ
 6.30 Удачное утро.
 7.00 Жить вкусно с Джейми Оливером.
 7.30 Жить вкусно с Джейми Оливером.
 8.00 Полезное утро.
 8.40 Бьет - значит любит.
 10.40 Секрет ее молодости.
 11.40 Мелодрама «Когда ее совсем не ждешь...»
 18.00 Д/с «Звездные истории».
 19.00 Мелодрама «Седьмое небо».
 23.00 Одна за всех.
 23.30 Мелодрама «Мой принц». (Украина).
 1.25 Мелодрама «Моя сестра стала невестой». (Индия).
 4.10 Д/с «Звездные истории».
 4.55 Секрет ее молодости.
 6.00 Жить вкусно с Джейми Оливером.
 6.25 Музыка на Домашнем.

ТВ-3

6.00 М/ф.
 9.00 Д/ф «Далеко и еще дальше с М. Кожуховым».
 10.00 Параллельный мир.
 11.00 Параллельный мир.
 11.30 Психосоматика.
 12.30 Китайский гороскоп.
 13.30 X-Версии. Другие новости.
 14.00 Д/ф «Охотники за привидениями».
 15.00 Мистические истории.
 16.00 Д/ф «Гадалка».
 17.30 Д/ф «Гадалка».
 18.00 X-Версии. Другие новости.
 19.00 Человек-невидимка.
 20.00 Х/ф «Приказано уничтожить». (США).
 22.45 Х/ф «Опасные пассажиры поезда 123».
 0.45 Европейский покерный тур
 1.45 Х/ф «День Триффидов».
 5.30 М/ф.

СТС
 6.00 М/с «Приключения Вуди и его друзей». (6+).
 7.30 М/с «Миа и я». (6+).
 8.00 «Осторожно: Дети!»
 9.00 «6 кадров».
 9.30 Т/с «Молодежка».
 11.30 Триллер «Выжить после».
 13.30 «6 кадров».
 14.00 Т/с «Воронины».
 15.00 Т/с «Молодежка».
 17.00 Т/с «Воронины».
 18.30 Т/с «Воронины».
 19.00 Т/с «Два отца и два сына».
 21.00 «Шоу «Уральских пельменей». В ВУЗ не дум!»

ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ
 6.00 «Сейчас».
 6.10 «Момент истины».
 7.00 «Утро на 5». (6+).
 9.35 «День ангела».
 10.00 «Сейчас».
 10.30 Вестерн «Апачи».
 12.00 «Сейчас».
 12.30 Вестерн «Апачи». (12+)
 12.45 Вестерн «Ульзана. Судьба и надежда».
 14.25 Вестерн «Братья по крови». (12+).
 15.30 «Сейчас».
 16.00 Вестерн «Братья по крови». (12+).
 16.30 Вестерн «Вожь Белое перо». (12+).
 18.00 «Место происшествия».
 18.30 «Сейчас».
 19.00 «Правда жизни». Спецрепортаж.

19.35 Т/с «След. Молния».
 20.15 Т/с «След. Ненависть».
 21.05 Т/с «След. Время собирать камни».
 21.55 Т/с «След. Анна на шее»
 22.40 Т/с «След. Английское убийство».
 23.20 Т/с «След. Кукольный домик».
 0.10 Т/с «След. Баба с возу».
 1.00 Т/с «След. Смерть на показ».
 1.45 Т/с «След. Хоровод нечисти».
 2.35-4.05 Т/с «Детективы. Мама, не плачь».
 4.40 Вестерн «Гилберт Кит Честертон». (12+).
 6.15 Вестерн «Текущее».

суббота, 24 мая

ТВ ДАГЕСТАН

РОССИЯ

10:05 Реклама
 10:10 Дагестан спортивный.
 10:25 «Новая Россия». Концерт симфонического оркестра.
 11:10 Местное время. Вести-Дагестан
 14:20 Местное время. Вести-Дагестан
 РГВК
 07.00 Время новостей Дагестана
 07.15 Передача на кумыкском языке «Заманлар гете, халк гетмес»
 07.40 Мультфильм
 08.30 Время новостей Дагестана
 08.50 «Здоровье»
 09.40 «Город молодых»
 10.10 Х/ф «Саша-Сашенька»
 11.25 О здоровье ребенка в программе «Мой малыш»
 12.00 «Галерея вкусов»
 13.00 «Доктор Лазер»
 13.40 Х/ф «Мэри Поппинс»
 16.10 Мультфильм
 16.30 Время новостей Дагестана
 16.50 «Круглый стол»
 17.45 Золотая коллекция фильмов о родном крае. Д/ф «Кубачи от четверга до четверга»
 18.10 «Вдохновение»
 18.45 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
 19.30 Время новостей Дагестана
 19.50 Передача «Чистое сердце»
 20.10 «Полифония»
 22.30 Время новостей Дагестана
 22.55 Х/ф «Три товарища»
 00.30 Время новостей Дагестана
 01.00 Ночной канал

04.00 Х/ф «Трамвай «Желание»»
 06.00 Х/ф «Нахаленок»
 ПЕРВЫЙ
 5.05 «Контрольная закупка».
 6.00 Новости.
 6.10 Х/ф «Сувенир для прокурора».
 8.00 «Играй, гармонь любимая!»
 8.45 М/с «Смешарики. Новые приключения».
 9.00 «Умницы и умники».
 9.45 «Слово пастыря».
 10.00 Новости.
 10.15 «Смок». (12+).
 10.55 Д/ф «Вячеслав Шалевич. Любовь немолодого человека».
 12.00 Новости.
 12.15 «Идеальный ремонт».
 13.10 «Абракадабра».
 15.15 «Новый Ералаш».
 15.45 «Голос. Дети».
 18.00 Вечерние новости.
 18.15 Телеигра «Угадай мелодию». (12+).
 18.55 «Кто хочет стать миллионером?»
 20.00 «Чувство юмора».
 21.00 «Время».
 21.20 «Сегодня вечером».
 23.00 «Новенькие». (18+).
 23.35 «Что? Где? Когда?»
 0.45 «Тихий дом» на Каннском кинофестивале.
 1.15 Комедия «Неотразимая Тамара».
 3.20 Х/ф «В открытом море». (12+).
 РОССИЯ 1
 4.40 Х/ф «Остановился поезд».
 6.35 «Сельское утро».
 7.05 «Диалоги о животных».
 8.00 «Вести».
 8.10 «Местное время. Вести - Москва».
 8.20 «Военная программа».
 8.50 «Планета собак».
 9.25 «Субботник».
 10.05 «Моя планета» представляет. «Мышкин».
 «Париж без Эйфелевой башни».

11.00 «Вести».
 11.10 «Местное время. Вести - Москва».
 11.20 «Вести. Дежурная часть».
 12.00 День славянской письменности и культуры. Гала-концерт на Красной площади.
 14.00 «Вести».
 14.20 «Местное время. Вести - Москва».
 14.30 «Десять миллионов».
 15.35 «Субботний вечер».
 17.55 «Юрмала».
 20.00 «Вести в субботу».
 20.45 Х/ф «Я не смогу тебя забыть».
 0.30 Х/ф «Эта женщина ко мне».
 2.45 Х/ф «Кто поедет в Трускоса».
 4.10 «Комната смеха».
 НТВ
 7.25 «Смотр».
 8.00 «Сегодня».
 8.15 Лотерея «Золотой ключ».
 8.45 «Их нравы».

9.25 «Готовим с Алексеем Зиминим».
 10.00 «Сегодня».
 10.20 «Главная дорога».
 10.55 «Кулинарный поеднок».
 12.00 «Квартирный вопрос».
 13.00 «Сегодня».
 13.20 «Я хуюдо».
 14.25 «Таинственная Россия».
 15.10 «Своя игра».
 16.00 «Сегодня».
 16.15 «Следствие вели».
 17.15 «Очная ставка».
 18.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор».
 19.00 «Центральное телевидение».
 20.05 «Новые русские сенсации».
 21.10 «Ты не поверишь!»
 22.30 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Финал. «Реал Мадрид» (Испания) - «Атлетико» (Испания).
 0.40 Х/ф «Человек ниоткуда»
 2.40 «Авиаторы». (12+).
 3.15 Т/с «Топтуны».

5.10 Т/с «Москва. Три вокзала».
 ТВЦ
 5.25 «Марш-бросок».
 5.50 «АБВГДейка».
 6.20 Х/ф «Дамы приглашают кавалеров».
 7.55 «Православная энциклопедия».
 8.25 Х/ф «31 июня». (6+).
 10.40 «Простые сложности».
 11.20 «Петровка, 38».
 11.30 «События».
 11.45 Д/ф «Вячеслав Шалевич. Любовь немолодого человека».
 12.40 Х/ф «Ночное происшествие».
 14.30 «События».
 14.45 «Тайны нашего кино». «Школьный вальс».
 15.15 Х/ф «Капитан».
 17.10 Х/ф «Мой».
 21.00 «Постскриптум».
 22.00 «Право знать»
 23.00 «События».
 23.10 «Право голоса».
 0.15 «Украина. Красная линия». Спецрепортаж.
 0.50 Боевик «Загнанный».
 2.35 Х/ф «Дочки-матери».
 4.20 «Советские мафии. Расстрел Косого».
 5.05 «Линия защиты».

4.35 М/ф «Сказка о царе Салтане».
 5.35 «Музыка на СТС».
 REN TV
 5.00 Х/ф «Потустороннее».
 5.45 Т/с «Пассажир без багажа».
 9.40 «Чистая работа». (12+).
 10.30 «На 10 лет моложе».
 11.00 «Представьте себе».
 11.30 «Смотреть всем!»
 12.30 «Новости 24».
 13.00 «Военная тайна с Игорем Прокопенко».
 17.00 «Территория заблуждений с Игорем Прокопенко».
 19.00 «Неделя с Марианной Максимовской».
 20.15 Х/ф «Три богатыря и Шамаханская царица». (Россия). (12+).
 21.45 Х/ф «Добрыня Никитич и Змей Горыныч».
 23.00 Х/ф «Гадкий я». (США).
 0.50 Х/ф «Скуби-Ду».
 2.30 Х/ф «Скуби-Ду 2: Монстры на свободе».
 4.10 «Смотреть всем!»

3.25 Вестерн «Ульзана. Судьба и надежда». (12+).
 5.05 Вестерн «Братья по крови». (12+).
 6.30 Вестерн «Вожь Белое перо». (12+).
 КУЛЬТУРА
 6.30 Канал «Евроныус».
 10.00 «Библейский сюжет».
 10.35 Х/ф «На подмостках сцены».
 12.00 Д/ф «Василий Васильевич Меркурьев».
 12.40 «Большая семья».
 13.35 «Пряничный домик».
 14.05 Д/ф «Климат. Последний прогноз».
 14.35 Д/с
 15.20 «Красуйся, град Петров!» Ансамбль Дворцовой площади и арка Главного штаба.
 15.45 Д/ф «Пальме».
 18.10 Х/ф «Мистер Икс».
 19.40 Д/ф «Божественная Гликерия».
 20.20 День славянской письменности и культуры.
 22.25 «Династия без грима». Глава шестая.
 23.10 Х/ф «Птица». (США).
 1.55 Д/с
 2.40 М/ф: «Беззаконие», «Другая сторона».

РАДИО
 ИСПЕН, 19-МАЙ
 12.10 «Дагустан». Хабаррар.
 12.35 «Хважамжам».
 САЛАСА, 20-МАЙ
 12.10 «Дагустан». Хабаррар.
 12.30 «Карчи Дагустан».
 АРБЕ, 21-МАЙ
 12.10 «Дагустан». Хабаррар.
 12.30 «Девирар».
 ХЕМИС, 22-МАЙ
 12.10 «Дагустан». Хабаррар. Газетдин обзор
 12.30 «Вахт ва жегилар».
 ЖУМЯ, 23-МАЙ
 12.10 «Дагустан». Хабаррар.
 12.30 «Исламдин сес».
 КИШ, 24-МАЙ
 10.43 «Гьафтедин нетижар».
 10.50 Концерт.
 ГЬЯД, 25-МАЙ
 10.43 «Кард». Аялар патал программа

ДОМАШНИЙ

6.30 М/ф.
 7.00 Жить вкусно с Джейми Оливером.
 8.00 Полезное утро.
 8.30 М/ф.
 9.25 Мелодрама «Родня».
 11.20 Комедия «По семейным обстоятельствам».
 14.00 Мелодрама «Седьмое небо».
 18.00 Д/с «Звездные истории».
 19.00 Т/с «Великолепный век». (Турция).
 22.50 Одна за всех.
 23.00 Одна за всех.
 23.30 Мелодрама «Суженый-раженный».
 1.25 Мелодрама «Не надо бояться любить». (Индия). (12+).
 4.25 Д/с «Звездные истории».

ТВ-3

6.00 М/ф.
 9.15 Х/ф «Розыгрыш».
 11.15 Х/ф «Клевый парень».
 13.15 Х/ф «Миллионер поневоле». (США).
 15.00 Х/ф «Замерзшая из Майами». (США).
 17.00 Х/ф «Сотовый».
 19.00 Х/ф «Рэд». (США).
 21.15 Х/ф «Двойной КО-Пец». (США).
 23.30 Х/ф «Отсчет убийств».
 2.00 Х/ф «Инкасатор».
 3.45 Х/ф «В погоне за счастьем». (США).

воскресенье, 25 мая

ТВ ДАГЕСТАН РОССИЯ

10:20 Местное время. Вести-Дагестан. События недели. Информационно-аналитическая программа
РГВК
07:00 Время новостей Дагестана
07:15 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар»
07:40 Мультфильмы
08:30 Время новостей Дагестана
08:50 Х/ф «Старик Хоттабыч»
10:35 Тележурнал для детей «Хочу все знать»
10:50 «Полифония»
13:00 «Наши дети»
13:30 «Красота 05.ru»
14:10 Х/ф «Насреддин в Ходженте»
16:00 Мультфильм
16:30 «Прогулки по музею»
17:20 «Галерея вкусов»
18:05 Тележурнал «Скоро свадьба»
19:00 «Служа Родине»
19:30 Время новостей Дагестана. Итоги
20:00 Новости на английском «7 news»
20:10 Х/ф «Тайна рукописного Корана»
22:00 Концерт «Яран Сувар» 2014
01:00 Ночной канал
03:50 Х/ф «Розовая пантера»
05:40 Х/ф «Вертикаль»

ПЕРВЫЙ

5.20 «Контрольная закупка».
6.00 Новости.
6.10 Х/ф «Репортаж». (12+)
8.10 «Служу Отчизне!»
8.40 М/с «Смешарики. Пинкод»
8.55 «Здоровье».
10.00 Новости.
10.15 «Непутевые заметки».
10.35 «Пока все дома».
11.25 «Фазенда».
12.00 Новости.
12.15 Х/ф «Голубая стрела».
14.00 Д/ф «Любовь Полищуки. Женщина-проздник». (12+)
15.05 Комедия «Ширли-Мырли». (12+)
17.45 Вечерние новости.
18.00 «Точь-в-точь».
21.00 Воскресное «Время».
22.00 Хоккей. ЧМ. Финал. Прямой эфир из Минска
0.10 Комедия «Поезд на Дарджилинг».
2.00 Комедия «Поймет лишь одинокий».
4.05 «В наше время». (12+)
РОССИЯ 1
5.25 Детектив «Ларец Мари Медичи».
7.20 «Вся Россия».
7.30 «Сам себе режиссер».
8.20 «Смехопанорама».
8.50 «Утренняя почта».
9.30 «Сто к одному».
10.20 «Местное время. Вести - Москва». Неделя в городе.
11.00 «Вести».
11.10 Х/ф «Незабудки».
14.00 «Вести».
14.20 «Местное время. Вести - Москва».

14.30 «Один в один».
17.30 «Вести недели». Спецвыпуск.
17.50 Т/с «Бесы». Фильм 1.
20.00 «Вести недели».
22.00 Т/с «Бесы». Фильм 2.
0.30 «Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым»
2.25 Х/ф «Жизнь сначала».
4.00 «Комната смеха».

НТВ

6.00 Х/ф «Улицы разбитых фонарей».
8.00 «Сегодня».
8.15 Лотерея «Русское лото плюс».
8.45 «Их нравы».
9.25 «Едим дома».
10.00 «Сегодня».
10.20 «Первая передача».
10.55 «Чудо техники». (12+)
11.25 «Поедем, поедим!»
12.00 «Дачный ответ».
13.00 «Сегодня».
13.20 «Своя игра».
14.10 Х/ф «Время Синдбада»
16.00 «Сегодня».
16.15 Х/ф «Время Синдбада»
18.20 «Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю».
19.00 «Сегодня. Итоги».
19.50 Х/ф «Розыскник».
23.40 Х/ф «Мертвые души».
1.40 «Школа зловещих».
2.15 Детектив «Дело темное».
3.10 Т/с «Топтуны».
5.00 Т/с «Москва. Три вокзала».

СТС

5.35 Х/ф «31 июня». (6+)
7.45 М/с «Сказание про Игорев поход».
8.10 «Фактор жизни». (6+)
8.40 Х/ф «Первый троллейбус».

10.25 «Простые сложности».
10.55 «Барышня и кулинар».
11.30 «События».
11.45 Х/ф «Мамочки».
13.45 «Смех с доставкой на дом».
14.20 «Приглашает Б. Ноткин». Е. Редникова.
14.50 «Московская неделя».
15.20 «Петровка, 38».
15.30 Х/ф «Клиника».
17.30 Х/ф «Счастье по рецепту».
21.00 «В центре событий».
22.00 Т/с «Инспектор Линли». (Великобритания).
23.50 «События».
0.10 Детектив «Курортный туман».
2.00 Х/ф «Капитан».
3.55 Д/ф «Кумиры. Назад в СССР».
5.15 Д/ф «Кулание с китими-убийцами».

СТС

6.00 М/ф.
9.00 М/с «Макс. Динотера». (6+)
11.00 «Снимите это немедленно!»
12.00 «Успеть за 24 часа».
13.00 «Шоу «Уральских пельменей». По уши в ЕГЭ»
14.15 Анимаци. фильм «Мегамогз».
16.00 «6 кадров».
16.30 «Шоу «Уральских пельменей». Тень знаний».
17.25 Боевик «Война миров Z»
19.30 Боевик «Призрачный гонщик. Дух мщения».
21.15 «Шоу «Уральских пельменей». В ВУЗ не дум!»
23.15 «Ленинградский Stand Up клуб». (18+)
0.15 «Большой вопрос».

0.45 Боевик «Ангелы Чарли 2». (США)
2.40 Боевик «Киборг». (США)
4.15 М/ф «Приключения Буратино». По уши в ЕГЭ»
5.25 М/с «Волшебные Поплиски». (6+)
5.45 «Музыка на СТС».
REN TV
5.00 «Смотреть всем!»
5.20 Х/ф «История дельфина». (США). (6+)
7.30 Х/ф «Медведь Йоги».
9.00 Х/ф «Моя ужасная няня 2». (Великобритания - Франция - США).
11.00 Х/ф «Скуби-Ду».
12.40 Х/ф «Скуби-Ду 2: Манстры на свободе».
14.20 Х/ф «Гадкий я».
16.10 Х/ф «Три богатыря и Шамаханская царица»
17.40 Х/ф «Добрый Никитич и Змей Горыныч».
19.00 Х/ф «10 000 лет до н.э.» (США).
20.50 Х/ф «Апокалипсис».
23.30 «Репортерские истории».
0.00 «Неделя с Марианной Максимовской».
1.15 Х/ф «Апокалипсис».
3.45 Х/ф «Шелк».
ПЕТЕРБУРГ - 5 КАНАЛ
8.00 М/ф.
10.00 «Сейчас».

10.10 «Истории из будущего»
11.00-16.25 Т/с «Слепой 3. Программа - убивать»
17.10 «Место происхождения. О главном».
18.00 «Главное».
19.30-22.15 Т/с «Слепой 3. Оружие возмездия»
23.15 Боевик «Прорыв».
1.00-4.40 Х/ф «Секретный фаворит» (12+).

КУЛЬТУРА

6.30 Канал «Евроньюс».
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфиром». (Испания).
10.35 Х/ф «Республика ШКИД».
12.10 Д/ф «Павел Луспекаев».
12.50 «Пешком...» Москва храмовая.
13.20 «Карнавал животных».
13.50 «Что делать?»
14.35 Д/с
15.25 «Тени и злодеи». В. Ипатьев.
15.50 Д/ф «Жизнь по законам джунглей. Камерун». (Испания).
16.45 «Кто там...»
17.10 «Искатели». «Подарок королю Франции».
18.00 Итоговая программа «Контекст».
18.40 Елена Образцова и солисты мировой оперы. «И снова вместе!»
20.00 К юбилею киностудии «Мосфильм». «90 шагов».
20.15 Х/ф «Васса».
22.25 К 80-летию Глеба Панфилова. «Острова».
23.05 Фильм-балет «Маленькая танцовщица Дега».

1.10 «Искатели». «Подарок королю Франции».
1.55 Д/с
2.40 М/ф

ДОМАШНИЙ

6.30 М/ф.
7.00 Жить вкусно с Джейми Оливером.
7.30 Жить вкусно с Джейми Оливером.
8.00 Полезное утро.
8.30 М/ф.
9.10 Мелодрама «Евдокия».
11.10 Мелодрама «Росселла». (Италия).
18.00 Д/с «Звездные истории».
19.00 Мелодрама «Королек - птичка певчая». (Турция).
21.10 Мелодрама «Ищите маму».
23.00 Одна за всех.
23.30 Мелодрама «Прощеное воскресенье».
1.20 Мелодрама «Никогда не говори «прощай». (Индия)
5.10 Одна за всех.
5.25 Жить вкусно с Джейми Оливером.
6.25 Музыка на Домашнем.

ТВ-3

6.00 М/ф.
9.00 Х/ф «Ищите женщину»
12.00 Х/ф «Сотовый».
14.00 Х/ф «Рэд». (США).
16.15 Х/ф «Приказано уничтожить». (США).
19.00 Х/ф «Охотник за головами». (США).
21.15 Х/ф «Голая правда».
23.15 Х/ф «Тринадцать привидений».
1.00 Х/ф «Двойной КОПец».
3.15 Х/ф «Отсчет убийств».
5.45 М/ф.

СПОРТ с 19 ПО 25 МАЯ

ПОНЕДЕЛЬНИК

4.35 Х/ф «Тайная стража».
7.00 «Живое время. Панорама дня».
8.45 Хоккей. ЧМ. Россия - Германия.
10.55 «24 кадра».
11.30 «Наука на колесах».
12.00 «Большой спорт».
12.20 Х/ф «Смертельная схватка».
16.05 «24 кадра».
16.35 «Наука на колесах».
17.10 «Большой спорт».
17.40 Хоккей. ЧМ. Казахстан - Финляндия.
20.00 Баскетбол. Единая лига ВТБ. 1/4 финала. УНИКС (Казань) - «Красные Крылья».
21.45 Хоккей. ЧМ. Латвия - Белоруссия.
0.05 Хоккей. ЧМ. Италия - Швеция. Трансляция из Белоруссии.
2.15 «24 кадра».
2.45 «Наука на колесах».
3.10 «Угрозы современного мира». Атака из космоса
3.40 «Угрозы современного мира». Авиация. Скрытые угрозы.
4.05 «Диалоги о рыбалке».

3.40 «Рейтинг Баженова». Законы природы.
4.05 «Рейтинг Баженова». Могло быть хуже.
СРЕДА
4.35 Х/ф «Тайная стража».
7.00 «Живое время. Панорама дня».
8.45 Хоккей. ЧМ. Россия - Белоруссия. Трансляция из Белоруссии.
10.55 «Диалоги о рыбалке».
11.30 «Язь против еды».
12.00 «Большой спорт».
12.20 Х/ф «Отдел С.С.С.Р.»
15.55 «Освободители». «Флот».
16.45 «Освободители». «Горные стрелки».
17.40 «Освободители». «Кавалеристы».
18.30 «Большой спорт».
18.55 Баскетбол. Единая лига ВТБ. 1/4 финала. «Н. Новгород» - «Химки».
20.45 Х/ф «Шпион».
22.45 «Большой спорт».
23.05 «Наука 2.0». Анатомия монстров. Кран.

СРЕДА

0.10 «Наука 2.0». Опыт дилетанта. Ночь в метро.
0.40 «Моя планета». За кадром. Магические татуировки Сак-Янт.
1.15 «Полигон». Артиллерия Балтики.
2.15 «Наука 2.0». Основной элемент. Ген власти.
3.40 «Рейтинг Баженова». Человек для опытов.
ЧЕТВЕРГ
4.35 Х/ф «Тайная стража».
7.00 «Живое время. Панорама дня».
8.45 Хоккей. ЧМ. Латвия - Белоруссия. Трансляция из Белоруссии.
11.00 «Моя рыбалка».
11.30 «Диалоги о рыбалке».
12.00 «Большой спорт».
12.20 «Полигон». Тяжелый десант.
12.50 «Битва титанов. Суперсерия-72».
13.40 Хоккей. ЧМ. Германия - США.
16.05 «24 кадра».
16.35 «Наука на колесах».
17.10 «Большой спорт».
17.40 Хоккей. ЧМ. Латвия - Швейцария. Прямая трансляция из Белоруссии.
20.05 «Освободители». «Пехота».
21.00 «Большой спорт».
21.40 Хоккей. ЧМ. Россия - Белоруссия. Прямая трансляция из Белоруссии.
0.05 Хоккей. ЧМ. Чехия - Франция. Трансляция из Белоруссии.
2.15 «Моя рыбалка».
2.40 «Диалоги о рыбалке».
3.10 «Язь против еды».

ВТОРНИК

4.35 Х/ф «Тайная стража».
7.00 «Живое время. Панорама дня».
8.45 Хоккей. ЧМ. Латвия - Белоруссия. Трансляция из Белоруссии.
11.00 «Моя рыбалка».
11.30 «Диалоги о рыбалке».
12.00 «Большой спорт».
12.20 «Полигон». Тяжелый десант.
12.50 «Битва титанов. Суперсерия-72».
13.40 Хоккей. ЧМ. Германия - США.
16.05 «24 кадра».
16.35 «Наука на колесах».
17.10 «Большой спорт».
17.40 Хоккей. ЧМ. Латвия - Швейцария. Прямая трансляция из Белоруссии.
20.05 «Освободители». «Пехота».
21.00 «Большой спорт».
21.40 Хоккей. ЧМ. Россия - Белоруссия. Прямая трансляция из Белоруссии.
0.05 Хоккей. ЧМ. Чехия - Франция. Трансляция из Белоруссии.
2.15 «Моя рыбалка».
2.40 «Диалоги о рыбалке».
3.10 «Язь против еды».

ПЯТНИЦА

5.05 Х/ф «Господа офицеры: Сласти императора»
7.00 «Живое время. Панорама дня».
8.45 Хоккей. ЧМ. 1/4 финала. Трансляция из Белоруссии.
10.55 «Рейтинг Баженова». Могло быть хуже.
11.30 «Рейтинг Баженова». Война миров.
12.00 «Большой спорт».
12.20 Х/ф «Невыполненное задание».
14.50 «Полигон». Универсальный солдат.
15.20 «Полигон». Разведка.
15.55 «Рейтинг Баженова». Могло быть хуже.
16.25 «Рейтинг Баженова». Война миров.
17.00 «Большой спорт».
17.20 Х/ф «Снайпер: Оружие возмездия».
20.45 Смешанные единоборства. Турнир «Прайм». Максим
23.10 «Большой спорт».
23.30 «Наука 2.0». Угрозы современного мира. Жадная планетарного масштаба.

ПЯТНИЦА

1.10 «Моя планета». Русский след. Лемнос.
1.40 «Моя планета». Восточная Россия. Сахалин и Курилы.
2.10 «Моя планета». Человек мира. Чеченская сказка.
2.40 «Моя планета». Восточная Россия. Камчатка.
3.30 «Моя планета». Восточная Россия. Тикси.
4.05 «Моя планета». Неспokoйной ночи. Порту.
4.35 «Моя планета». Максимальное приближение. Словения.
СУББОТА
5.00 «Моя планета». За кадром. Магические татуировки Сак-Янт.
5.25 «Моя планета». Человек мира. Чеченская сказка.
5.55 «Моя планета». Русский след. Лемнос.
6.25 «Моя планета». Максимальное приближение. Италия.
7.00 «Большой спорт».
7.20 «Диалоги о рыбалке».
7.55 «Моя планета». Максимальное приближение. Македония.
8.25 «В мире животных».
9.00 «Большой спорт».
9.20 Х/ф «Невыполненное задание».
12.00 «Большой спорт».
12.20 «24 кадра».
12.50 «Наука на колесах».

ВОСКРЕСЕНЬЕ

5.00 «Моя планета». Мастера конских седел.
5.25 «Моя планета». Максимальное приближение. Кампания.
5.55 «Моя планета». Максимальное приближение. Неаполь.
6.25 «Моя планета». Максимальное приближение. Безупречный вкус Тосканы.
7.00 «Большой спорт».
7.20 «Моя рыбалка».
8.00 «Язь против еды».
8.30 «Рейтинг Баженова». Война миров.
9.00 «Большой спорт».
9.20 Хоккей. ЧМ. 1/2 финала. Трансляция из Белоруссии.
11.30 «Полигон». Универсальный солдат.
12.00 «Большой спорт».
12.20 «Планета футбола» с В. Стогниенко.
13.25 Х/ф «Ноль-седьмой» меняет курс».
15.15 «Большой спорт».
15.40 Формула-1. Гран-при Монако.
18.15 Х/ф «Ключ саламандры».
21.45 Х/ф «Невыполненное задание».
0.10 «Большой спорт».
0.40 «Наука 2.0». Эксперименты. Недетские игрушки.
2.15 «Моя планета». За кадром. Магические татуировки Сак-Янт.

ТНТ с 19 ПО 25 МАЯ

ПОНЕДЕЛЬНИК

7.00 М/с «Турбо-агент Дадли» (12+)
9.00 «Дом 2. Lite».
10.30 «Битва экстрасенсов». «Зависимости. Квартира в Королеве».
11.30 Х/ф «Остров». (США).
14.00 Т/с «Универ». «8 Марта»
14.30-18.30 Т/с «СашаТаня». «Саша - таксист», 16 с
19.00 Т/с «Интерны»
20.00 Т/с «Интерны»
20.30 «В Москве всегда солнечно»
21.00 Комедия «Что хотят женщины». (США).
23.25 «Дом 2. Город любви»
0.25 «Дом 2. После заката». Спецвключение.
0.55 Комедия «Аферисты».
2.40 Т/с «Хор». «Отказ»
3.30 Т/с «Тайные агенты»
4.25 «СуперИнтуиция».
5.20 Т/с «V-визитеры 2»
6.15 Т/с «Саша+Маша». «Утечи на блинах»

ВТОРНИК

7.00 М/с «Турбо-агент Дадли» (12+)
8.20 Т/с «Универ». «8 Марта»
9.00 «Дом 2. Lite».
10.30 «Битва экстрасенсов».
11.30 Комедия «Что хотят женщины». (США).
14.00-18.30 Т/с «Универ». «Кузя немой»
19.00 Т/с «Интерны»
19.30 Т/с «Интерны»
20.00 Т/с «Интерны»
20.30 «В Москве всегда солнечно»
21.00 Комедия «Она - мужчина». (США). (12+)
23.00 «Дом 2. Город любви»
0.00 «Дом 2. После заката». Спецвключение.
0.30 Комедия «Крузиз».
2.30 Т/с «Хор». «Я поцеловала девушку»
3.25 Т/с «Тайные агенты»
4.15 «СуперИнтуиция».
5.15 Т/с «V-визитеры 2»
6.10 Т/с «Саша+Маша». «Психотерапевт»

СРЕДА

7.00 М/с «Турбо-агент Дадли» (12+)
7.30 М/с «Бен 10: Омниверс» (12+)
7.55 М/с «Кунг-Фу панда: удивительные легенды»
8.20 Т/с «Универ». «Кузя немой»
9.00 «Дом 2. Lite».
10.30 «Битва экстрасенсов». «Финал».
11.30 Комедия «Она - мужчина». (США). (12+)
13.30 «В Москве всегда солнечно»

ПОНЕДЕЛЬНИК

14.00 Т/с «Универ». «Саша - чудовище»
14.30-20.00 Т/с «Интерны»
20.30 «В Москве всегда солнечно»
21.00 Комедия «Что хочет девушка». (США).
23.00 «Дом 2. Город любви»
0.00 «Дом 2. После заката». Спецвключение.
0.30 Комедия «Сплошные неприятности». (США).
2.20 Т/с «Хор». «Оставьте шестнадцатилетними»
3.15 Т/с «Тайные агенты»
4.05 «СуперИнтуиция». «Дюша Метелкин - Катя Варнава»
4.55 «СуперИнтуиция».
5.55 Т/с «V-визитеры 2»

ЧЕТВЕРГ

7.00 М/с «Турбо-агент Дадли» (12+)
8.20 Т/с «Универ». «Саша - чудовище»
9.00 «Дом 2. Lite».
10.30 «Битва экстрасенсов».
11.30 Мелодрама «Что хочет девушка». (США).
13.30 «В Москве всегда солнечно»
14.00 Т/с «Универ». «Экстремальный секс»
14.30-18.30 Т/с «Реальные пацаны». «Воскресный папа»
19.00 Т/с «Интерны»
20.00 Т/с «Интерны»
20.30 «В Москве всегда солнечно»
21.00 Комедия «Призраки бывших подружек».
23.00 «Дом 2. Город любви»
0.00 «Дом 2. После заката». Спецвключение.
0.30 Мелодрама «В любви и войне». (США). (12+)
2.45 Т/с «Хор». «Невероятно счастливое Рождество»
3.35 Т/с «Тайные агенты»
4.30 «СуперИнтуиция».
5.30 Т/с «V-визитеры 2»
6.25 Т/с «Саша+Маша». «До свадьбы заживет»

ПЯТНИЦА

7.00 М/с «Турбо-агент Дадли» (12+)
8.20 Т/с «Универ». «Экстремальный секс»
9.00 «Дом 2. Lite».
10.30 «Битва экстрасенсов».
11.30 Мелодрама «Призраки бывших подружек».
13.30 «В Москве всегда солнечно»
14.00-18.30 Т/с «Универ». «Смертельный сон»
19.00 Т/с «Интерны»

ПОНЕДЕЛЬНИК

19.30 Т/с «Интерны»
20.00 «Comedy Woman».
21.00 «Комеди Клуб».
22.00 «Comedy Баттл. Суперсезон»
23.00 «Дом 2. Город любви»
0.00 «Дом 2. После заката». Спецвключение.
0.30 «Не спать!» (18+)
1.30 Мелодрама «Отвязные каникулы». (США). (18+)
3.20 Т/с «Хор». «Да/Нет»
4.15 Т/с «Тайные агенты»
5.05 «СуперИнтуиция».
6.05 Т/с «V-визитеры 2»

СУББОТА

7.00 «Вот такое утро».
7.40 М/с «Спагеттерра» (12+)
9.00 «Дом 2. Lite».
10.00 «Два с половиной повара. Открытая кухня».
10.30 «Фэшн терапия»
11.00 «Школа ремонта».
12.00 «Вот такое утро».
12.30 «Такое Кино!»
13.00 «Холостияк».
14.30 «Холостияк. Пост-шоу «Что хотят мужчины»
15.00 «Comedy Woman».
16.00 «Комеди Клуб».
17.00-19.30 Т/с «Интерны»
20.00 Боевик «Возвращение героя». (США).
22.00 «Комеди Клуб».
23.00 «Дом 2. Город любви».
0.00 «Дом 2. После заката». Спецвключение.
0.30 «Такое Кино!».
1.00 Мелодрама «Секс в большом городе 2».
3.55 «Дом 2. Город любви».
4.55 Т/с «Тайные агенты».
5.50 Т/с «Саша+Маша».
6.00 М/с «Губка Боб Квадратные штаны» (12+).

ПОНЕДЕЛЬНИК

3.55 «Дом 2. Город любви».
4.55 Т/с «Тайные агенты»
6.00 М/с «Губка Боб Квадратные штаны» (12+).
ВОСКРЕСЕНЬЕ
7.00 «Вот такое утро».
7.30 Т/с «Счастливы вместе». «Предки в Тверь, панки в дверь»
8.05 М/с «Спагеттерра» (12+)
8.30 Т/с «Магиче рейнджеры: Мегафорс». «Решающая схватка» (12+)
9.00 «Дом 2. Lite».
10.00 «Школа ремонта».
11.00 «Перезагрузка».
12.00 «Вот такое утро».
12.30 «Комеди Клуб. Лучшее».
13.00 «Comedy Баттл. Суперсезон»
14.00 «Stand up»
15.00 Боевик «Возвращение героя». (США).
17.00 Боевик «Неизвестный Exclusive»
20.00 «Экстрасенсы ведут расследование».
21.00 «Холостияк».
22.30 «Stand up»
23.30 «Дом 2. Город любви»
0.30 «Дом 2. После заката». Спецвключение.
1.00 Мелодрама «Секс в большом городе 2».
3.55 «Дом 2. Город любви».
4.55 Т/с «Тайные агенты».
5.50 Т/с «Саша+Маша».
6.00 М/с «Губка Боб Квадратные штаны» (12+).

Программа газурайди - Насима Велибегова

Муниципальный тешкилатра

Истемишунриз жаваб гузва

Нариман ИБРАГЬИМОВ

Алай вахтунда Дагъустан Республикадин Кьил Рамазан Абдулатиповани, советрин девирдилай чешне къачуна, малумарнава: гьи хуьруь, районди бегьерлудаказ экономика, яшайиш вилик тухвайтла, гьадаз республикадин бюджетдай хьсан куьмекни гуда. И барадади чи хуьрера, районра кваллах гьик тешкилнаватла? И суалдиз жаваб жагърун патал зун Къурагь райондин "Сельсовет Кочхюрский" муниципальный тешкилатдин кьил **ЖАБРАИЛОВ Аскер Руслановичахъ** галаз гуьруьшмиш хьана.

- Бугьдатеде, гзафбуру адаз Къуьчуьруни лугъузва, Къурагь райондин араңда авай хуьрерикай сад я, - суьгьбетдив эгечина Аскер Русланович. - И чилини чи Къуьчуьру Саидан тварунихъ галай колхоздиз калун участок, къишлахар хьиз чара авурди тир. Майишатдин кьилин хелни хипехъанвал, малдарвал тир, гьавилляй араңдани чил герекзавай. Ватандин Чехи дяведилай гуьгъуьнин йисара хуьруьнвийри и чиликай бегьерлувилелди менфят къачуз гатунна. 1955-1957-йисара, гьикъван дагьдинни араңдин рекьер алчумда лагьана, са шумуд хуьруьнви, Бугьдатеде (ятахар алай вацун кьере) чилин къазмаяр тукьлуьрна, анра яшаммиш хьана. Ахла абуру (Мегьамедкеримов Гьажимурада, Мадалиев Яралиди, Къурбанов Сулеймана, Агьмедов Гьажибалади, Мегьамедов Келбихана...) накьвадин керпичрикай са мертебадин квалер эцигна. Яваш-яваш хуьруьнвийри михьиз иниз куьч хьана ва исаятда хуьре 255 квал ва агъзурдав агакьна агьалияр ава.

амукьун лазим я? Общественный майишатар чуьклурайдалай, жемьятди яргал йисара арадал гьайи девлетар пуч авурдалай гуьгъуьниз агьалияр кьайгъусуз хьанвай. Хуси саларал машгул хьанвай, помидорар цазвай. Абуруни битмишарун, маса гун четин акьвазна, хийирдилай зарар гзаф жезвай. Хуьруьн кар алакьдай гадайри чпин вилик за винидихъ гьанвай суалар эцигна ва дуьзгуьн серенжемарни къабулна.

шатар тешкилнавай Муталибов Мегьамедан, Шагьламазов Мирземетан хизанар куьгьне Къуьчуьруиз хьфенва, ана лапагар хуьзва. Къурбанов Низаман КФХ-дихъ 200 мал ава. "Жамалдин" СПК-дин суьруьйра кьве агъзурдав агакьна лапагар ава. Им инсанриз кваллах, хуьруьн майишатдин суьрсет арадал гьун, райондин, республикадин бюджетдиз алава налогар атун я. Райондин ва хуьруьн администрацияри абуруз алакьдай куьмекарни гузва.

Заз чпин хивезеке жавабдарвал къачунвай ва чпин пулар харжна хуьруьн майишатдин хел кьвачел акьвалдар хьийизвай гадайриз баркалла лугъуз кланзава. Хуьре са шумуд СПК тешкилнава. "Кьиблепад" СПК-ди (директор Мамедов Хизри) 55 гектарда ципицдин, 10 гектарда хтун багьлар кутунва. 40 гектарда техил (тум лап виниз тир еридинди я) цанва. Векьин уьруьрихъни гелкьвезва. Ада цуд кас, сезондин варцара яхцур кас кваллахдалди таьминарзава.

Заз чпин хивезеке жавабдарвал къачунвай ва чпин пулар харжна хуьруьн майишатдин хел кьвачел акьвалдар хьийизвай гадайриз баркалла лугъуз кланзава. Хуьре са шумуд СПК тешкилнава. "Кьиблепад" СПК-ди (директор Мамедов Хизри) 55 гектарда ципицдин, 10 гектарда хтун багьлар кутунва. 40 гектарда техил (тум лап виниз тир еридинди я) цанва. Векьин уьруьрихъни гелкьвезва. Ада цуд кас, сезондин варцара яхцур кас кваллахдалди таьминарзава.

Хуьруьнвийри саларбанвални гадарнавач. Хейлин хизанри серкер, помидорар, истивутар цазва. Чкадал абуру къабулдай ва цик кутуна гьазурна, Урусатдин шегьерриз тухудай карханани ала. Ида агьалийрин яшайиш агьваллу ийидай мумкинвал гузва. Жемьятдин нехирра 1250 мал, суьруьйрани 4000 лапаг ава.

Абурун къуллугьда юкьван школа (115 аялди клелзава), аялрин бахча (30 аял хуьзва, машгуларзава), спортзал (куршахар къуни, дзюдодин, армрестлингдин секция), Куьлтурадин квал, библиотека, фельдшервилнин акушервилни пункт акьвазнава.

"Берекаат" СПК-ди (директор Саидов Саид) 35 гектарда ципицдин багь кутунва. Ци ада сифте бегьерни гуда. 20 гектарда техил битмишарзава. Шаз хуьруьн майишатдин кьве кооперативдини гьар са гектардай юкьван гьисабдалди 28 центнер техил къачуна. "Берекаат" СПК-ди датлана вад, сезондиз кьад кас кваллахдалди таьминарзава.

Алатай йисара хуьруьн агьалийри хьвадай ва дигидай яд кьит хьунилай, бязи вахтара ерли тахуьнилай наразивалзавайди тир. И кар алай месэла чи газетдини кьарагьарайди я. Алай вахтунда гьик я?

■ **Дагьлар амайла хуьруьнвийр малдарвилел, хипехъанвилел машгул жезвайди тир. Гила абурун кеспи вуч я? Виринра хьиз, куьнани колхоз амач. Агьалийрин яшайиш кьелди я?**

Шаз "Бумеран" твар алай СПК-ни (директор Жабраилов Эмин) тешкилна. Ада 25 гектарда куьул цанва ва 10 гектар чил ципицдин чубукар кутун патал гьазурнава. Санлай къачурла, ципицдин багьларни виш гектар тешкилда ва бегьердал атайла, абуру гудай къазанжиярни са шумуд сеферда артух жеда.

- Дуьз я, цин месэлади вири жемьят гьарикарзавай. Эхиримжи йисара, иллаки гатфарин ва гатун варцара, дигидай яд гьат тийизвайвилляй Чехи пай агьалийри салар хчанач, ида абуруз хейлин зиянарни гана. Хьвадай ядни гьаммиша жезвайди тушир. Райондин муниципальный тешкилатдин кьил Замир Азизован ва администрациядин кьил Сефербег Гьамидован куьмекни галаз чалай эхир ятарин месэла гьализ алакьна. Самур-Дербент кьаналдин герек чкадал лазим тадаракар эцигна, дигидай яд чи хуьруьз кьезвай кьанавда твазва. Тахьайтла, чун Буткьазмайрилай, Циийихуьряй кьезвай кьанавдилай аслу тир. Абурун жемьятри ятар гуз эгечайла чав са стлални агакьзавачир. Гила и аслувал алатна ва кьанавда датлана ядни ава.

- Гьахъ я, колхоз амач, амма чилер чи ихтиярда ама эхир. Абуру чи девлетни я. Бубайрилай агакьнавай гьакькъят я, чилиз ни икрамда, къуллугьда, адан суфрадик ризкинни, сундухда хазинани жеда. Авайвал лагьайтла, чи хуьруьнвийр зегьмет чуьгуьвас, са затл арадал гьиз кландай инсанар я. Исаятда республикадин Гьукуматди тухузвай сиясатни фикирда кьуна, чун гьам араңда ва гьам дагьда авай чилерикай менфят къачуз, хийир гзаф арадал гьиз алахьнава.

Хуьруьн кланикай Гуьлгери вацл авахъзава. Вирер кьадай, балугьар туьретмишдай шартлар ава. Идакай менфят къачун тавун чи патай бес тахсиркарвал тушни? И гьалатл Нугьгов Жамалдина тукьлуьр хьувуна. "Нептун" твар алаз тешкилнавай СПК-ди кьве вире сазан, толстолобик, белый амур балугьар Чехи ийизва. Бязи хуьруьнвийри адан балугьарикай дад акунва, амма хуш авай вири балугьарлди таьминардай мумкинвал гьеле вирерихъ хьанвач. Кьведай йисуз ада чи вири районриз вичин балугьар теклифда.

Хьвадай цин месэла вацун кьере эгьуьннай кьуйрал эцигнавай насосрихъ галаз алакьалу тир. Датлана кваллахдик квай абуру гьунгуьнайни мукьвал-мукьвал акьатзавай ва жемьятни яд авачиз амуькьзавай. Гила чна кьуйрал са шумуд сеферда къуватлу насосар эцигнава, абуру жемьят целдини таьминарзава. Агьалийрин патай арза-ферзени амач. Гзафбуру чпин квалериз цин турбар тухванва, чими ийидай системаяр, гьаммар эцигнава, яни яшайишдин кьулайвилер тешкилнава.

Зи рикел хьсандиз алама, ина чи колхоздихъ емишрин, ципицдин багьларни, техил цазвай никерни, малдарвилин фермаярни авай. Государстводин планарни артухни алаз ацурзавайди тир. Бес гила чахъ вуч хьанва? Чун гьа куьчуьруьвийр яз амачни? Вучиз чи чилер баябан яз, кьаратикенри, эчелри кьуна

Гьахъ-гьисаб авуна

Кьагьриман ИБРАГЬИМОВ

Дербент шегьердин Собранидин 5-заседание кьиле фена. Анал шегьер 2013-йисуз яшайишдинни экономикадин жигьетдай вилик финин гьахъ-гьисабдин доклад шегьердин кьил И. Яралиева авуна.

- Алатай йисуз, санлай къачурла, экономика вилик фин ва халкьдин уьмуьрдин дережа хкаж хьун давам хьана, - лагьана ада. - Гьа са вахтунда яшайишдинни экономикадин асул рекьемар писбуру туштлани, Россиядин Федерациядин шегьерин агьалийрин яшайишдин дережадив гекьигайла, Дербент хейлин гуьгъуьна ама.

2013-йисуз шегьердин округдин бюджетдиз 2381 млн манат атана, им, 2012-йисав гекьигайла, 94 процентдин гзаф я. Вири жуьредин налогар 375,0 млн манатдин къадазда аваз кватна.

Шегьерда нетижалудаказ эцигунринни инвестициярин политика тухунин мураддалди 2013-йисуз республикадин инвестициярин программадин сергьятра аваз 537,0 млн манат ахьайна, гьа жигьетдай: 15-нумрадин школа эцигун патал 2,4 млн. манат, Самурдин водовод тухун патал 356,0 млн манат, ЦГБ-да аялар хадай отделение эцигуниз 176,0 млн манат.

Шаз, кардик квай вири законрал амал авуна, 2032-йисалди шегьер вилик тухудай генеральный план гьазурна. Ам тешкиларни авунва. Гаф атай чкадал лугьун, алай вахтунда Дербент республикада генеральный план авай тек са шегьер я.

Ахла ада 2013-йисуз администрацияди яшайишдин квалеринни коммунальный майишатда агьалийриз кьулай шартлар яратмишун 2012-йисуз тебятдин бедбахтвиллин завалди гайи зиянар арадай акьудун патал тухвай кваллахрикай, ЖКХ-да муниципальный махсус программаяр гьазурна тешкиларнавайдакай, образованидин, здравоохраненидин, спортдин ва социальный хилера дурумлу кваллах таьминаруникай лагьана.

Республикадин ва федеральный органрин вилик шегьердилай элкьвена, кьерехдай фидай федеральный рехъ тухунин месэла эцигнавайди ва и месэладин патахъай РФ-дин Гьукуматдин Председатель Д. Медведеван тапшуругьдалди ам тайин мурадрихъ элкьуьрнавай федеральный программади кутун патал лазим тир федеральный орган килигзавайди, малумарна.

Шегьердин зирзбилдин полигон шегьердилай кьерехдиз ахьудун патал РД-дин эменни идара авунин министерстводи шегьердин хусиятдиз 20 гектар чил чара авунва.

- Мукьвал вахтара чна чи къувар шегьердин яшайишдиз талукь важибу месэляяр гьалун патал тупламишун лазим я, давамарна И.Яралиева.

Абурукай виридалайни метлеб авайбуру: чкадин шартларихъ галаз кьадайвал шегьердин округдин территорияда РД-дин кар алай проектар кьилиз акьудун, нетижалудаказ территория вилик тухун ва 2015-йисуз Дербент шегьердин юбилей лайихлудаказ кьейд авун.

Эхирдай Имам Яралиева саналди менфятлудаказ кваллахунай шегьердин Собранидин депутатриз чуьсагуьл лагьана ва гелегедгани гьар са шегьерэглидин уьмуьрдин ери хьсанарун, шегьер гуьрчегди ва кьулайди авун патал администрациядини депутатри саналди кваллахун давамардайдахъ инанмишвал кьалурна.

■ **Вун къуллугьдал хьагьайдалай инихъ пуд йис алатнава. Жемьятди разивалдай мад гьихьтин крар алакьнава?**

- Чак Гуьлгери вацлал алай муьгь авай гьалди секинсузвал кутазвай. Мукьвел вегьенвай кларасар гзаф чкайрилай ханвай, ктланвай, анай машинривай хьфиз жезвачир. Инсанар, машинарни вацлуз аватунин хаталувал арадал атанвай. Администрациядин бюджетда гьамиша яшайишдин месэляяр гьалдай пул жезвач, гьа им чи еке нукьсанни я, амма муьгь ремонтдай мумкинвилер чна акунва. Рекьер, куьчярни датлана кьайдадик кваз хуьзва, герек чкайрик цин турбар кутунва, хвалара авай яд куьчяр гьат тийидайвал.

Хуьруьн вири куьчяр эквертунва. Агьалийрин зирзбил махсус чкадиз тухудай автомашин кьунва ва михьвал хуьн гьар йикьан гуьзчивилик ква. Куьгьне трансформаторар къуватлубуралди эвезна. Тахьайтла, мукьвал-мукьвал абуру гьунгуьнай акьатзавай, агьалияр квалера экв авачиз амуькьзавай.

Вилик квай йисуз чи хуьре кьетлен мярекатар кьиле фена. Гзаф къадаг мугьманарни галаз чна Дагьустандин ва лезги литературардин классик, женгчи шаир Къуьчуьр Саидан 245 йисан юбилей кьейдна ва адаз эцигнавай памятник ачухна. И юкьуз чи жемьят, иллаки жегилар патал мад са шад мярекатар хьана. Спортзалди вичин ракарар ачухна. Ана пуд секция кардик ква. Хуьруьнви, Москвада яшаммиш жезвай карчи Мамедов Ферзиди спортзал герек вири тадаракарлди таьминарнава, гьакл жуьреба-жуьре акьажунра иштиракиз физвайбурун рекьерин харжарни вичин хивез къачузва. Хушвал авай вири жаванар, жегилар спортдал машгул жезва.

И крар вири кьилиз акьатдачир, эгер кьвалав куьмекчяр туханайтла. Заз, жуваз ганвай мумкинвилекай менфят къачуна, хуьруьн администрациядиз яшайишдин месэляяр гьалуник кьуьн кутазвай школадин директор Мамедов Хизридиз, райсоветдин депутат Саидов Саидаз ва маса хуьруьнвийризини сагьрай лугьуз кланзава.

■ **Чизва, чи хуьрерин администрациярин бюджет гьечиди я, эгер мумкинвилер паратиртла, риклик ийидай гьихьтин крар ква?**

- Хуьруьз школадин, ФАП-дин цийи дараматар кланзава. Школадин дараматдин бинеярни кутуна хейлин йисар я, амма пулдин такьатар авач. Куьлтурадин квалли, аялрин бахчади хьсан ремонт гуьзлемишзава. Ци ва я кьведай йисуз абуру ремонтдай пулар бюджетдик кутунин гьакьиндай меслят хьанвайди тир, амма РД-дин Кьилин тапшуругьдалди хейлин районрин, гьа гьисабдай яз Къурагь райондин бюджетни хейлин тимилаарна. Гьавилляй гьиле кьаз кланзавай крарни акьваз хьана. Циийихуьряй чиниз кьван авай рекье асфалт туна, Гуьлгери вацлал алай муьгьни капиталнидаказ ремонтна кланзава. Пулдин такьатар авайтла, за сифте нубатда гьа и крар тамамардай.

Форумдикай адан иштиракчийрин фикирар

“Пайгар культура - сад тир уьлкве!”

Дагъви ШЕРИФ,
Арсен ШАЙДАБЕГОВ

(Эхир. Эвел 19-нумрада)

Юрий ТКАЧЕНКО, Россиядин машгур дирижёр, П.И. Чайковскийдин фондунин Урусрин симфонический оркестрди паталай теклифнавай кылин дирижёр, РФ-дин лайихлу артист, Ростовдин Академический симфонический оркестрдин художественный руководитель ва кылин дирижёр, МГУКИ-дин оркестрдин дирижированидин кафедрадин заведующий, профессор.

- Махачкъала алааматдин шегьер я. Ина классикадин музыкадин эсерин гъавурда гъатзавай, ам кланзавай тамашачи-яр ава. Заз Дагъустанда саламатвал, ге-лежегдин агалкъунар, виликди фидай ачух рехъ хъана кланзава. Виликамаз лугъуз кланзавач, амма за Дагъустандиз мад къвез хъуник еке умудар кутазва. Зун куь республикадин Къилихъ галаз фадлай таниш я. Ам гъундуьр дережадин госу-дарственный деятель, акъуллу инсан я. Эгер ада чаз мад сеферда теклифайтла - къведа.

Азалия ГАЛИАГЪМЕТОВА, Рос-сиядин машгур скрипка, Тажики-стадин лайихлу артистка, Тажикистан-дин милли консерваториядин кылин преподаватель, МГУКИ-дин преподава-тель.

- Зун Дагъустандиз сифте сефер атан-вач. Дагъустан заз лап бегенмиш я. Им чаз Готфрид Гъасанов, Мурад Кажапаев, Шир-вани Чалаев ва масабур хътин машгур рухвар ганвай мублагъ уьлкве я. Дагъус-тандикай ва ина авай культурадикай захъ анжах хъсан фикирар амуькъа.

Валентина Степановна САДОВ-СКАЯ, МГУКИ-дин пешекарвили ала-ва чирвилер гудай институтдин ди-ректор.

- Форум - им регионрин культурадал, искусстводал, экономикадал машгъл жезвай вири ксар патал зурба метлеб авай лишанлу вакъия я. Культура галачиз ча-вай хъсанвилихъ гъич са затни дегиша-риз жедач. Вири крар инсандилай, ада амалзавай руьгъдин ивирилай аслу я. Россия вилик тухунин карда культуради акъалтлай чехи чка къазва лагъай фикир раиж авурди Рамазан Гъажимурадович я. Чнани и фикирдиз къуват гузва. За фикир-завайвал, Форумдал кыле фейи рахунар-ни гзаф метлеблур я.

Заур ТУТОВ, машгур мандар, Рос-сиядин Федерациядин, Карачаево-Чер-кесия, Кабардино-Балкария, Дагъустан, Адыгея республикайрин халкъдин ар-тист.

- Форумда иштиракунин гъакъиндай Дагъустан Республикадин Къилин теклиф за хушвилелди къабулна. Культурадиз фикир гузвай ихътин мярекатри акъалтза-вай несилдиз жуван халкъдин меденият, тарих чирзава. Амур чизвай, хуьзвай кас яз вилик фидай мумкинвал гузва. За, ме-села, 70-80-йисарин манияр ашкъидалди лугъузва. Гъайиф хъи, ахътин дерин фикир квай эсерар исъатда теснифзавач. Шоу-биз-несдин вири фикир машгълунриз, рикл аладаруниз гузва. Амма фагъм-фикир авун, вири инсаниятдин руьгъдин девлет-риз, Советрин девирда тамамарзавай ма-нийриз итиж авун лазим я. Амурал чун вири чехи хъанвайди я.

Николай ЯРОШЕНКО, МГУКИ-дин со-циально-культурный кваллахдин кафед-радин заведующий, профессор.

- Жуван регъбервилек кваз кыле фейи мярекатар зун патал лап хийирлур хъа-на. Фикирзава, амай вири иштиракчийри-зи икI я. Гуьруьшдин вахтунда 20-дав агакъна докладрихъ галаз таниш хъана. Дагъустандин векилри къиметлу гъар жуь-ре меслятарни гана. Форум кыле фейи тегъердилай ва арадал атай нетижайри-лай зун лап рази яз амуькъа.

Татьяна КУЗНЕЦОВА, МГУКИ-дин рек-тордин везифаяр тамамарзавайди.

- Форум кыле фейи къве йикъан ва-хтунда месляяр гъялуниин цийи механизма-яр жагъана. МГУКИ-дини Дагъустандин го-сударстводин халкъдин майишатдин инсти-тутди саналди кваллахай къве юкъуз чаз ин-ститутда жегъилрин гъевескар театр авай-ди чир хъана. Абуру Москвадинни Крымдин гъевескаррин театррин конкурсда иштирак-да лагъана икъар хъанва. Форум республи-кадикай хъсан фикир арадал гъуниин, адан твар виниз акъудунин себеб хъана. Миллет-дин сагъламвал ина арадал къвезвайди чаз чир жедайвал, заз Дагъустандин гъун-дуьрвал мадни виниз кхаж хъана кланзава.

Исмаил Шафик МУХСИН, Россия-дин Федерацияда Иракдин чрезвычай-ный ва полномочный Посол.

- Иракда дагъустанви хизанарни яша-миш жезва. Мугъаммад Фазиль-паша Да-гестани дагъустанви я. Ам Гъукуматдин председатель, Багъдаддин губернатор хъа-най. Адан хва Гъази Дагестани Иракдин яраклу къватрин генеральный штабдин кыле акъвазнай. Чи уьлкведин халкъдиз абурай вири дагъустанвийрин къуват ва итимвал аквазва. Форумда иштиракуниди, чаз Дагъустан культурадин жигъетдай ви-лик квай республика тирди субут хъана. Дагъустандин халкъарин яратмишунрихъ галаз чун хушналди таниш хъана.

Сергей ГЛАЗЬЕВ, Россиядин Феде-рациядин Президентдин советник.

- Къе Дагъустандин меркезда, ихъ-тин еке мярекатдин иштиракчийрин арада хъунухъ зун патал еке бахт я. Культурани экономика саналди вилик тухун - им алай аямда лап важиблу месэла я. Ихътин поли-тикадин бинед ахлакъдин ивирав ва со-циумда алакъайрин мягъкем механизма-яр хъун чарасуз я. Эгер чаз хъсандиз вилик физ кланзаватла, экономикада сифте чка-дал марифатдин къайдаяр ва инсанрин арада алакъа хуьнин эдеб хъана кланда.

Григорий ИВЛИЕВ, РФ-дин культура-дин министрдин статс-секретарь-замес-титель.

- Республикада форум къакъан дере-жада аваз кыле фена. Им лап важиблу форум я ва ина, Дагъустанда, исъатда тух-вана хъсан хъана. Международной дере-жада аваз и форум кыле фин, гзаф мугъ-манар атун важиблу я. РФ-дин культура-дин министерство патал, и форум хуьн, виликди тухун генани важиблу я.

Габи ЛАЙЮН, Ливан Республикадин культурадин министр.

- Форумда иштиракун теклифунай гъам вири дагъустанвийриз ва республи-кадин Къил Рамазан Абдулатиповаз чух-сагъл. Форум лап вини дережада аваз кыле фена. Заз ам лап бегенмиш хъана. Дагъустандин ва чи уьлкведин арада сад хътин гзаф затлар ава. И карди чи арада алакъа авайди къалурзава ва чун сад-са-даз мукъвал ийизва. Чна, гъелбетда, и ала-къаяр мадни мегъкемарна кланда.

Баркалла къвезва

Шагъабудин ШАБАТОВ

ЦИНИН йис РФ-дин Президент В. Пу-тина Культурадин йис яз малумарнава. ИкI хъайила, гъар са хуьруьн КДЦ-да, гъар са касди чеб сифте нубатда бубайрин адетриз вафалу тирди къалурун лазим я, и кар акъалтзавай несилризни кланарна кланда. Сулейман-Стальский райондин ру-ководстводи сифте йикъалай и кар мах-сус программадин бинедаллаз кылииз акъудиз башламишна.

Дарклуш-Къазмайрин хуьруьн КДЦ-да и йикъара “ачух ракларрин югъ” кыле фена.

Пакаман сятдин 10-дни хъанвачир. Хуьруьн клубдин директор **Сильвира КЪАДИМОВАДИ** библиотекадин за-ведующий **Санят МЕЖВЕДИЛОВАДИ**, хуьруьн администрациядин къуллугъчий-ри атанвай мугъманар гзаф хушвилелди, къабулна.

- Чахъ агалкъунар тахъун мумкин тир, - лугъузва ада, - эгер чун хуьруьн админи-страциядин гъар йикъан гуьзчивилик хъаначиртла. Идалайни гъейри, залай ви-лик ина саки 40 йисалай виниз зегъмет члугур, гила лайихлудаказ ял язавай РД-дин культурадин лайихлу работник Саи-дин халуди чахъ авай къван баркаллу ин-санрикай материалар къватна, чал ага-къарна, нетижакда чун ихътин крарин иеси-ярни хъана.

» Цинин йис РФ-дин Президент В.Путина Куль-турадин йис яз малумарнава. ИкI хъайила, гъар са хуьруьн КДЦ-да, гъар са касди чеб сифте нубатда бу-байрин адетриз вафалу тирди къалурун лазим я

Ингъе, зун цлакай куьрсарнавай ма-териалриз, баянарни галаз алкълурнавай шикилриз дикъетдивди тамашзава. Вужар я а баркаллу дарклушвиьяр? Заз клезавай-бурун фикирдиз абурукай са шумуд кас гъиз кланзава.

ШАБАНОВ Агъмедхан Шабанович (ам Иметхан хъиз машгур тир). 1898-йи-суз Дарклушрал дидедиз хъана. Хуьре 4-класс куьтыгъна, лежбервал авуна, 1924-йисуз Бакудин нафтладин мяденрал къа-лахиз фена. Бажарагъ авай жегъил гада-ди намуслувилелди зегъмет члугуна. Ам Азербайжандин буругърин машгур устлар хъана. Ада Советрин Союзда йигиндиз бу-ругъар эгъунунин рекъай са шумуд ре-корд эцигна. 1930-1936-йисара Вирисоюз-дин социалистический акъажунра гъалиб-вал къазанмишуниз килигна, ам патал къилдин машин чара авунай. А вахтунда уьлкведа машгур хъанвай машинист Кри-вонос, гьулдан цлурурдай устлар Понома-рев “пятьтысячник” тиртла, Мегъти Шабан (адаз Бакуда гъакл лугъузвай) шеститысяч-ник” тир.

Ам рабочийриз намусдин чешне хъа-на. Адан тежриба, твар раиж авун патал гъам центральный, гъамни Бакудин газет-ринни журналрин чинрай макъалаяр кими хъанач.

“Кирс алаз гъуьлуьн кланяй буругъ яна нафтла акъудун” темадай дипломдин кваллах агалкъунралди хъеи Иметхана 1939-йисуз академия яру диплом къачу-налди куьтыгъна. Ам АзССР-дин ЦИК-дин членвиле, АзССР-дин Конституция туй-кълурдайла, адан комиссиядин членвиле хъана.

Бакудин ширинлухар гъазурдай фаб-рикади, “Мегъти Шабан” хъена, са шумуд жуьре къенфетарни акъуднай.

1940-йисуз Дагъустандин гъукуматдин тлалабуналди ам Ватандиз хтана. Ина ада “Дагнефть” трестдин кылин инженер яз са шумуд йисуз кваллахна. Ахпа хизанни галаз ам хайи райондиз - Къасумхуьрел

хъфена, гъана дуланмиш хъана. Хайи рай-онда ада райторготделда, райземотдел-да, колхоздин председателвиле, консер-вирдай заводдин директорвиле, эхирдай вичи тешкилай СМУ-дин начальниквиле кваллахна.

Адан баркаллу хизанда 3 хвани 3 руш хъана. Абуруни жуьреба-жуьре пешека-рар яз уьлкведин гъар са пипле зегъмет члугъазва, чпин хизанрин, кваллин-къан сагъибар я. Вирибурун тварар такъуртлани Османан твар къун тавуна жедач. ДГУ-дин профессор, Дагъустанда сифте яз химиядин илимрин докторвилин диссер-тация хъеи къегъал хва Дагъустан Рес-публикадин илимдин лайихлу деятель я.

Гила зи фикир **Гъажи ГЪАСАНХАНА-КАИ** хъенвай гафари желбна. Ам авай са аял яз, хендеда дишегълиди хуьзвай. Варлу ксари къебадал фидайла, вилегъди хъуниз килигна, ам балкланар хуьз чпихъ галаз тухудай. Са сеферда абуру ам Стам-булда са чирхчирдал тапшурмишна. Ина пуд йисуз клелна, Гъажидикай инженер хъана. Гуьгъунлай хтайла, Гъажи Гъаса-нхана хуьре сифте яз школа ачухна, вичи аялриз илимар чирна. Дарда авай етимар, кесибар дуланмиш хъун патал ваъфадин никлер цана, кесибриз тхил пайдай. И кваллах ада вичин гуьзчивилик кутунай.

Советрин гъукум тайин хъайи сифте йисара Гъажиди, вич вилик экечна, хуьре школадин еке дарамат эцигна. Етим аял-риз бубавал авуна. Амур галаз тамара

къекъвез, члур емишрин тарариз тлурар гана. 1933-1934-йисара ам Москвадиз фена, хуьре хъвадай цин дарвал аваз аку-на, турбаяр гъана, къунши хуьрерин же-мятризни куьмекдиз атун теклифна, “къе-лягъ” тамун клане авай къайи булахдин яд, са метрдин дериндиз хандакI атлана, 4 версинин мензилдай хуьруьн юквал гъа-на. Хуьряй Къурагъиз фидай рекъел къван машин фидай рехъ туйкълурна.

1937-йисалди ада хуьре муаллимвал авуна. Ина ам такланбурни кими хъанач, са тахсирни квачиз, дустагъда туна. Дус-тагъда мумкинвал жагъурна И. Сталиназ чар хъена. Гъиле-гъил аваз дустагъдай “тахсир квач” лагъана ахъагъайла, ам хайи хуьруьз хтанач. Азадогълида са шумуд йисуз муаллимвал авуна. Ина рагъметдиз фена. Багърийри, хуьруьнбуру ам хтана, хайи хуьре фаракъатна. Адахъ къве руш-ни са гада хъана. Руш Дарклушрал, гада-ни хтулар Бакуда, Украинада яшаммиш жез-валда.

И дегълизда гъакни запасда авай пол-ковник, международный темайрай лектор **ЭМИНОВ Эсединакай**, Дагъустандин ар-хитекторрин Союздин председатель, Да-гъустан Республикадин искусствойрин ла-йихлу деятель, РАН-дин академик, ар-хитекторрин международный академиядин член-корреспондент **КЕРИМОВ Керима-кай**, чи вири лезги халкъдин рикI алай РФ-дин лайихлу, РД-дин халкъдин артист **САЙДУМОВ Абдулкъадирикай**, СССР-дин лайихлу нефтяник, зарбдиз буругъар ягъунай СССР-да 5 сеферда рекордар эцигай, 5 сеферда соцсоревнованида гъа-либ хъайи ветеран, са шумуд ордендинни медалрин сагъиб **ШАГЪВЕРДИЕВ Ша-милакай**, Туьркменистандин лайихлу юрист, СССР-дин “гъурметлу чекист” **ЭМИНОВ Нажмудинакай** ва гзаф маса бар-каллу инсанрикай чпел фикир желбдай материалар ава.

Дугъриданни, Дарклушрин КДЦ чешне къачуниз лайихлу я.

Ахнигар... Хкведатла арадал?..

ЧИ ЕРИЯР

Мегьамед ИБРАГЪИМОВ

Гар са халкъдихъ, гьар са хуьруьхъ вичин тарих ава. Хуьрер арадал атуникай, абур хвейибурукай халкъдин къатара жуьреба-жуьре риваятри, чешмейри сейрзава. Ихътин малуматрал, делилрал асаслу яз тарихдал машгул пешекарри дегь асирра чунуьх хьанвай сирер ачухарзава, хуьрерин яшар тайинарзава. Кьурагь райондин хуь-

Ямудин Магьмудов

рер арадал атуникайни чал ала-матдин риваятар агакьнава. Абу-рал асаслу яз лугьуз жеда хьи, лезги халкъдиз Кьуьчхуьр Саид, Етим Эмин хътин жуьрэтлу, камаллу рухваря багъишай и дередин хуьрер 1000-3000 йис идалай вилик арадал атана.

Мукьварал "Лезги газетдин" редакциядиз Волгоградда яшамыш жезвай **Сабина НАВРУЗОВАДИЛАЙ** чар атанвай. Вичин чарче ада редакциядин коллективдай газетдиз Кьурагь райондин Ахнигрин хуьруьн тарихдикай, анай акъатай машгур ксарикай, къенин юкъуз хуьр авай гьаларикай макъала чап авун тлабнава. Дагьларин уьлкведивай яргъа хайи члалал акъатзавай газет клелзавай, багьри ерийрин тарихдиз итиж ийизвай ксар дуьшуьш хьуни, гьакьикъатдани, риклик шадвал кута-

Квахъзавай гелер

да. Вични акъалтзавай несилри, гьа и багьри накъварал алаз, хайи члалаз, культурадиз са акъван фикир тагузвай вахтунда! Ахнигрин тарихдихъ галаз мукьувай таниш хьун патал чун и хуьруьз сиягьатдиз фена.

Тарихдин чинар

Ахнигар Кьурагьиз физвай шегьре рекьивай 3-4 километр-

дин яргъа тлебиатдин гуьрчег кьужагда экия хьанва. Хуьруьз физвай рехъ, Кьурагь вацлай селлер атуникди, татугай гьалда ава. Вацлалай элячзавай муьгъни са акъван тарифлуди туш. Амма гьелелиг патахъ хьана акъвазнавай даяхрилай селдин хура акъвазиз алакьзава. Хуьр арадал атай йисар малум туш. Амма чкадин агъалийри кьейдзавайвал, Ахнигрин тахминан 1500 йис я. И кар са шумуд гектардин мулкунал экия хьанвай кьве къатан сурари тестикьарзава. Хейлинбур абурукай Дагьустандиз Исламдин кьведалди арадал атанвай-бур я. И делил кучуднавай тегьерди, сурарин къванерал алай жуьреба-жуьре лишанри субутзава.

Хуьрел Ахнигар твар хьуникай гьар жуьредин риваятар ава. 2012-йисуз "Лезги газетдиз" Шагьабудин Шабатова Ахнигрин хуьруьн югъ кьейд авур мярекатдикай хабар ганай. Хуьруьн тварцикай авторди кхьизва: *"Ина Жуьмя мисклин эцигун патал са маса гьы хуьрйя йтлани лап хьсан твар-ван авай устлар, вичи лагъай кьимет гана, гьаналдай. Ада мисклин эцигна ва жемьатди ам рази авуна, амма устларди а пул мисклинди гана ва сагърай лагъана хьфена. Са арани фенач, са къадар вахтунда хар къвана. Жемьатди а кесиб устлардин язухар члугъаз хьана. Хар секин хьайила, агъалияр адан суракьдиз фена. Устлар лагъайтла, хуьруьн патав гьайтла мун а пата*

Мукьуьн акунар

авай никле акъвазнавалдай. Ам алайвал са рат къван чкадал я марфадин стлал, я хар аватнавачир. Устлардиз вичин сиргьунардикай жемьатдиз хабар хьайиди чир хьайила, "Я Аллагъ, чи арада авай сир раиж хьана хьи" лагъана, ам вилерикай квахъналдай. Ахнигвийри а чкадал пир эцигнава, анал садакьаяр пайзава. И хуьруьн твар гьикл арадал атайди йтла малум туш, риваятдин ван хьайила, ихътин фикирдал

кьезева жемьат: и алапат акурла, белки, "агъ, ник" гафуникай арадал атанатла, я тахъайтла а чкадал нивай "агъ, нивай" физ жедатла лугьудай гафуникай хьанватла?.."

Кьурагь райондин "Дагьдин булах" газетдин кьилин редактор хьайи Абдул Семедова (ам вични ахнигви я) хайи макандикай кхьенвай макъалада хуьруьн твар арадал атуникай рахадайла кьейдзава: *"Гьеле алатай асирдин пудкъад лагъай йисарин эвел кьилляй, хуьруьн агъсакьалри тестикьарзавайвал, хуьр эвелдай вилик кьай кьакьан си-*

Эльман Мегьамедов

нел бинеламиш хьанвалдай ва къати гараринни тлурфанрин мусибатар себоб яз, ам яваш-яваш кеферпатахъ атана. Гьа и кар себоб яз хуьрел Эхнигар (Ахнигар) тварни акъалтналда". Винидихъ гьанвай кьве жуьрени чав чехи бубайрилай агакьнавай тахминан делилар я.

Бинедилай ахнигвийр малкъара хуьнал, чил гьялунал машгул тир. Хуьруьн майишат вилик тухун патал ина вири жуьредин кьулайвилерни ава: булдалди булахар, гегьенш чуьллер, тамар... Алай вахтунда хуьре яшамыш жезвай агъалийри кьейдзавайвал, Ахнига 103-дав агакьна квалер, кьве мисклин авалдай. Куйгьне хуьре авай са гьварцел алай кхьинри и кардин гьакьиндай шагьидвалзава. Ахнигрин хуьр къванцин устларралди, музыкьантралди машгур я. Кьакьан дагьдин хурал аламай харапайрин цлар вири чкадин устларри къванцикай эцигнавайбур я. Къванер лагъайтла, ахнигвийри яцарин алераллаз Филерин хуьрйя гьаналдай.

Ахнигрин хуьре Эминан твар алай булах ава. Машгур алим Ражидин Гьайдарова "Гафарикай кьейдер" ктабда кхьизвайвал, ам Цилингрин хуьре дидедиз хьайи лезгийрин литературадин бине

кутур Етим Эминан булах ялда. Чехи шаирдинни Ахнигрин хуьруьн арада сих алакьаяр авай. Ина адан багьрияр - руш Къизхалум, адан веледар яшамыш хьана. Гьавилай Етим Эмин Ахнигрин хуьруьз мукьвал-мукьвал физвай.

1937-йисуз хуьре "Яру октябрь" твар алаз колхоз тешкилнай. 1951-йисуз Клутиларинни Ахнигрин колхозар сад хьувуна ва майишатдиз "Гьахъ" ("Правда") твар ганай. Хуьрйя машгур малдар Серкер Яралиев, члагъанчи Эрзихан Эрзиханов, хореограф Сефербег Сефербегов, алимар Мелик Кьурбанов, Саида Давудова, спортдин мастер Вагиф Сефербегов, военный духтур Вадим Сефербегов, ФСБдин кьуллугъчи Заира Давудова ва маса сейли ксар акъатнава...

Ахнигрин хуьр XXI асирда

Алай вахтунда хуьре кьуд касдин - Улубег Куьребегован, Шагьэмил Дашдемирован, Куругьли Мегьамедован, Ямудин Магьмудован хизанар яшамыш жезва. Абуру мал-къара хуьнал, чилел жуьреба-жуьре майваяр битмишарунал машгул я. Я.Магьмудова ихтилатазавайвал, ам муьжуд йис идалай вилик Хпежрин хуьрйя индиз куьч хьана. Ам хизанни галаз вичин уьмуьрдин юлдашдин халадин квалера яшамыш жезва. - Ахнигрин хуьре мал-къара хуьн патал кьулай шартлар ава, - лугьузва ада. - Зун Хпежай индиз куьч хьунин кьилин себобни гьа и кардихъ галаз алакьалу я. Як, ниси, члем гуналди за жуван хизандин кьил хуьзва. Базардай чна недай са суьрсетни къачузвач. Картуфар, келемар, бустандин маса майварни чна чкадал битмишарзава. Гьайиф хьи, залала хьайи вахтунда ахнигвийр Белиж поселекдиз куьч хьуникди, икъван гуьрчег ерийр баябан хьанва. Шукур Аллагьдиз, абурукай бязибур бубайрин Ватан рикелай алудзвач. Чпин аялвал фейи квалерал кьил члугъазва, абуруни харапайриз элкьуьн тавун патал, саки гьар гатуз хуьруьз хквез, квалерихъ гелкьезва, - лугьузва Я. Магьмудова.

Ахнига мукьвал девирда гурмагъдай гум акъатдай мад са квал пайда жеда. Клутилуви Шамил Разаханова ина вичин хуси майишат кардик кутунва. Адахъ датлана гелкьуьн герек я. Клутилай Ахнигиз са шумуд километрдин мензил атлуз кьведдалди, чкадал квалер эцигна ина яшамыш хьун адаз регьят яз ачуна.

Ахнигви Куругьли Мегьамедован хва Эльмана Бахцугьрин сифтеган классрин школада муаллим яз кваллахзава. Жегилди кьейдзавайвал, ам хайи макандил гзаф кьару я. Кьуй ихътин фикирдал алай жегилар чи кьадим хуьрерин несилрик артух хуьрай. Харапайрал чан хкведа!..

Кланид гьваш, чан хва

Шагьабудин ШАБАТОВ

Дишегьилидин фитнедивай Аллагьди яргъаз авурай лугьуда чи бубайри. Гьа са вахтунда дишегьлияр гележег патал хизандиз, гьуьлуьз тежер къадар вафалубурни ава. Итимдикай итим, кваликай квал ийизвайди паб я. Цавай фидай итим хьайитлани, паб усалди хьайила, адан кьимет гьич чат кепкени жедач...

Зун са шумуд йисан вилик Кьурагьиз физвай. Алидхуьруьн кьилихъай зи машинда Штулиз хьфизвай яш хьанвай са набут итим акъахна.

- Рекьик гуьрар кутур, халу, - лагъана за адаз. Яни, бубайри лугьудайвал, суьгьбетар ая.

- Зун, халудин, - экечна ам суьгьбетдив, - Кьасумхуьрел атанвайди тир. Заз мехъер ийидай са гада ама. Чна адаз хуьрйя са шумуд руш кьалурна, чебни асул диб авай хизанрай. Амма хци хев кутунач. Вичиз кланзавай руш ава лугьуз. Эхирни зун атайди я рушаз килигиз, абурун хизанрихъ галаз ташиш жез...

- Бегенмиш хьанани?

- Эхъ, зун рази хьана. Къаридини "ваъ" лугьудач, заз чиз. Малдеветлад кар алач. Абуру хизан хьайила, къазанмишиш жедай затлар я. Зани, валлагъ, чан халудин, гададин амалрал наразивал къалурзавай. Амма зи рикел жуван кьилел атай са дуьшуьш хтана. Зун мехъер ийидай яшдив агакьнавай. Рагьмет хьайи дидеди заз чи хуьрйя са рушал эвленмиш хьунин теклиф гана. Рушан ваъни авачир. А рушан диде-буба агьвалуяр тир. Дяведилай гуйгьуьнни йисар хьана, дарвал авай. Абурухъ чпин мал-къара, никлер авай. Зегьметкеш, бубайрилай пун кьай инсанар тир. Зун етим аял. Буба кьейила, диде маса гьуьлуьз хьфенвай. Ана кьуд аялни хьхьанвай. Заз чи хуьре авай, гьуьл фронтда кечмиш хьанвай хендеда дишегьли клан хьанвай. Гьикл лагъайтла, 1942-йисуз гьуьл фронтда къена лагъана "похоронка" хтанвайтлани, ам, итим, белки, хквен лугьуз, 1950-йисалди умуд кумаз, вил алаз акъвазнавай. Заз адан вафалувиликай, ягь-намусдикай хабар авай. Дидедин ниет вичин аялар, зи стхаяр (тахай) девлетлу руш гьуналди, кашакай кьутармишун тир. Зун, кьве кьвач са калушда туна, жуван гафунал акъвазнавай. Хуьруьнбуру лугьузни хьана, абуруар алай, виклеге жегьил гада жен, хендеда гьин?.. Дидедин агь-къаргьиш кьилеллаз, за ам заз гьана. Адет тирвал, диде зи юлдашдиз гзаф вахтунда маса вилерай килигиз хьанай.

Чаз са гада хьана, хизан хуьн патал зун Белиждин станциядал ракъун рекьел кваллахиз фена. Са акъван вахт хьанач, зун поезддик акатна, зи кьвач галатна. Гафбуру лугьуз хьана, гила килигин, ваз вуж себоб жедач.

Зи юлдаш захъ вичин сифте аялдилани хьсандиз гелкьвена. Квалин кваллахар, лежбервални авуна, колхоздин кваллахални фена. Зун ара-бир, ам язух кьвез, ишехьизни хьана. Амма ада заз тавазвилер ийидай, рикл-дуркун гудай. Чи гьал-агьвал хьсан жедайдахъ инанмишардай. Гьада лугьудайвал хьунни авуна...

Дидед члалан тарсарикай

Жаклина МЕЙЛАНОВА,
Педагогикадин институтдин илимдин
кьуллугъчи

Мукьвара Тахо-Годидин тварунихъ галай Педагогикадин илимдинни ахтармишунрин институтдин Дагъустандин члаларин сектордин илимдин кьуллугъчийри дидед члалан муаллимрин кваллах, аялрин чирвилерин, алакьунрин ва вердишвилерин дережа ахтармишна.

Ихътин мураддалди нубатдин ахтармишунар Дербент шегьердин са жерге мектебра кыле тухвана. Чун 7 мектебда, 21 тарсуна хъана. И мектебра дидед члалар вини дережада аваз чируниз еке фикир гузва. Дидед члаларин муаллимриз регьбервал шегьердин образованидин управленидин вичихъ еке тежриба авай методист, Дагъустан Республикадин лайихлу муаллим Зиядхан Надирович Къараханова гузва. Ада датлана муаллимрихъ галаз сих алакьаяр хуьзва, тарсар ахтармишзава, методикадин жигетдай куьмекзава. Лагъана кланда, муаллимарни Зиядхан Надировичалай рази я.

1-нумрадин мектебда Дагъустандин пуд члал - азербайжан, лезги ва табасаран члалар сад лагъай классдилай цусад лагъай классдал кьван чирзава. Мектебда вири 290 аялди, абурукай 213-да дидед члалар чирзава. Лезги члал - 205 аялди. Шоколада дидед члалар тарсар кылин образование авай 3 муаллимди тухузва. Муаллимрин сятерин къадар 18-24 ва педагогвилин стаж 14-23 йис я. Вири пешекарриз талукъ тир разрядар ава.

Аялриз лезги члалан ва литературадин тарсар Османова Севиля Илмановнади гузва. Ада гьар са тарс машгулатдин ва риклел аламукьдай жуьреда тешкилзава. Аялриз неинки дерин чирвилер, гьакл литературадин члалал рахадай тегьер чирзава, ахлакьдин тербия гузва, хайи Ватан кланарзава. Нетижда, 3-классда клелзавай аялри лап хъсан чирвилер кьалурзава, ашкьидалди "Кард"

журнал, "Лезги халкьдин махар" ва маса ктабар клелзава. Абуру маса классра клелзавай аялриз хайи члалакьай суьгьбетарзава, гьатта ам чириз кланзавайбурни жагьурзава.

Ингье Севиля Илмановнадин са тарс: 3-классда "Кьюьрен мисклалар" кьюьгун тешкилзава. Аялриз вичиз кьюьрелай хтанвай "чар" клелзава ва и агьвалатдиз талукъ мисклалар, жавабар жагьурун тлалабзава. Ахпа ада кагъаз клелзава: "Пакаман хийрар, аялар! Зун дачада яшамиз жезва. Ана емишрин гзаф тарар ава. Заз емишар кватлиз гзаф клан я. Гьихътин емишар за кватлзаватла, куне лагъ, а емишрин тварарик ихътин сесер ква: а, и, ж, ш, пл, кь, уь".

Вири аялрин гилер цава ава. Абуру ихътин жавабар гана: уьзюьм, шуюьмгъ, чуюьхвер, жикли, ини, шефтел, жум, пини, некь, ич ва масабур.

Севиля Илмановнадин кваллахдила школадин директор Наида Рамазановна Исмаилова рази я. Ада чпин школадин муаллимдихъ ихътин агалкьунар хуьнал шадвалзава. Ахтармишунар тухудайла, шегьердин мектебра Стлал Сулейманан 145 йис тамам хуьниз талукъ мярекатар кыле физвай. Межлисрал аялри члехи шаирдин шиирар клелзавай ва манидалди лугьузвай.

1-нумрадин гимназияда лезги ва азербайжан члалар чирзава. Вири аялрин къадар 365 я. Абурукай лезги члал 131 аялди чирзава. Гимназияда дидед члалан ва литературадин тарсар кылин образование авай Къасумова Наида Гьюьсейновнади, Жавадова Назлу Абдулаевнади тухузва. Муаллимрин сятерин къадар 18-24 ва педагогвилин стаж 2-47 йис я.

8-нумрадин мектебда лезги, азербайжан, ва тат члалар 1-классдилай 11-классдал кьван чирзава. Келзавай аялрин къадар 465 я, абурукай 95 аял лезгийар я. Лезги члалан ва литературадин тарсар Эседова Сабина Миралиевнади тухузва.

9-нумрадин мектебда лезги члал 136 аялди чирзава. Лезги члалан ва литературадин тарсар Шихкеримова Эльвира Алисултанов-

нади гузва (стаж 4 йис). Сабетов Магьамед Зияулаевич гьа и мектебда директор яз са акьван гзаф вахт хъанвачлани, дидед члалан муаллимриз еке фикир гузва, тарсариз физ ахтармишзава, четинвилер гьалтайла куьмекар гузва. Вири муаллимар Стлал Сулейманан юбилейдиз гьазур жезвай.

11-нумрадин мектебда лезги члалан ва литературадин тарсар Жаватова Ася Мифталиевнади ва Мустафева Светлана Эмиржановнади гузва. Чпихъ агалкьунар хуьнал шадвалзава.

4, 9-классра клелзавай аялрин чирвилер, алакьунар ва вердишвилер ахтармишун патал чна изложениар кхъиз туна. Абуру хъсан нетижаяр кьалурна, аялриз программадин материал чизва, абурулай изложениар савадлудаказ кхъиз алакьзава. Муаллимриз, А.А.Уружева, В.А.Агьакеримова, З.Н.Мурсалова, дидед члалан тарсар гудай методикадин кьайдаяр, программадин кьорулуш ва истемшишунар хъсандиз чизва. Гьар са аял хайи члалал рикл алаз вердишарзава.

Шегьердин ахтармишай мектебра (ибурук 17-нумрадин мектебни ква) дидед члаланни литературадин кабинетар кардик ква, цлан газетар акьудзава, аялрин тетрадар ахтармишзава, журналар ацурзава, вахт-вахтунда методикадин кваллахар кыле тухузва. "Дидед члалан гьафте" тешкилзава. Ибур муаллимрин зегьметдин нетижаяр я.

Эхъ, Дербент шегьердин мектебар тежрибалу муаллимралди девлетлу я. Ихътинбурун жергедик Э.А.Муталибова, С.И.Османова, Э.С.Курбанова, Ф.Г.Гьасретова, М.А.Рамазанова, Р.А.Алиева, М.Д.Мурсалова, А.А.Уружева ва гзаф масабур акатзава.

Амма, гьайиф, са бязи мектебрин руководителри дидед члалан тарсариз кьетген фикир гузвач: тарсар расписанида эцигзавач, кабинетар кардик кутазвач, тарсариз физ ахтармишзавач. Классдин журналар урус члалал ацурзава. Гележегда ихътин кимивилерни арадай акьуддайдак чаз умуд кутаз кланзава.

Бахтлувилин пуд шартI

ЧИ МУАЛЛИМАР

Хазран КЪАСУМОВ

Са тимил вахт идалай вилик, Зизикрин хуьре командировкада авайла, муаллим МЕГЬАМЕДОВ Илмудин Пашаевичанни зи арада уьмуьрдикай, кваллахдикай, инсандин бахтлувилик ихтилат кватнай.

- Ваз вуч аватла чидани, дуьст кас, зун уьмуьрдилай, обществода кыле физвай ва кьыайрилай са артух наразивал ийиз кланда инсан туш, - лагъанай И.П.Мегьамедова. - Идалай алава яз, за зун бахтлу инсан язни гьисабзава. Вуна фикир ийимир хьи, захъ девлетар, хазинаяр ава лагъана. Пул, мал-девет гзаф ава лагъана, инсандивай вич бахтлу кас яз гьисабиз жедач, гьисабиз хьайитлани, им ягьалмишвал я.

- Я стха, бес ви бахтлувал квекай ибарат я? - са артух фикир-хиял тавуна, суал гун хъанай завай.

- Зи фикирдалди, бахтлу хуьн патал инсандиз герекзавайди пуд затI-пуд шартI я: сагьламвал, туьквей хизан ва рикл алай пешедин иеси хуьн, - жаваб ганай Илмудин муаллимди. - Аллагьдиз шукур, захъ абур авазва, гьавилляй за зун бахтлу инсан язни гьисабзава.

А вахтунда за и хитлатдиз са артух фикир ганачир. Ихтилат зи риклел мукьвара хуьруьн школадиз фейила, са шумуд муаллимди Илмудин Пашаевичакай газетдиз макъала кхьин тлалабайла, хтана. Гьа икI, зун мад сеферда И.Мегьамедовахъ галаз адан уьмуьрдин ва зегьметдин реькьикай, хизандикай суьгьбет авуниз мажбур хъхъана.

И.Мегьамедов 1954-йисуз дидедиз хъана. Сифте классдилай башламишна, ада

анжах хъсан ва лап хъсан кьиметар аваз клелна, школадин общественный уьмуьрда активвилелди иштиракна.

- Гьеле школада клелзамаз зун муаллимвилин пешедални ашукъ хъанай, - лугьузва Илмудин Пашаевича.

Вичин рикле авай мурад кылиз акьудун патал И.П.Мегьамедов 1972-йисуз Дагъустандин В.И.Ленинан тварунихъ галай государственной университетдин химиядинни биологиядин факультетдик экечна. Вичин зегьметдин рехъ жегьил пешекарди 1977-йисуз хайи хуьруьн юкьван школада муаллимвиле кваллахунилай башламишна. Гьа сифтедилай Илмудин Пашаевича вич хъсан чирвилер авай, пешедал ва аялрал рикл алай, тешкиллуви-

лин кваллах алакьдай муаллим яз кьалурна. Идалайни гьейри, ада вичин зегьметдалди, хуш кьилихдалди гьам муаллимринни школьникрин, гьам аялрин диде-бубайрин патай гьурмет кьазанмишна. Гьа и ерийриз килигна школадин муаллимри И.Мегьамедоваз еке ихтибар авуна - 1990-йисуз ам клелунин реькьий школадин директордин заместителвиле тайинарна. Эхиримжи йисара школадихъ клелунин ва тербиядин реькерай хъсан нетижаяр хуьн, школьникри райондин ва республикадин олимпиадаяр кьвенкьечича кьун - ибур, гьелбетда, Илмудин Пашаевичан чирвилерихъ, чалишмишвилерихъ галаз тимил алакьалу туш.

- За чирвилер гайи гзаф гадайрикайни рушарикай члехи дережайрин руководителар, хъсан пешекарар, кылинди, обществодиз менфятлу инсанар хкатнава, са шумуда чи школада муаллимар яз кваллахзава, абурал за дамахни ийизва, - лугьузва И.Мегьамедова.

Тежрибалу, кваллахда агалкьунар авай муаллим хъиз, И.Мегьамедов хуьре-квалле гьуьрмет авай хизандин кылни я. Мегьрибан дигьегли тир адан уьмуьрдин юлдаш Гьульшеди хуьруьн библиотекадин заведующийвиле кваллахиз 31 йис я. Акьазвайвал, абуру кьведани баркаллу кваллах ийизва: Илмудина акьалтзавай несил савадлувилин реькьел акьудзава, Гьульшеди агьалийриз руьгьдин жигетдай кьуллугъзава.

Илмудин Пашаевичаз риклин шадвал, руьгьдин таьминвал, хизандин бахтлувал гузвай шартIарикай сад, ада вичи лугьузвайвал, ферли веледар хуьн я. Адан 4 веледини кылин образование кьачуна, кваллахизан хъана, жуьреба-жуьре чкайра чпин пешейрай кваллахзава.

ЕГЭ-диз - гьазурвал

Ханум ШАЙДАБЕГОВА

Алай йисуз государствовин Сад тир экзамен 26 агьзурни 57 касди - цли школяяр акьалтларзавайбуруни алатай йисарин выпускникри вахкуда, - хабар гузва Дагъустандин образованидин, илимдин ва жегьилрин политикадин крарин реькьий министерстводи. Экзаменар вахкун патал хьязвай предметрин арада, виликрай хъиз, химияни биология ама. Вирироссиядин ва международный олимпиадаяр призрин чкаяр кьурбур вузриз кьезилвилер аваз кьабулда.

Дагъустан Республикадин Гьукуматдин буйругьдалди ЕГЭ-диз гьазурвал акунин ва ам тухунин реькьий махсус десте тешкилнава, госэкзаменрин комиссиядин состав тешкилнава. Экзаменар тухудай пункттарин (ППЭ) хъсан сеть тешкилнава: абурун къадар 11-дан тимилярнава. ИкI, 2014-йисуз ППЭ-рин къадар 118 хъанва. Ростелекомди 2 агьзурни 136 аудиторияда гьар сана экзаменар тухунал онлайдин кьайдада гуьзчивалун ва гуьгуьнлай анализрин видеозаписар авун патал видеокamera-рар эцигзава.

Предметрин комиссийрин председателрин ва абурун заместителрин, госэкзаменрин комиссийрин уполномоченный векилрин, экспертрин, экзаменар тухудай пункттарин руководителрин ва тешкилчкийрин кадрийрин дестеяр дегишарнава.

- Алатай йисара рехъ гайи члуру крар веревирд авунин нетижаяр гьисаба кьуна, ЕГЭ-дин предметрин комиссийриз председателвиле кандидатрин сиягьар 100 процентдин цийи хуьвунва, ГЭК-диз уполномоченный векилар 70 процентдин, экзаменар тухудай пункттарин руководителар 46 процентдин дегишарнава. Предметрин комиссийрин председателри Москвада Федеральный педагогикадин улчмейрин институтдин бинедал пешекар чирвилер артухарнава.

Образованидин ва илимдин хилел гуьзчивалзавай Федеральный кьуллугьдин пешекаррин иштираквал аваз ахтармишунрин ЕГЭ-яр тухванва. Рособрназдорди Дагъустандиз федеральный инспекторин 150 касдикай ибарат десте реьке твадайвал я. Абур гьар сад экзаменар вахкудай йикъара вири пунктара ва ДИПКПК-дин информациядин центрада жеда. Республикадин шегьерин школайрай (диде-бубайрин ва чпин пропискаяр дегишарна) районриз хъфенвай 417, гьакни улкведин маса регионрай хтанвай 65 выпускник малум хъанва.

Муниципальный тешкилатрин хейлин руководителри ЕГЭ-диз гьазурвал акунин месэлайриз лазим дережада фикир гузвач: гзаф ППЭ-рин территорияр элкьюьрна клелнава, дараматар биотуалетралди таьминарнавач, яргьал школайрай аялар экзаменар вахкузвай пункттариз гьакьисуздаказ тухудай улакьрин месэляяр гьалнава.

Алай йисуз выпускникри Сад тир госэкзаменар 26-майдилай вахкуз башламишда. Асул гьисабдин экзаменар вахкузвай йикъара кефсуз хъана ва я маса гьисаба кьаз жедай себебралди вахтунда тестер кхъиз тахайбур патал алава вахт 7-16-июлдалди тайинарзава. ЕГЭ-дин нетижаяр кьуд йисан вахтунда гьакьикьибур яз гьисаба кьада.

Мад дявевяр таххьюрай!

ВETERАНРИЗ МУГЪМАНВИЛЕ

Дагъви ШЕРИФ

ВАТАНДИН Чехи дяве акъалтна йисар физва. Амма, гъайиф хьи, чавай анин иштиракчяр, гьюрметлу ветеранарни къвердавай къакъатзава. Чпин жегилвал, умуър чун, улкведедин гележег патал гъайиф татай чи къегал бубайриз алай девирда гъар са касди икрамун лазим я. Абур рикелай ракъур тавуна, алакьдай куьмекна, агъмишна кланда. ИкI, 9-Майдин суварин вилик ва гъа юкьузни республикадин гъар жуьре общественный тешкилатрин, государстводин къурулушрин векилар ветеранрин гьюгьюл къачуз, абурк хвешивал кутаз мугъманвилериз фенвай.

ИкI, ФСКН-дин Дагъустандин управленидин векилар Махачкъалада авай Ветеранрин кваллиз мугъман хъана. Наркоконтролдин къуллугъчийри Редукторный посёлкидин 17-нумрадин квалера яшамеш жезвай фронтовик **Ибрагъим ГЪАСАНОВАЗ** Гъалибвиллин сувар мубаракна.

И.Гъасанов 1925-йисуз Агъул райондин Тпигърин хуьре дидедиз хъана. 1943-йисуз ам гьюгьюлгудакъаз фронтиз фена. Къе адан эрзиман мурад, девирдивай тIалабун "дуйньядал мад дявевяр тахъун я". КIани-такандакай хабар къур мугъманриз ада гъа икI жавабни гана.

Мугъманри ветерандихъ галаз гъар жуьре суьгъбетарна. Къейд авун лазим я хьи, къе яшар хъанвай кас, фронтовик Ибрагъим Гъасанов кIуд лагъай мертебада яшамеш жезва. Адан умуърдин юлдашди рикел хкизва: "И квартира гудайла, чна ам чаз агъа мертебайрай гун тIалабнай. Амма чаз куьне гъа и гузвайдал шадвал авун лазим я лагъана жаваб гана. Куьчедал, сейрдиз экъечIиз клан жезва. Бес лифтини кIвалах тийидайла вуч авун лазим я?.."

Ибрагъим Гъасанов вичин умуърдин юлдашдихъ галаз санал яшамеш жез саки 70 йис жезва.

* * *

Мергъяматлувиллин "**Михъи рикI**" фондуни векилри Ватандин Чехи дявевяр ветеранриз Гъалиб-

виллин сувар мубаракна. Серенжемдин сергъятра аваз волонтерри къве йикъан вахтунда фронтовикриз пишкешар гана. И вахтунда абур вад вишелей гзаф ветеранриз мугъман хъана.

* * *

Судрин федеральный къуллугъдин Дагъустан Республикада авай управленидин къуллугъчийр УФССП-да къуллугъ авур Ватандин Чехи дявевяр ва далу патан ветеранрин: **Хизбулла ИБРАГЪИМОВАН, Мария АРХИРЕЕВАДИН, Иванна Анна КАРВИКОВЫИРИН** патав фена.

Мугъманри абурув чпин къурулушдин регъбер, Дагъустан Республикадин судрин килин пристав Низам Гъалимован патай пишкешар вахкана.

Агъалийрихъ галаз гьюруш

РОССИЯДИН МЧС-дин Дагъустан Республикада авай управленида нубатдин сеферда агъали-

яр къабулна. Управленидин регъбер **Нариман ГЪАЗИМЕГЪАМЕДОВА** агъалийрин суалриз жавабар гана,

меслятар къалурна ва къуллугъчийрал гъар жуьре месэлайрай кыл акъудна, вич хабардар хъувун тапшурмишна.

Гьюрушда къурулушдин векилар тир Мартин Маммаева, Расим Исаева, Ферехула Гъабибулаева, Исмаил Исмалова, Патимат Рабадановади ва подразделенийрин регъберри иштиракна.

Цинин йисуз Россиядин МЧС-дин Дагъустанда авай управленидин регъбердив чпин фикирар 64 касди агакъарнавай. Алава яз мярекатдиз 50 кас атанвай. Атайбурун чехи паюни къурулушдин подразделенийра кIвалахал акъвазунин месэлайриз итиж ийизвай. Пешекарри лагъайвал, бес къадар штатар авайвиллиз килигна, герек атай чIавуз къабулзавайбурун анжах Россиядин МЧС-дин вузар акъалтарнавайбуру я.

Санитариядин месэляяр веревирдна

СОВЕЩАНИЕ

РОСПОТРЕБНАДЗОРДИН Дагъустанда авай идарадин пешекаррин гъар гъафтеда киле физвай селекторный совещанидал республикадин агъалияр хъсан ери авай хъвадай целди таъминарунин, агъалияр яшамеш жезвай чкайра михъивилерин ва базаррин кIвалахдин месэляяр веревирдна.

Алатай гъафтеда киле феи и мярекат ачухай Роспотребнадзордин РД-да авай управленидин санитарный надзордин отделдин начальник Лариса Пантинани апрелдин вацра республикада хъвадай яд чиркинарай дуйшушар хъайиди къейдна ва къабуллай серенжемрикай лагъана.

ИкI, Ахцегъ, Сулейман-Стальский, Къайтагъ, Къули, Хунзах, Къизляр районра, Избербашда, Дербентда, Хасавюртда, Каспийскда, Къизилюртда, Махачкъала тахсирлу ксар жерме авунва.

Лариса Пантинанидин заместитель Ирина Къурбановади къейдайвал, управленидин регъбер Элеонора Омариевадин тапшургудалди чкайрал алай отделрин начальникри гъар кварталда агъалийри зирзибилар какатай чкайрал гадаруниз талукъ яз чпи авур кIвалахдин нетижаяр Махачкъаладиз ракъурун лазим я.

Базарриз талукъ месэла веревирддайла пешекарри лагъайвал, анрани бегъем къайда авач. Алвер ийизвайбурул махсус парталар ва лишанар алач ва икI мад. Къенин юкьуз республикадин базарра и месэляяр гъална кланзавайбуру я.

Давление алцумна

ЧИ КОРР.

И МУКЪВАРА Махачкъала шегъердин Имам Шамилан тIварунихъ галай куьчеда авай "**Зелёное яблоко**" тукъенда "**Медицина Дагестана**" газетдин меслятдалди республикадин здравоохраненидин министерстводи "Республикадин сагъламвиллин центр" ГБУ-дихъ ва профессор **ЗАГЪИРОВАН** хирургиядин центртрадихъ галаз саналди "**Жуван давление чира**" лишандик кваз агъалийрин арада профилактикадин серенжем киле тухвана.

Ана духтурри инсульт, инфаркт хътин азарар арадал атунин килин себеб гипертония тирдал фикир желбзавай. Абуру лугъуз-вайвал, Россиядин 55 процент агъалияр кьиникъин себеб и азарар я. Алай вахтунда 40 процент россиявийрихъ дамаррин гипертония ава. Гзафбуруз чпихъ и азар авайди чизва, амма кваз къазвач. Гъа са вахтунда, гзаф агъалийриз чпин адетдин давление гъич чизвач. "Медицина Дагестана" газетдин векил Этери Таевади къейдзавайвал, и серенжем тешкилуни килин макъсад, чпин давление чин тийизвай ксар гъавурда тун я.

Духтурри лугъузвайвал, рикIин азаррин вилик пад кьунин карда сифте нубатда мукъвал-мукъвал жуван давление алцумна ва герек дарманралди ам чкадал хкана кланда. Гипертония авайди виликамаз чир хъана, адан къайгъуда хъайила, кьиникъин хаталувал тIимил жезва.

Серенжемдин иштиракчяр тир пешекаррин патав атай гъар садан давление алцумзавай, гипертониядикай суьгъбетарзавай ва адан профилактикадикай кхъенвай кIабар гузвай.

Аферин, Асмара!

Замир МЕГЪАМЕДОВ

ГЪАР пакамахъ Сулейман-Стальский райондин Вили СтIалрин хуьруьн куьчеда газетрай, журналрай ва маса чарарай ацIанвай чанта гваз, зиринг са дишегъли аквада. 472 хизандикай ибарат тир и чIехи хуьруьн агъалийрин газет-журнал ва маса корреспондентияр агакъарзавай почтапIон **МУТАЛИБОВА Асмара** (шикилда) я. 17 йисуз "Калининский" совхозда гъакъисагъвилелди зегъмет чIугур ам 1989-йисалай хуьруьн жемятдин къуллугъда акъвазнава. Хуьре "Лезги газет", "Къуредин хабарар" шаздандалай артухни алаз кхъенва.

Галатун тийир Асмаради абур ва гъакI жуьреба-жуьре кагъазар, аялрин пособиярни агакъарзава.

Гъавилляй адаз хуьруьн агъалийрин патай еке гьюрмет ва авторитет ава. Гъевечи-чIехи гъар сада галатун тийижир почтапIондиз "Аферин, Асмара!", лугъузава.

Чекмечи Мегъамед

ИНСАН ВА АДАН КАР

Бакир МИРЗЕМЕГЪАМЕДОВ

ХУЬРЕРА кIвалахар авачир са вахтара гзафбуру, чпин югъняни авун патал, Азербайжандиз, Туьркменистандиз физвай. Гъахътинбурукай яз Хсейханов Мегъамедни Туьркменистандиз акъатнай. Са шумуд йисуз нефтIадин мяденра ва яшайишдиз къуллугъ ийидай идарайра зегъмет чIугурдалай гьюгьюниз, улкведа киле феи дегишвилер себеб, яз Мегъамед 1994-йисуз хайи ватандиз - Дагъустандиз хтана. Гъа йисалай Къасумхуьрел агъалийриз яшайишдин рекъай къуллугъ ийидай комбинатда кIвачин къапар ремонт ийидай ва цIийибур цвадай цехда кIвалахал акъвазна.

"ЦIийи шей, садра цIийи жеда, куьгънеди - са шумудра", лугъуда халкъдин мисалда. Гъа икI, Мегъамедан патав кIвачин къапар ремонт авун патал неинки райцентрадин, гъакI хуьрерин агъалиярни къвез хъана. Садра адан патав фейибуру "къез халис устIар кланзаватIа, чекмечи Мегъамедан патав алад", лугъуз хъана. Комбинатда кIвалах ийиз хъайи вири йисара устадди агъалийрин патай гьюрмет ва авторитет къазанмишна. Гъа икI адан тIвар хъсан устIар яз районэгълийрин арада машгъур хъана.

Тержибалу чекмечиди ЦIийи хуьре вичин кеспи давамарзава, муштерияр адавай къакъатзавач. Адан патав, гъа виликрай хъиз, агъалияр къвезва ва рази яз хъфизва. Сагърай вич!

Мерд АЛИ

Кысметди бед гьеле аял йикъарин,
Кыбле дагълар, къакъуднатлан
зун яръгъаз,
Садра акур клан жеда кун мад ахкъаз,
Ширин мани хъыз Ватандин накъварин
Кланда заз Кавказ.

(Таржума - Мерд Алидин)

Ихтин кланивилдин мани чи дагълариз лагъай Урусатдин чехи шаир М.Ю. Лермонтован гьилевай йисан зулуз 200 йис тамам жезва. Ам шад гьалара ва гегьеншдаказ къейд авун патал РФ-дин Президент В.Путин махсус указдал къул члугуна.

Гьа и вакъиадин сергьятра аваз, неинки Кавказда, гьакл Россиядани сифте яз чи ватангьли режиссер ва драматург, РД-дин искусствуйрин ла-

М.Ю.Лермонтован 200 йис

“Бэла” тамаша къалурда!

йихлу деятель **Осман ИБРАГЪИМОВА** (Къумукърин госмуздратеатрдин режиссер), М.Ю.Лермонтован “Чи девирдин игит” романдай “Бэла” пай бинедиз къачуна, пьеса къенва.

Гьакъикъатдани, чехи шаирди и роман Кавказда къейди ва ана сугьбет-завай саки вири агьвалатарни чи дагъвийрин азад ийидай женгерихъ галаз алакълубур хъайиди тарихда фадлай тайин я. Твар къунвай роман ва шаирдин хейлин шиирарни Дагъустандин саки вири члалариз таржума авунва, чи школайра фадлай чирзава. Амма адан яратмишунрин бинедаллаз драматин эсер сифте яз къенва ва сегьнеламишнава.

Театральный общественностди твар къунвай эсердиз ва драматургдин къвалахдиз виниз тир къимет ганва. Ада “Алай аямдин театр” лишандик кваз къиле феи VII Международной конкурса “Классический эсер сегьнелами-

шун” номинациядай махсус премия къачуна.

Дагъустанда и тамашадин премьерера (сад лагъай сеферда килигун) Къумукърин муздратеатрда майдин вацра къиле фида.

Ньядин халкъарин
хуьрекар

Тямлу рулетар

Лазим продуктар:

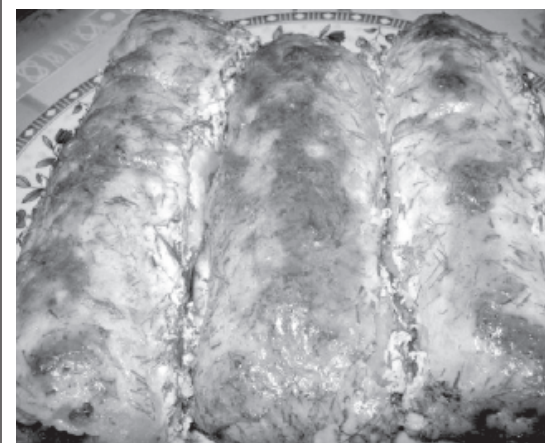
Тини ишинун патал герек къведа:
- яд 200 мл;
- къел;
- хуьрек недай къве тлуруна авай набататрин ягълу;
- гъуьр 200 гр.

Къене тун патал:

- регъвенвай як 500 гр;
- къве къил чичлек;
- са газар;
- серкин пуд силих;
- къел ва атирлу хъчар.

Винелай иличун патал:

- гзаф икьы тушир некледин чарарин 150 гр;
- къве клунчи къацу хъчар - шивитар, клешни-шар;
- къве кака;
- ракъунай (тёркадай) янавай 50-100 гр ниси.

Гъазурун:
Тини

Ядни ягълу са-садак какадарна ргада. Кузвай циз гъуьр вегьена, тлуруналди хуьрда. Гуьгъуьнлай, тини живи кьели жедайла, гьилелди ишинда. Амма гзаф кьелидаказ ваъ. Ишиннавай тини са патахъна, ял ягъун патал тада.

Къене тун патал:

Чичлек элквейдиз атлуда, газар ракъунай (тёркадай) яда. Живни къавурмишна, яклун фарш, къел ва атирлу хъчар кутуна яваш цлал, парда чрада.

Тини акъална, адан винелай къурнавай фарш эцигна, элквейдиз къватлуда. Рулет хъиз. Вад рулет хъун мумкин я. Духовкада чрадай къалуна туна, винелай къацу хъчар куьлуьдаказ куьткъуьнна, некледин чарарни какаяр какадарна, ракъунай янавай нисини кутуна, винелай соус иличда.

200 градусдин ифирнавай духовкада чрада.

Адетдинди тушир бутерброд

Герек продуктар:

- дулдурмадин къелечл клусар;
- муьжуйд клус фу;
- помидор;
- къел, истивут.

Гъазурун:

Помидор атлуда, фарин хуьтуьл къен акъудда ва адан патал дулдурмадин клус, адан винелай помидор эцигна, винелай ханвай кака иличда. Къел ва истивут яна, 180 градусдин ифирнавай духовкада 20-25 декъикада къван чрада.

Гъазурайди - Жамиля ГЪАСАНОВА.

Конкурсар малумарнава

РД-дин печатдин ва информациядин министерстводи, РД-дин юстициядин министерстводи коррупциядихъ галаз женг члугунин месэляяр лап хъсандиз ачухарун патал муниципальный массовый информациядин такъатрин журналистрин арада конкурс малумарзава. Конкурс “2014-2016-йисара Дагъустан Республикада коррупциядиз аксивал авунин гьакъиндай” Дагъустан Республикадин государстводин программадал асаслу яз тешкилнавайди я.

Конкурсдин макъсад коррупциядихъ галаз женг члугунин жигъетдай къабулзавай серенжемрин менфятлувал хкаж хъуниз, обществода коррупциядиз аксивал авунин фикирар арадал гъуниз куьмек гуникай, гьакни массовый информациядин такъатар коррупциядиз аксивал авунин барадай государстводин политика къилиз акъуднал желб авуникай ибарат я.

Конкурсда Дагъустан Республикадин массовый информациядин печатдин муниципальный такъатривай, гьакни къилдин авторривай (авторвилдин коллективривай) иштирак ийиз жеда. Чапнавай къвалахрин члехивал санлай къачурла, АЗ форматдин 1 чинилай тлмил тахъун лазим я. Милли члаларал чапнавай материалрихъ урус члалаз авунвай таржумаяр гилигун лазим я, чебни чапнаваз хъун герек я.

Къвалахриз РД-дин печатдин ва информациядин министерстводин, РД-дин юстициядин министерстводин, РД-дин къенепатан крарин министерстводин ва республикадин СМИ-рин векилкай ибарат конкурсний комиссияди къимет гуда.

Конкурсдин нетижаяр 2014-йисан 15-декабрдалди къада ва абур печатдиз акъудда. Конкурсда гъалиб хъайибур патал агъадихъ галай премиар тайинарзава: сад лагъай са премия - 15 агъзур манатдин къадарда аваз, къвед лагъай къве премия - гьар сад 9 агъзур манатдин къадарда аваз ва пуд лагъай са премия - 5 агъзур манатдин къадарда аваз.

РД-дин печатдин ва информациядин министерстводи, РД-дин юстициядин министерстводи массовый информациядин такъатриз акъатнавай, правовой тематикадин, къанун-къайда хуьнин къвалахдиз къанунсузвилерихъ галаз женг члугунин карда иштирак авуниз талукъ месэляяр ачухарзавай лап хъсан материалар патал республикадин конкурс къиле тухузвайдан гьакъиндай малумарзава. Конкурс “Дагъус-

тан Республикадин агъалийрин правовой культура хкажун (2014-2016-йисар)” твар ганвай Дагъустан Республикадин государстводин программадал асаслу яз тешкилнавайди я.

Конкурсдин макъсад правовой месэляйрай агъалийрин савадлувал хкаж хъуниз, къанунсузвилерихъ галаз члугувазвай женгинин менфятлувал артух хъуниз куьмек гуникай ибарат я.

Конкурсда Дагъустан Республикадин массовый информациядин электронный ва печатдин такъатривай, гьакни къилдин авторривай (авторвилдин коллективривай) иштирак ийиз жеда. Килигун патал 2014-йисуз печатдиз акъатнавай ва эфирдай ганвай къвалахар къабулзава. Печатдин къвалахрин члехивал санлай къачурла, АЗ форматдин 1 чинилай тлмил тахъун лазим я. Видоматериалар ва аудиоматериалар дискайраллаз агакъарна кланда. Милли члаларал акъатнавай материалрихъ урус члалаз авунвай таржумаяр гилигун лазим я. Чебни чапнавайбуз хъун герек я.

Къвалахриз РД-дин печатдин ва информациядин министерстводин, РД-дин юстициядин министерстводин, РД-дин къенепатан крарин министерстводин (меслят авуналди), республикадин СМИ-рин векилкай ибарат конкурсний комиссияди къимет гуда. Конкурсдин нетижаяр 2014-йисан 15-декабрдалди къада ва печатдиз акъудда.

Конкурсда гъалиб хъайибур патал агъадихъ галай премиар тайинарзава: сад лагъай са премия - 28 агъзур манатдин къадарда аваз, къвед лагъай са премия - 20 агъзур манатдин къадарда аваз, пуд лагъай са премия - 10 агъзур манатдин къадарда аваз.

Къвалахар 2014-йисан 15-ноябрдалди къабулда. АДРЕС: Махачкъала шегьер, Оскаран куьче, 42, РД-дин печатдин ва информациядин министерство, 5-мертеба, СМИ-рихъ галаз алакълубур хуьдай отдел, телефондин нумра: 56-70-20. Материалрин копияр электронный адресдиз ракъурна кланда: rdpres@mail.ru.

РД-дин печатдин ва информациядин министерстводи терроризмдиз акси тематикадай лап хъсан теле - ва радиопрограмма, телефильм, журналиствилдин къвалах патал республикадин конкурс къиле тухунин гьакъиндай малумарзава.

Конкурс “2014-2016-йисара Дагъустан Республикада экстремизмдин ва терроризмдин идеологиядиз информа-

ционный жигъетдай аксивал авун” твар ганвай Дагъустан Республикадин государстводин программадал асаслу яз къиле тухузвайди я.

Конкурсдин макъсад обществода ахлакъдинни руьгъдин жигъетдай гьалар сагъламбур авунин, республикадин хатасузвал мягъкемарунин барадай РД-дин государстводин властдин органри тухузвай къвалах ачухарунин карда Дагъустан Республикадин медиа-сообществодин активвал хкажуникай ибарат я.

Конкурсда Дагъустан Республикадин массовый информациядин электронный ва печатдин такъатривай, гьакни къилдин авторривай (авторвилдин коллективривай) иштирак ийиз жеда. Килигун патал 2014-йисуз печатдиз акъатай ва эфирдай гайи къвалахар къабулда. Печатдин къвалахрин члехивал санлай къачурла, АЗ форматдин 1 чинилай тлмил тахъун лазим я, видеоматериалар ва аудиоматериалар дискайрал алаз агакъарда. Милли члаларал акъатнавай материалрихъ урус члалаз авунвай таржумаяр гилигун лазим я. Чебни чапнавайбуз хъун герек я.

Къвалахриз РД-дин печатдин ва информациядин министерстводин, РД-дин намуздин азадвилдин, диндин организацирихъ галаз санал къвалахунин рекъай комитетдин, РД-дин милли политикадин рекъай министерстводин векилкай ибарат комиссияди къимет гуда.

Конкурсдин нетижаяр 2014-йисан 15-декабрдалди къада ва абур печатдиз акъудда.

Конкурсда гъалиб хъайибур патал премиар тайинарзава. Электронный СМИ-яр патал: сад лагъай премия - 25 агъзур манатдин къадарда аваз, къвед лагъай премия - 17 агъзур манатдин къадарда аваз, пуд лагъай премия - 12 агъзур манатдин къадарда аваз.

Печатдин СМИ-яр патал: сад лагъай премия - 20 агъзур манатдин къадарда аваз, къвед лагъай премия - 13 агъзур манатдин къадарда аваз, пуд лагъай премия - 10 агъзур манатдин къадарда аваз.

Наградаяр терроризмдиз акси тематика вахт-вахтунда, дериндай ва жанлудаказ ачухунай гузвайди я.

Къвалахар 2014-йисан 15-ноябрдалди къабулда. АДРЕС: Махачкъала шегьер, Оскаран куьче, 42, РД-дин печатдин ва информациядин министерство, 5-мертеба, СМИ-рихъ галаз санал къвалахдай отдел, телефондин нумра: 56-70-20.

Пешедиз вафалуди

Надият ВЕЛИЕВА

Сир туш, азарлу инсандин сагъламвал духтурдин чирвилелай, алакунрилай, адан хуш рафтарвилелай аслу я. Ада уьзур тайинарзава (диагноз эцигзава), лазим тир раб-дарман кхъизва. Амма амай вири кваллах (дарманар гун, рапар ягъун, капельницаяр эцигун, анализар авун) медсестрадин хиве ава. Медсестрадин кваллах са девирдани регъятди хъайиди туш. Ватандин Чехи дяведин йисара хар хъиз гуьллеяр къвазвай шартлара, чпин уьмуьрни хаталувилик кваз, хирер хъанвай гьикъван чи аскерар медсестрайри кьиникъикай къутармишна. Алай девирдани жуьреба-жуьре вакъияяр себеб яз, медсестрайриз кваллах тимилик жезвач. Азарлуяр квачел ахкъалдарунин карда абурун зегъмет екеди я. Амма, гъайиф хьи, абурукай газетриз макъалаяр кьериз-царуз акъатзава.

Къенин зи суьгъбет 43 йисуз медицинадин хиле гъакъисагъвилелди зегъмет члугвазвай, республикадин жегил-жаванринни студентрин сагъламвал хуьдай центрадин процедурный кабинетдин медсестра **БАБАХАНОВА Зильфирадикай** я.

Адан ери-бине Къурагъ райондин Къепиррин хуьрай я. Ам 1951-йисуз къуллугъчидин хизанда дидедиз хъана. Адан рагъметлу буба Гамзатов Мегъамеда яргал йисара Къепиррин юкван школада директорвиле, завучиле ва тарихдин муаллимвиле кваллахна. Диде Маржанат кваллин кайвани тир. Абуру ругуд аял (4 гадани 2 руш) хвена, тербияламышна. Чехи хва Нуралиди Дагъустандин хуьруьн майишатдин институт акъалтларна, Дагъэнергода кваллахзавай, Дагъосуниверситетдин филологический факультет куьтягъай Сулейман милициядин полковник тир. Гъайиф хьи, кве стхани вахтсуздаказ залан азардик рагъметдиз фена. Индирадини Агъмеда Дагъосуниверситетдин физический факультет, Арсена Махачкъаладин эцигунардайбурун техникум акъалтларна. Виридаз чпин хизанар хъана, яшамеш жезва.

1970-йисуз хуьруьн юкван школа лап хъсан кьиметар аваз куьтягъай Зильфира Туьркменистан ССР-дин Красноводск шегъерда медуцилищедик экечйна. Дагъви руша ина вири къуватар дерин чирвилер къачуниз серфзавай, чешнелудаказ келзавай. Студенткади муаллимрин ва келзавай юлдашрин арада гуьрмет ва авторитет къазанмишна. Алакунар авай руш группадин староставиле хъана.

1974-йисуз училище агалкъунралди куьтягъай жегил пешекар Небит-Дагъдин хамунин азаррин диспансердиз рекъе туна. Ина кваллахай са куьруь девирда Зильфиради вичикай анжах хъсан фикирар туна. 1975-йисуз ам Дагъустандиз хтана. Сифте Махачкъала шегъерда 5 йисуз аялрин ракун рекъин поликлиникада, гуьгъуьнлай аялар патал тайинарнавай некледин кухняда медсестравиле кваллахна.

1986-йисалай къенин йикъалди ада республикадин жаванринни студентрин сагъламвал хуьдай центрадин процедурный кабинетдин медсестравиле зегъмет члугвазва.

Кваллахай вири чкайра ада вичин пешедиз вафалувал къалурна.

Процедурный сестрадин кваллах са акъван регъятди туш. Адан учетда 55 агъзур кас жаванар, студентар ава. Ивидин анализар гузвай, жуьреба-жуьре рапар язавай, капельницаяр эцигзавай 80-дав агакъна инсанар гъар юкъуз адан гъиле-

лай физва. Сир туш, дамардиз раб ягъун гъар гъи сестрадилай хъайитани алакьдач. Зильфиради и кар келна куьтягъна, кваллахал акъвазай гъа сифте йикъарилай еке устадвилелди ийизва. Гъамиша сивел хъвер алай, шад гуьгъуьлдин медсестрадилай патав къвезвай жегил-жаванар рази яз хъфизва. Ам гъар са азарлу студентдив вичин хайи веледдив хъиз эгечизава, абурун къайгъу члугвазва, дидеди хъиз меслятар гузва. Студентрини адаз риклин сидкъидай гуьрметзава.

Гъар са коллективда намуслувилелди зегъмет члугвазвай работникдиз лайихлу кьиметни гуда. Центрадин кьилин духтурдин заместитель Гъажиибрагим Алимегъамедович Мустафаева ингъе Зильфирадикай вуч лугъузватла:

- Зильфира Мегъамедовна чи центрада фадлай кваллахзавай, еке тежриба авай медсестрайрикай сад я. Ада вичин хиве авай везифаяр намуслувилелди кьилиз акъудзава. Ам хъсан пешекар хъиз, масадан дердиникай хабар къадай, патав къвезвай жегил-жаванрихъ галаз хушдаказ рафтарвалзавай инсан ва жегил пешекарар патал хъсан меслятичи я. Виридалайни кьилин адалай коллективни студентрини рази я. Ам чи центрадин дамахни я даяхни.

Ихтилат Зильфирадихъ галаз 25 йисуз санал кваллахзавай медсестра Балабегова Гуьлфиради давамар хъийизва.

- Зильфира рикл къени, гъил миьхи, регъимлу, мергъяматлу, вичин пеше дериндай чидай, Аллагъдин патай пай ганвай медсестра я. Адаз сабурулувал, милыйимвал тлебиатдин патай пай яз ганва. Жегил-жаванрин сагъламвал мягъкемарун патал галатун тийгиз зегъмет члугвазвай ам девирди истемиззавай хътин дережада кар чидай медсестра я.

И гафари мадни субутарзава хьи, Зильфира чи жегил гележегдин несилдин къайгъуда уяхдаказ акъвазнава.

Кьилин категориядин медсестра, РД-дин Минздравдин патай грамотайрин сагъиб Зильфира Мегъамедовнадиз за са шумуд суал гана:

■ **Куьне медсестравиле пешегъик хъана хъяна?**

- Рагъметлу зи диде гзаф йисара астмадин азарди гъелекзавай. Гъар сеферда нефес дар хъана, адаз писзавайла, чун къуншидал алай медсестрадиз эверуниз мажбур жезвай. Гъавилляй дидедиз куьмек гун патал за медикдин пеше хъяна. Амма за и кардал са клусни пашманвал ийизвач. Зун зи пешедилай гзаф рази я.

■ **Студентар гзафни-гзаф гъихътин уьзуррик азарлу жезва?**

- Асул гъисабдай бронхитдин, стлалжам хъунин, ратаринни хуквадин, иви тимилик хъунин, эндокринный система къайдадикай хкатуни уьзуррик...

■ **Жегилар ва студентар азарлу хъунин кьилин себеб вуч я?**

- Себбар гзаф ава. Жегилрин сагъламвиле плагрус члугуни, ички, наркотикар ишлемишунни, вахт-вахтунда чими тлуьн гъат тавуни ва гъакни экологиядин члур гъалари таъсирзава.

■ **Йисалай-суз азарлу жегил жаванрин ва студентрин къадар тимилик жезвани, тахъайтла гзаф?**

- Чи духтурри члугвазвай зегъметдин нетижада эхиримжи йисара нефесдин, зобдин, садакай-масадак акатдай хаталу азаррик кефсузбурун къадар тимилик хъанва. Амма, гъайиф хьи, нервияр къайдадикай хкатунавайбурун къадар гзаф жезва.

■ **Жегилар азарлу тахъун патал куьне гъихътин серенжемар къабулзава?**

- Сагъламвал хуьн гъар са касдилай вичелай аслу я.

Кьилинди сагълам уьмуьр тухун лазим я. Амма алай девирда чи жегил-жаванар, студентар сагълам я лугъуз жедач. Центрадин духтурри жегил несил сагълам яз чехи хуьн патал чпин вири къуватар эцигзава. Кьилди къачуртла, келдай цийи йисан вилик чи духтурар студентрихъ галаз гуьруьшмиш жезва ва абуруз келунни, ял ягъунни, вахт-вахтунда кифетлу тлуьнрин патахъай, гъакни ички, наркотикар ишлемишуникай авай зарардикай суьгъбетар ийизва.

■ **Центрада жегил-жаванар сагъарун патал шартлар яратмишна-вани?**

- Центр вири жуьредин тадаракарлади таъминарнава. Азарлуяр патал процедурадин, физиотерапиядин, УЗИ-дин кабинетар, лаборатория кардик ква. Гъакни медико-адаптациядин кабинетар, рикл ахтармишдай алай аямдин апаратура, флюорографиядин кве аппаратни ава. Гъар йисуз чна вири студентрин сагъламвал ахтармишзава. Эгер са жуьредин кефсузвал аваз хъайитла, духтурри ахътин ксар сагъарун патал вири жуьрейрин серенжемар къабулзава. Азарлу студентар чна республикадин квачел ахкъалдар хъийидай больницайра ва центрайра сагъар хъийизва.

■ **Алай вахтунда медицинада сагъардай цийи жуьредин дарманар, рапар, тадаракар акъатнава. Квевай абурукай менфят къачуз жезвани?**

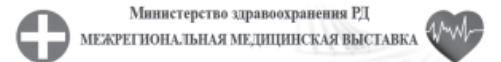
- Гъелбетда. Чна датлана медицинадин газетрикай, журналрикай менфят къачузва. Идалайни гъейри, гъар вад вацралай чна медуцилищедикай физвай 1-2 вацран курсара чирвилер хкажзава. Ана чаз духтурри медицинада кьиле физвай цийивилерикай, сагъардай цийи къайдайрикай, дарманрикай лекцияр келзава. Чна абурукай чи кваллахда менфят къачузва.

Вичин уьмуьрдин юлдаш рагъметлу Бабаханов Ибрагиммахъ галаз хизанда пуд гада тербияламышна. Чехи хва Махача Дагъосуниверситетдин тарихдин факультет акъалтларна. Ам вичин хизан галаз Санкт-Петербургда яшамеш жезва. Мамеда ДГУ-дин экономикадин факультет куьтягъна, Дагъэнергода кваллахзава. Гъевечли хва Фарида ДГТУ-дин таможнядихъни транспортдихъ галаз алакълу пешекарар гъазурдай факультет куьтягъна, гъелелиг кваллахдик кваач.

■ **Куь уьмуьрда виридалайни еке эрзиман-мурад вуч я?**

- Мегер и секинсуз дуньяда гъар са дидедиз жуван аялар, хтулар сагъламбур, бахтлубур хъунилай еке мурад авани?

Гуьрметлу Зильфира, суьгъбет авунай чухсагъл. Къуй вун ви риклевай мурадив агакърай!

«Медицина и здоровье»

15-17 мая с 11:00 до 20:00

- ✓ Бесплатные консультации с ведущими врачами России
- ✓ Медицинская техника
- ✓ Прохождение некоторых видов экспресс-обследований
- ✓ Сдача донорской крови
- ✓ Ознакомление с лечебными учреждениями

Национальная библиотека им. Р. Гамзатова ул. Р. Гамзатова, 43

Телефон для справок: 8(988) 302-22-56

“Медицина ва сагъламвал” выставка

Республикадин Р.Гамзатован тварунихъ галай Милли библиотекадин выставкайрин залда 15-майдилай 17-майдалди “Медицина ва сагъламвал” выставка кьиле фида. Адан тешкилатчиар РД-дин здравоохраненидин министерство ва Махачкъала-Экспо выставкайрин компания я.

Выставкадин кваллахда здравоохраненидин идарайри, хуси клиникайри, фармацевтикадин карханайри, медицинститудти, фармацевтикадин продукция ва медицинадин техника акъудзавай фирмайри иштиракда. Выставка тухузвай вахтунда, теклифнавай инсанрин иштираквал аваз тематикадин конференцияр, семинарар кьиле фида.

Серенжемин кьилин мурад здравоохраненида инновационный технологияр мягъкемдиз ишлемишун, медицинадин илимдин теориядин чирвилер гъегеншарун, здравоохраненида илимдинни практикадин рекъай хъанвай агалкъунар раиж авун я.

Пешекарар патал выставка здравоохраненидин важиблу месэлаяр веревирд ийидай, медицинадин къуллугърин менфятлувал хкаждай ва тапшуругъар гудай чка жеда. Агъалийриз азарар сагъардай цийи къайдайрихъ галаз таниш жедай, Россиядин кар алай духтурривай консультация къачудай, са бязи рекъерай пулсуздаказ сагъламвал ахтармишдай ва иви гудай мумкинвал жеда.

Выставкада продукция презентация ийидай, инновационных галаз таниш жуьреба-жуьре рекъерай пешекаррихъ галаз гуьруьшмиш жедай ва абурувай меслятар къачудай шартлар яратмишнава.

“Айболит” газетдай гъазурайди - Надият ВЕЛИЕВА

• **Рикл** тлазвайла, агъадихъ галай меслятарикай менфят къачуда: хуьредин са тлуруна авай къурай пурнийрин пешерал са стакандавай ргзвай яд илична, ам клевирна, 20 декъикъада тада. Ахпа ам куьзна, фу недалди 30 декъикъа амаз куьлуь-куьлуь хуплар ийиз хъвада.

Къаришма гъар юкъуз (са югъни какадар тавуна) сад-кве йисан вахтуналди ишлемишда.

• **Рикин** даматар зайиф хъанвайла, хуьредин са тлуруна авай, цилерикай миьхи авунвай жикийрал 2 стакан ргзвай яд илична, 10 декъикъада тада. Ахпа ам куьзна, къурна, хуьредин са тлуруна авай вирт хкуьрна, йикъа 2 сеферда, фу нез 30 декъикъа амайла, 1/2 стаканда авайди ишлемишда.

• **Рикин** азаррин вилик пад къун патал кишмишар гзаф хийирлу я. Йикъа хуьредин са тлуруна авай кишмишар цилерни кваз хъсандиз жакъун меслят къалурзава.

Мадни ихътин дадлу дарман туькълурриз жеда: 100гр кишмишар, 100гр инжир, 100гр клерецдин хвехвер, 100гр къурай машамшдин патар (курага), цилер худнавай са лимон. Вири як регъведай машиндай авадарна, аниз 50 гр вирт алава хъийида. Йикъа пуд сеферда, фу нез зур сят амаз хуьредин са тлурунавайди ишлемишда.

Кубок - “Ростовдиз”

ФУТБОЛ

Гъзурайди - Рагнеда РАМАЛДАНОВА

АЛАТАЙ гъафтеда, Гъалибвилин йикъан вилик, чи республикада футболдихъ галаз алакълу яз еке вакъиа кыле фена. ИкI, 8-майдиз Каспийскда, “Анжи-Арена” стадиондал футболдай Россиядин Кубок патал 2013-2014 -йисарин сезондин акъажунар кыле фена. Къугъуниз тамашиз атанвайбурун арада Дагъустандин Къил Рамазан **АБДУЛАТИПОВ**, РД-дин Гъукуматдин Председателдин везифаяр вахтуналди тамамарзавайди тир **Анатолий КЪАРИБОВ**, РД-дин Къилин ва Гъукуматдин Администрациядин руководитель **Рамазан АЛИЕВ**, адан заместитель **Исмаил ЭФЕНДИЕВ**, РД-дин физический культурадин ва спортдин рекъай министр **Мегъамед МЕГЪАМЕДОВ**, гъаI Москвадай атанвай мугъманар - Россиядин футболдин Союздин президент **Николай ТОЛСТЫХ**, футболдай Россиядин Премьер-Лигадин президент **Сергей ПРЯДКИН**, Россиядин хъянавай командадин кылин тренер **Фабио КАПЕЛЛО** ва масабур авай.

“Ростов” ва “Краснодар” командайрин арада гъаф итижлудаказ ва къызгъиндаказ кыле феи къугъуна Дондал алай Ростовдин командади гъалибвал къазанмишна. “Ростовдин” тарихда сифте сефер яз абур футболдин Кубокдиз лайихлу хъана.

Къейд авун лазим я хъи, “Ростовдинни” “Краснодардин” къугъунин кылин ва алава вахтунда садавайни тупар ягъиз алакълу. Ихътин душуйшра пенальтийрин нетижада гъалиб хъайи команда тайнарун адет я. “Ростовдин” футболстри “Краснодар” командадин варариз са туп гъаф яна - 6:5.

Гъугъунлай гъалибвал къазанмишай “Ростов” командадин футболстрив Кубок шад гъалара вахуниз талукъарнавай мярекат хъана. Ана Рамазан Абдулатипова, Николай Толстыха, Сергей Прядкина ва Мегъамед Исаева иштиракна.

- Футболдай Россиядин Кубок патал акъажунарин финал Дагъустанда кыле тухун чи республика патал зурба вакъиа я. Вучиз лагъайтIа, чахъ футболдал рикI алай ксар гъаф ава, - къейдна республикадин Къили. - Вири иштиракчийриз чухсагъл, гъалибчийриз агалкъун мубаракрай!

Са кардал мадни фикир желб ийиз кIанзава: и турнирдин финал кыле тухуз кIанзавай шегъеррин арада Казань, Дондал алай Ростовни авай, амма Россиядин футболдин Союздин исполкомди Дагъларин уьлкве хъяна, чи республикада спортдин рекъай еке метлеб авай акъажунар тешкилу кьетIна. Дугъриданни, иллаки меркездин ва Каспийскдин агъалияр патал и югъ халис сувариз элкълена. “Анжи-Арена” стадиондиз гъахъзавай чкадал къугъун башламышдалди са къадар вахт амаз зурба концерт гана. Къугъунин ял ядай вахтунда лагъайтIа, Ватандин Чехи дъевдин ветеранриз футбол къугъававай члурал эверна, абуруз шад гъалара и югъ тебрикна. Спортдин сувар фейерверкралди акълтIна.

“Анжи”

премьер-лигадай акъатна

Алай йисан 11-майдиз футболдай Россиядин чемпионатдин 29-турдин сергъятра аваз “Анжиди” “Краснодар” командадихъ галаз гуьруш кыле тухвана. Къугъуна 0:1 гъисабдалди «Краснодарди» гъалибвал къазанмишна. Гъа икI, “Анжи” чемпионатдин эхирдалди са тур амаз, Россиядин премьер-лигадай акъатна. И сезондин эхиримжи, 30-турдин къугъун, чи командади къе, 15-майдиз, Каспийскда, “Анжи-Аренадал” кыле тухуда.

Агалкъунрихъ ялзава

КIварчагърин жаван боксёрар тренердихъ галаз

ХУЬРЕ СПОРТ

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

АЛАЙ йисан 9-Майдин суварин вилик квай йикъара чи республикада Ватандин Чехи дъеда гъалибвал къазанмишуниз бахшна хейлин турнирар кыле тухвана. Абурун жергеда спортдин са шумуд жуьредай КIварчагъа тешкилай акъажунарни ава. ИкI, “Сельсовет Корчагский” поселенидин кыл **Асланбег СЕФИБЕГОВАН** кумек галаз турнир тешкилайди ва кыле тухвайди Къасумхурун 1-нумрадин ДЮСШ-дин КIварчагърин филиалдин боксдай старший тренер **Альберт МЕЖИДОВ** тир. Къейд авун лазим я хъи, вич кыле тухуз 10 йисалайни гъаф вахт алатнавай и турнирда дерадин вири хуьрерин жегил ва жаван спортсменри иштиракна. НуьцIуьгърин хуьруьн жемят, гъатта къуьзубурни кваз акъажунариз тамашиз атанвай.

1-чкIайриз лайихлу хъайибурун арада ава: футболдай - **Бакир ИБРАГЪИМОВ** кыле авай команда (КIварчагъ), волейболдай - НуьцIуьгърин хуьруьн команда, армспортдай - **Шевкет АБДУЛЛАЕВ**, турнирдал ченейр акъудунай - **Рустам ГЕРЕЕВ** (Экенрин хуьр), 100 метр мензилдиз чукурунай - **Юмин АЛИБЕГОВ** (КIварчагъ), 1000 метр мензилдиз чукурунай - **Имран ГУЪЛАГЪМЕДОВ** (НуьцIуьгъ), путар жажунай - **Амир ПИР-МЕГЪАМЕДОВ** (Зизик).

КЪЕЙД. Альберт Межидов школа акълтIарай 1988-йисуз Воронеждин медицинадин рекъай чирвилер къачуз фена. Гъа ина “Трудовой резерв” клубда боксдай вердишвилер къачунни давамарна. КIелдай йисара Воронеж шегъердин ва областдин чемпионвилин тIварариз лайихлу хъана. Вирисоюздин турниррани са шумудра вичин гъутарин устадвал къалурна. ИкI, Чебоксары шегъерда кыле феи турнирда 1-ча къурла, ам спортдин мастервиле кандидатвилин тIварцIиз лайихлу хъана.

Турнирдилай къулухъ чна тренер Альберт Межидовахъ галаз хуьре спорт, къилди къачуртIа, бокс авай гъалдилай, жаванар машгъл жезвай шартIарикай суьгъбет давамарна. Тик гуьрарай чун къвед лагъай мертебада

авай спортзалдиз жакъ жезва. Иниз гъахъайвалди михъи ва ачух зал, боксдал машгъл хъун патал куьрнавай “грушар” аквава. Гъайиф хъи, чи чIехи пай хуьрера хъиз, инани спортдин макан са артух такъатар авачиз тукIуьрнавайди гъасятда къатIуз жезвай. Филиал кардик кутур 2001-йисалай ина тренервиле кIвалахзавай Альберт Межидова жаванрихъ агалкъунар хъун патал еке чалишмишвилерзавайди, кылинди, чIугъазвай зегъметар бада тефизвайди чаз мадни ашкара хъана, чун и кардал шадни я.

- 2001-йисуз зун а чIавуз “Коммуна” совхоздин директор Абас Абасова тренервиле тайнарунай, - суьгъбетзава Альберт Межидова. - Исятда чахъ жуван ва ина вердишвилер къачузвай аялрин гъилералди тешкилнавай са бубат шартIар авай спортзал ава. Алай вахтунда боксдал машгъл жезвай жаванрин къадар 20-далай гъаф я. Виликан йисара 30-далай алатай вахтарни хъана. Малум тирвал, чи хуьре Имам Яралиева вичин харжийралди цIийи спорткомплекс эцигун патал зегъметар чIугъазва. И кардай Имам Музамудиновичаз дерадин агъалийри чухсагълни лугъува. Спортдин имаратда боксдал машгъл хъун патални хъсан шартIар тешкилдайдак умуд кутунва чна. Им тренерар ва ина вердишвилер къачузвай аялар патал хъиз, агъалийризни хъсан савкъат жеда. Спортдал машгъл хъуни акълтIазвай несилдин сагълламвал мягъкемарунихъ галаз санал, руьгъдин рекъайни абур лигмарзавайди сир туш. Аялар куьчедин чIуру таъсирдикай хкатда. Спорткомплекс азад вахт акъуддай чкадиз-спортдин макандиз- элкъледайдал шак алач, - къейдзава тренерди.

Эхъ, хъсан шартIар авай спортзалди аялрин гъевес мадни жакъда. Исятда ина 20-далай виниз жаванри гъутарин устадвилин сирер чирзава. Тариф авун туш, вердишвилер къачузвай аялрихъ хъсан нетижаарни авачиз туш. Абуру райондин, зонайрин, гъаIни республикадин деражада аваз тешкилзавай жуьреба-жуьре акъажунар иштиракзава. Жаванрикай муквал-муквал газетрани чапзава. Алатай нумрада лагъайтIа чна Равил Гъасанов ва Эйзудин Къурбанов Къаякент райондин Первомайский хуьре боксдай жаванрин арада Да-

гъустандин кIвенкIвечивал патал кыле феи акъажунара 1 ва 2-чкIайриз лайихлу хъайидакай хабар гана. ИкI, республикадин ва Вирироссиядин турнирра кIвенкIвечи чкаяр къазвай, гележегда мадни хъсан боксёрар хуьник умуд кутунвайбурун жергедай яз тренерди чаз Магъидин Амрагъован, Имран Абдиеван, Давид Агъаеван, Багир Ханмегъамедован, Агъарза Агъамегъамедован, Асадуллагъ Эскендарован ва масабур тIварар кыуна. И жаванрилай вилик, алатнавай йисара чпин агалкъунралди машгълвал къазанмишайбурун жергеда Рафик Наврузов, Камал Межидов ва масабур ава.

Гъелбетда, четин месэлайрикайни суьгъбет кват тавуна амукълнач. Гъайиф хъи, гъаф вахтара республикадилай къеце кыле тухузвай турнирриз пулдин такъатар тахъун себеб яз физ жезвач, хуьруьн агъалийрихъ чпин харжийралди аялар яргъариз ракъурдай мумкинвал авач.

-ИкI, чна гила пуд лагъай сеферда СКФО-дин кIвенкIвечивал патал акъажунар ахъайна. Мадни тIал алай месэла сборриз физ тахъун я, - суьгъбет давамарзава А.Межидова. - Сборрихъ еке метлеб ава, аялрин тежриба артух жезва. Чи рикIелай физвач 2005-2007-йисара чаз чи кьегал хва Азиз Яралиева сборриз фин патал еке кумекарнай. А вахтара чахъ иллаки хъсан нетижаарни хъанай. Алакълдай вири жуьредин кумекар чаз Сулейман-Стальский райондин кыл Нариман Абдулмуталибова гузва. Райондин спорткомитетдин кыл Руслан Гъажалиеваз, ДЮСШ-дин директор Сергей Мирзалиеваз чи къайгъуйрикай ва месэлайрикай чизва. Чун вири дердияр са гъилди тукIуьриз тежедайдан, гъавурда аквава, гъалар йисалай-суз хъсан патлахъ элкъледайдак, чна умуд кутава, - алава хъуьуна чи суьгъбетчиди.

Гъикълан тикрар хъуьун хъайитIани, эхиримжи 4-5 йисуз спортдиз кьетIендаказ фикир гуз башламишнавайди аквава. Россиядин Президент Владимир Путина, Дагъустандин Къил Рамазан Абдулатипова физический культура ва спорт бедендин ва руьгъдин сагълламвал патал еке такъат тирди къейдзава. Чунни умудлу я, шегъерра хъиз, районра ва хуьрерани спортдал машгъл жадай шартIар тешкилдайдахъ.

К'валахдив эгеч'зава

Россиядин Премьер-министр Дмитрий Медведева хабар гайивал, Кеферпатан Кавказдин крарин рекьяй РФ-дин цийи министерстводин к'валахдал гуьзчивал авун ада вице-премьер Александр Хлопонинал тапшурмишда.

Цийи министрстводин к'валахдин асул везифа регион вилик тухуниз жезмай кьван гзаф дережада кумек гуникай ибарат я. "Кеферпатан Кавказдин экономика вилик финин ерияр хкажун патал вири крар авун чарасуз я", - малумарна и ведомстводин руководитель Лев Кузнецовахъ галаз гуьруьшмиш хьайи ч'авуз Д.Медведева.

Адан гафаралди, и везифа "государстводин программийрин кумекдалди, бюджет муракабди тир шарт'лара кьилиз акъудун лазим я". Муькуь патахъай рахайт'ла, Л.Кузнецован везифа министерство дуьзгундаказ кардик кутуникай ибарат я. Ам пайгар, гьа са вахтунда менфятлу механизм хьун герек я.

Д.Медведеван гафаралди, ихьтин министерство - хиле ваь, территориядин министерство - эхиримжи вахтара тешкилнавай пуд лагъайди я. Идалай вилик Гьукуматдин кьурулушда Яргъал тир рагъэкъеч'дай патаз талукъ министерство ва Крымдин министерство пайда хьана.

"Гьа ихьтин кьурулуш тешкилуналди, чна региондиз регьбервал гунин карда территориядиз талукъ тереф мягкемарзава", - баян гана премьерди. РФ-дин Гьукуматдин Кьили инанмишвал кьалуривал, Л.Кузнецова Красноярский крайдин губернатордин кьулулгъдал алаз кват'тай тежрибадикай менфят кьачуда. "Куьне регион вилик тухун патал хейлин крар авуна. Г'ила кун идара авунин вердишвилерикай мадни ч'ехи крариз регьбервал гудайла менфят кьачуз алахъна к'анда", - лагъана ада, министрдихъ элкьвена.

ООН-дин Генсекдин теклиф

12-майди Global Post-ди хабар гайивал, ООН-дин Генеральный секретарь Пан Ги Муна Кьиблепатан Суданда гужар авурбур жавабдарвилеиз ч'лугун патал "махсус трибунал" тешкилун теклифна.

ООН-дин Хатасузвили Советдиз арза вугуналди, Пан Ги Муна Кьиблепатан Суданда

авай организациядин миссиядин доклад фикридиз гъана. И документдал асаслу яз, уьлкведа "инсаниятдиз акси яз тахсиркарвилер авуна" лугъуз гьисабдай кесерлу бинеяр ава. ООН-дин Генеральный секретарди уьлкведа каш гьатунин кьурхулувилин вилик пад кьун патал магьсулар цадай вахтунда терефриз 30 йикъан кьене ислегъвал хуьниз эвер гана.

10-майди восстандиз кьарагнавайбурунни Кьиблепатан Судандин гьукуматдин кьушунрин арада гуьлле гун акьвазарунин гьакьиндай икьрар кут'лунна, амма женгер дуьм-дуьз са суткадила давам хьхьана.

Кьиблепатан Суданда яракъ г'иле кьуна сад-садаз акси акьвазунар алатай йисан эхиррилай давам жезва. Женгер сифте уьлкведин меркезда башламиш хьана, ахпа абур уьлкведин маса патаризни ч'клана. Кьиблепатан Судандин президент Салва Кирира уьлкведин премьер-министрдик государстводин кьурулуш гужуналди дегишариз чалишмиш хьунай тахсир кутуна. Акьунар башламиш хьайидалай инихъ агъзур кас телеф хьана, уьлкведай катнавай инсанрин кьадаар 50 агъзурдалай алатнава. И уьлкведа арадал атанвай четин гьаларихъ галаз алакьалу яз Россиядин кьецепатан крарин министрстводин россиявийриз Кьиблепатан Судандиз тефин меслятзава.

Сад жедай ният ава

Вичи-вич малумарнавай "Донецкдин халкьдин республикадин" руководстводиз "Луганскдин халкьдин республикадин" регьберрихъ галаз сад хьунин гьакьиндай рахунар кьиле тухуз кланзава. Идан гьакьиндай 12-майди ДНР-дин гьукуматдин председателдин везифаяр тамамарзавайди тир Денис Пушилина "Россия 24" телеканалдин эфирдай малумарна.

"Чахъ санал яшамиз жедай кьаст ава. Луганскдин халкьдин республикадин Халкьдин советдин векилрихъ галаз чна виликмаз рахунар кьиле тухванва, исятда лагъайт'ла и кар гьик' ийидат'ла гьалун лазим я. Чун кам-камуна аваз фида ва сад жеда", - кьейдна Пушилина.

Виликрай ДНР-дин векилри Украинадила чпин аслу туширвал малумарнай ва Россиядихъ галаз сад жедай ниятар авайдан гьакьиндай лагъанай. Идалай гуьгьуниз государстводин аслу туширвили гьакьиндай "Луганскдин халкьдин республикадин" "халкьдин губернатор" Валерий Болотова малумарна. "Чна Киевдин хунтадин гужар авунилай ва инсанрин ивиар экъичиз басрух гунилай, фашизмдила ва миллетчивилелай аслу туширвили хуси рехъ, азадвиле рехъ, закон гьалиб жедай рехъ хьана", - лагъана ада.

Россиядин составдик экеч'лунин гьакьиндай т'алабайла, ДНР-дин регьберив тайин жаваб агакьнач. Ислен йикъан нянрихъ РФ-дин МИД-дин сайтда и областрин гражданириз чпин кьисмет чпи хьадай ихтияр авайди кьейдзавай баян чапна. Гьа са вахтунда ведомствода кьейдна хьи, референдумрин нестижар Киевдин, Донецкдин ва Луганскдин арада диалогдин сергьятра аваз уьмуьрдиз кечирмишун лазим я.

11-майди Украинадин Донецкий ва Луганский областра регионрин статусдин гьакьиндай официальный тушир референдумар кьиле фена. Тешкилатчийрин делилралди, кьве региондани сечкийра иштиракйбурун 90 процентди аслу туширвили хийирдиз сесер гана. Сесер гун Киевдин властри уьлкве федерализмламишиз кланзавайбуруз акси яз кьуватдин серенжемар тухузвай вахтунда кьиле фена. Центральный властди референдумар законсузбур яз гьисабзава ва абурухъ юридический кьуват авач лугъуза. США ва Евросоюздин уьлквеярни гьа ихьтин фикирдал ала.

Украинадин кьиблединни рагъэкъеч'дай пата эхиримжи варцара Россиядин терефдаллайбуру чпин кьисмет чпи хьагъунин ихтияр гун истемиззавай ва 2014-йисан февралдин эхирра властдин кьилиз атай Украинадин цийи руководстводиз акси экъеч'лунар кьиле фена. И серенжемрин вахтунда кьайдасузвилер арадал атана ва администратийрин дараматар кьуна. Ополченцийринни милициядин арада хьайи акьун-

рин нестижада ц'удралди инсанар телеф хьана.

Аскерар катна

Житомирский областда (Украинадин кефердинни рагъак'идай пад) кьушунрин кьве частунай виш аскер катна. Абурун т'варар Житомир шегьердин советдин сайтда 12-майди чапнава.

"Военный ва политикадин жигьетдай четин шарт'лар арадал атанвай ва Украинадин кьисмет гьалзавай вахтунда и аскерар садан ихтиярни авачиз чеб авай частарай катна, гьа идалди абургу государствода арадал атанвай гьал чпиз са кьунайни туширди кьалурзава", - лугъуза малуматда.

Тайинарнавайвал, аскерар Новоград-Вольнский ва Бердичев шегьерра авай частарай апрелдин эхиррай катна. Катнавайбуруз талукъ яз гьихьтин серенжемар кьабулдат'ла, тайиндаказ лугъузвач.

Украинадин Верховный Радади 17-мартди Крымдин статусдин гьакьиндай референдум хьайи пакад юкьуз армиядин ва Милли гвардиядин жергейриз са кьадаар ксариз эвер гун малумарна. Саки кьве варз алатайла, 6-майди Украинадин президентдин везифаяр тамамарзавайди тир Александр Турчинова Украинадин 24 областдай са кьадаар ксариз армиядин жергейриз эвер гуни гьакьиндай указдал кьул ч'лугуна. Ихьтин кьарар, адан гафаралди, уьлкведин кьиблединни рагъэкъеч'дай патан регионра гьалар садлагъана кьизгьин хьунихъ галаз алакьалу яз кьабулнавайди я.

Эхиримжи йикъара Украинадин СМИ-ра Киевди армиядин жергейриз эвер гайи гражданири женгинин частара бес кьадаар т'луьнхьун гун тавунилай ва мажибар гьве-чибуру хьунилай наразивалзавайдан гьакьиндай малуматар са шумуд сеферда пайда хьана.

Химический яракъ тергна

Россияди 40 агъзур тонн химический яракьдикай 32 агъзур тонндив агакьна тергна, хабар гана, химический яракъ хатасуздаказ хуьнай ва терг авунай Федеральный управленидин малуматрал асаслу хьана, "Интерфаксди". Управленидин начальник генерал-полковник Валерий Капашинан гафаралди, химический яракъ графикдал асаслу яз тергда. Виликрай Приволжский федеральный округда Россиядин Президентдин полпред Михаил Бабича малумаривал, 2014-йисан 1-апрелдалди уьлкведа 31,5 агъзур тонн химический яракъ тергнава. Им вири запасрин саки 79 процент я.

Рекъем

• Алай йисуз Россиядин оборонадин Министерстводин вузриз 200 руш кьабулда.

ЦБ-дин курсуналди кьенин юкьуз:

1 доллар - 34,88 манат,
1 евро - 48,00 манат,

2013-йисан 19-декабрдиз военный Удмуртия Республикадин Кизнер поселокда авай эхиримжи, ирид лагъай объектда авай химический яракъ терг авунин к'валахрив эгеч'на. 2013-йисуз и рекьяй, гьа вилик йисара хьиз, гособоронзаказ вахтундила вилик тамамарна.

Химический яракъ терг авунин к'валахрив Россияда 2002-йисан декабрдиз Саратовский областдин Горный поселокда авай объектда башламишнай. 2006-йисуз яракъ Камбаркада (Удмуртия) ва Мирный поселокда (Кировский область) тергна. Адалай гуьгьуниз 2008-йисуз Пензенский областдин Леонидовка поселокда, 2009-йисуз Шучьеда (Курганский область), 2010-йисузни Почепеда (Брянский область) авай объекттар тергунив эгеч'на. Горный ва Камбарка поселокра авай зегьерламишдай шейэр тамамдаказ тергнава.

Виридалайни гзаф ички хьвазвайбур

Белоруссиядин агъалийри ички ишлемишуннай дуьньядин лап кьилин рекорд эцигнава, - хабар гузва Виридуьньядин здравоохраненидин организацияди (ВОЗ).

Уьлкведин ц'увад йисалай виниз яшар хьанвай гьар са агъалиди йиса юкьван гьисабдалди 17,5 литр михьи спирт хьвазва. Гьа са вахтунда Белоруссиядин итимири йиса 27,5 папарини 9,1 литр михьи спирт хьвазва. ВОЗ-дин докладдай аквазвайвал, ички ишлемишунин рекьяй кьвед лагъай чкадал молдаванар (йиса 16,8 литр спирт) ва пуд лагъай чкадални литоввиар ала. Абуру йиса 15,4 литр михьи спирт ишлемишзава. Россиявийри лагъайт'ла, и сиягда, 15,1 литр михьи спирт ишлемишуналди, кьуд лагъай чка кьунва, хабар гузва "Газета.Ру-ди".

Гьелелиг гьам Америкада, гьамни Европада ички виридалайни гзаф ишлемишзавайбур девлетлу уьлквеяр яз амуькьзава. Амма эхиримжи йисара Индияда, Китайда и хьвазвайбурун кьадаар садлагъана гзаф хьанва. Гьа ик'л, мукьвал тир ц'уд йисуз Ки-

тайдин гьар са агъалиди ички ишлемишун 1,5 литрдин артух жеда.

Ц'уд йисан сифте кьилерай ички виридалайни гзаф Россияда, Рагъэкъеч'дай патан уьлквейра ва Португалияда ишлемишзавай. Абурулай гуьгьуниз ЕЭС-дин уьлквейар, Канада, Австралия ва ЮАР кьезвай. 2012-йисуз планетадал алай ц'увад йисалай виниз яшар хьанвай гьар са агъалидал юкьван гьисабдалди, 6,2 литр ички гьалтна. ВОЗ-ди кьейдзавайвал, ишлемишай ичкидин кьудай са пай государстводин властрин гуьзчивилик квачирди я.

ВОЗ-ди 12-майди чапнавай гьар йисан гьахъ-гьисабда, 2012-йисан статистикадал бинеламиш хьана, хабар гузвайвал, 3,3 миллион кас кьин кьадардилай гзаф ички ишлемишунихъ галаз алакьалу я. Гьеле 2005-йисуз и рекъем хейлин гьвеч'иди тир. А ч'авуз 2,5 миллион кас кьена. Дуьньяда кьейибурун 6 процент ичкидихъ галаз алакьалу я. Дуьньядин агъалийрин саки са паюни (48 процент) чпин уьмуьрда садрани ичкидин са ст'лални ишлемишнач.

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛАР:
РД-дин Халкъдин Собрание,
РД-дин Гьукумат
367000, Махачкала, пл. Ленина, 1

КЪИЛИН РЕДАКТОР
А.У. САИДОВ
Тел/Факс. (872-2) 65-00-60
E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

**КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ**
Ш.Ш. ШИХМУРАДОВ
65-13-55

**КЪИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ -
ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ**
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
65-00-61

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГЪИМОВ
65-02-81

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
65-00-59

КУЛЬТУРАДИН
К. М. КАЗИМОВ
65-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
65-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
А. Х. ГЪАМИДОВ
65-00-63

БУХГАЛТЕРИЯ
65-00-62

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
М. ИБРАГЪИМОВ

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз вахкана - 17.40

Газет "Лезги газетдин" компьютерин базада гъазурна.

Газет "Лотос" ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкала,
Пушкин куьче, 6.

Тираж 9761

Макъалаяр редакцияди туькьур хъийизва. Макъалайриз рецензияр гузвач ва абур элкъвена вахузвач. Редакциядинни макъалайрин авторрин фикрар сад тахун мумкин я.

Газет массовый коммуничайрин хиле закондательстводал амал авунал гуьзчинвал авунин ва культурадин ир хуьнин рекъай РФ-дин Федеральний къуллугдин Къилепатан федеральный округда авай Управлениди регистрация хъувунва.

ПИ № ФС 10-6468 2007-йисан 26-январь

РЕДАКЦИЯДИН АДРЕС:

367018, Махачкала,
1 Петрдин проспекти, 61,
7-мертеба.

Ⓜ - И лишандик квай материалар гъакъидихъ чапзавайбуру я.

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты "Лезги газет"

УФК по РД
БНК - 048209001
ИНН - 0562043725
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Гь Мубаракрай!

Махачкала шегьердин 7-нумрадин поликлиникадин духтур-невролог, мукъвара медицинадин илимрин рекъай кандидатвилин твар къачунвай къурушви руш
Шагънабат Алхасовна ШИХАГЪМЕДОВА-ЭСКЕНДАРОВАДИЗ:

*Духтурвилин къуна пеше,
Къуллугъзава халкъдиз
куьне.*

*Гьар са гафни са дарман я,
Вирибуруз куьн масан я.
Илимдани агалкъунар
Къазанмишун я куь гьунар!
Гьеле вилик кума рекьер,
Ачухардай тецир сирер...
Къуй даим куь рик!*

*шад хьурай,
Хизан бахтлу, абад хьурай.
Квел дамахдай себбар чахъ,
Гележегда къуй мад
хьурай!*

КВЕЗ ИЛИМДИН РЕКЪЕ КЪАЗАНМИШНАВАЙ АГАЛКЪУН РИКИН СИДКЪИДАЙ ТЕБРИКЗАВАЙ ГЪАЖИ ХАЛУ (КЪАЗИЕВ), НАДЯ ХАЛА, ХАЛАМУТЪЛИЯР - НАМИК, ЭДИК, САМИР, СВЕТА

Багъри члалан гьуьрметдай

"Лезги мехьер" тамашадин игитар

Векил ТАРХАРОВ

Махачкала шегьердин 22-нумрадин лицейда дидед члаларай тарсар тухуз хейлин йисар я. Лезги члалайни литературадай акъалтзавай несилриз чирвилер **Азнифат ИБРАГЪИМОВАДИЗ** гузва.

- Лицейда кваллахиз эгечлэй 2002-йисуз ина лезги члалай тамам кабинет къванни авачир, - суьгьбетзава ада. - Лицейдин директор Саламат Закаръевна себб яз къенин юкьуз ина тарсара виже къевезвай вири материалралди тадаракламишнавай махсус кабинет кардик ква.

Сифтедай лезги члалан тарсариз къевезвай аялрин къадар лап тлимил тир. Эхиримжи пуд йисан къене абурун сан садлагъана артух хъана. Алай вахтунда лицейда зи гъилик 1-9 класъра 70 аялди хайи члалай чирвилер къачузва, - лугъузва Азнифат муаллимди.

Аялрин агалкъунрикай рахадлай, Азнифат Эседуллаевнади заз абур "Гележегдиз кам", "Жегьил бажарагъар" конкурса, шегьердинни республикадин дережада аваз киле феи олимпиадайра ва маса мярекатра къазанмишнавай дипломрикайни грамотайрикай ибарат тамам са ктаб къалурна.

Къейд авун лазим я, лицейда аялар ватанпересвилин гъиссер кваз тербияламушуниз къетлен фикир гузва: мукъвал-мукъвал Дагъустандин халкъарин адетриз, суварриз, Хайи члалан йикъаз, Дагъларин уьлкведин баркаллу рухвайриз талукъарна хейлин мя-

рекатар тешкилзава. Ингье, и йикъара лицейда лезги члалаз ва литературадиз бахшнавай мад са межлис киле фена. Ана школадин руководстводи, диде-бубайри, теклифнавай мугъманар тир Дагъустандин педагогвилин кадрийрин пешекарвал хаждайд институтдин филологиядин образованидин кафедрадин старший преподаватель Нагима Таймуровади, Дагъустандин радиодин лезги редакциядин къуллугъчи Нарима Жамаловади, "Лезги газетдин" литературадин отделдин корреспондент Мегъамед Ибрагъимова ва аялри иштиракна. Межлисдин сергъятра аваз жуьреба-жуьре класъра келзавай аялри хайи члалан тарихдикай суьгьбетарна, лезги шаиррин яратмишунар фасагъатдиз хуралай келна, "Лезги мехьер" твар ганвай тамаша, "Алим жез клан хъайи сик!" махунай клусар къалурна. Рамазанова Султанагъади, Шерифова Миланади, Агъмедов Тажидина, Абумуслимова Анжеладиди, Гъасанбегов Желила, Мирзоева Аринади, Рамазанова Камилади, Магъмудов Алима ва хейлин маса аялри чпихъ лезги члалай дерин чирвилер ва алакьунар авайди субутна.

Мярекатдал аялриз лезги члалан девлетлувиликай, миллет патал адахъ авай важиблувиликай, адан гъайбатдикайни гьунаррикай Н.Таймуровади, Н.Жамаловади, М.Ибрагъимова гегъеншдиз суьгьбетарна ва ихтин гьерекатрихъ члал хуьнин жигъетдай чехи метлеб авайди къейдна.

Эхирдай Азнифат муаллимди межлиса иштиракдай вирибуруз сагърай лагъана.

Малумат

16-майдиз, йикъан сятдин 12-даз, Махачкалада, **Стлал Сулейманан** тварунихъ галай багъда шаирдин сурал-гуьмбетдал цуьквер эцигунилай адан **145 йисан юбилейдин** мярекатар ачухзава. Гъа и йикъан сятдин **15-даз** Къумукърин госмуздравтеатрда Стлал Сулейманан юбилейдиз талукъарнавай шадвилин собрание киле фида. **19-майдиз** мярекатар Сулейман-Стальский райондин Агъа Стлалрин хуьре давармарда.

Шаирдин ирсинал ашукъ вирибурувай и мярекатра иштиракиз жеда. Буюр, ша!

Тешкиллувилин комитет.

Шад вакъиа

**Гъазурайди -
Рагнеда РАМАЛДАНОВА**

Алай йисан 8-майдиз Мегъарамдхуьруьн райондин Оружбайрин хуьре кардик квай "Чебурашка" твар алай аялрин бахчада 20 чка авай алава десте ачух хъувуниз талукъарнавай шад мярекат киле фена. Хуьруьн агъалийриз и вакъиа тебрик авун патал иниз Мегъарамдхуьруьн райондин кьил **Ф.З. АГЪМЕДОВ**, администрациядин кьилин везифаяр вахтуналди тамамарзавайди тир **Гъ.Ж.МУРАДАЛИЕВ**, райондин образованидин управленидин къуллугъчиар ва общественностдин векилар атанвай.

Мегъарамдхуьруьн райондин кьил **Ф.З. Агъмедова** яргъалди гуьзлемишай и шад вакъиа диде-бубайриз, тербиячийриз ва аялриз риклин сидкъидай тебрик авунихъ галаз сад хъиз, аялрин бахчадиз пишкешарни гана.

"Чебурашка" аялрин бахчадин заведующий **М.А.Абдулфатагъовади** райондин киле авай ксариз аялрин бахчадиз фикир ва куьмек гунай чухсагъул малумарна. Гуьгъуьнлай и бахчада тербия къачузвайбурун иштираквал аваз концерт гана. Аялри еке гевесдивди манияр лагъана, шириар келна, къуьлер авуна.

Яру лент атлайдалай къулухъ шад мярекатдин иштиракчиар цийи десте патал дараматдиз килигна.

2014-йисан 2-най патал

Лезги газет

КХЪИХЪ!

ИНДЕКС:

6 вацранди - 51313

**газетдин къимет почтарин
отделенийрай:**

6 вацра кваллиз - 387 манат

6 вацра почтарин абонентрин
ящикрай - 217 манатни 92 кепек

"Дагпечатдин" киоскрай:
6 вацра - 222 манат

Киоскрай вахчун патал газет квевай "Дагпечатдин" киоскрай, гъак! Махачкалада Промшоссе куьчедин 10 "а"-нумрадин дараматда кхъиз жеда.

Хабар це

КВЕВ "ЛЕЗГИ ГАЗЕТ" МУС АХГАКЪЗАВА?

Хемисдиз, жуьмядиз, кишдиз, гъяддиз, ислендиз, саласадиз, арбедиз? -

Шегьер, район, хуьр къалурна -

Жуван твар, фамилияни -

Талабзава атлана редакциядиз рахкурун.

Утерянный кадастровый паспорт земельного участка за №05:22:000001:3449, выданный 21 апреля 2010 г. Термежрайотделом №10 по Ахтынскому району Управления Роснедвижимости по РД на имя **АГАЕВА Серкера Селимовича**, считать недействительным.

Продаются пчелы 1 рама 1 тыс. руб. Тел.: 8-988-204-50-23.

"Лезги газетдин" редакциядин коллективди имид хва
КЪАДИМ
кечмиш хуьнихъ галаз алакьалу яз Велиев Эзединаз ва рагметлудан хизандиз, багърийриз башсагълугъвал гузва.

"Лезги газетдин" редакциядин коллективди играми вах
АБИДАТ
рагметдиз финихъ галаз алакьалу яз Айдин Исфанович Балабеговаз ва вири багърийриз башсагълугъвал гузва.